Ex prima parte speculi historialis. Distinctio quarta.

Exemplum primum

Clericus quidam suppetente rerum copia seculo dedit⁹ matris domini amorem ⁊ reuerentiā eius animo sic omnino indixerat vt qñcūq; eccie ingressus vel ꝑ eccīam ei contingeret transitus nulla seculi solicitudo. nulla surrepere possz obliuio qn cum omni deuotione ⁊ humilitate genu flexo illa angelica salutatione eam honoraret, dicens. Aue maria gratia plena dominus tecum ꝛc Rursum genu flexo Beatus venter qui te portauit xp̄e. ⁊ beata vbera que te lactauerunt dominum deuz saluatorem nostrum. Hic aliqñ molestia corporis tactus desperatus ē tantū q; dolor inualuit vt linguaz suam ⁊ labia sua dentib⁹ suis ꝯmanducaret. idip̄m d̄ mēbris ceteris facturus si ꝑmitteretur, Cunq; iaz lingua ⁊ labijs penit⁹ ꝯsumptis vehementer a suis ne in alijs membris hec faceret teneretur iaceret q; horrendus aspectu sensibus corporis exempt⁹ vidit iuxta lectuli sui caput ꝑsonā consistere pulcra facie ⁊ reuerendo aspectu. qui quantum datur intelligi angel⁹ eius erat. Hic egroti sui erūnas deplorās in hunc modū lamentari videbat. Quid o dña misericordie fons pietatis hoccine est glorie ⁊ gratie tue salutatorium? Peccine est lingua in beatificationem ventris ⁊ partus tui longo vsu de ardenti affectu sic assuefacta vt pene nihil aliud sonare nosset in ecclesia dei. Dña dōina si tu dees tuis quis aderit suis? Non sic dōina nō sic. Ad nihiluz deueniet spes hominum si in te non incipiūt habere refugium. Hec cum ille in aurib⁹ egri declamaret apparuit vtriq; mater domini ⁊ quasi satisfaciēs de negligentia in seruulū suū de qua insimulabatur ad lectum propius accedit extractaq; vbera visa est protinus ī mittere in os egri. ⁊ sancti lactis sui rore infuso subito sue lingue ītegritatem ⁊ labijs antiquū decorem ⁊ ī toto eius corpore pristinam restaurauit sanitatem. Redditus igitur sēsibus continuo surrexit sanus ⁊ īcolumis. ⁊ factam circa se misericordiam etiā si lingua taceret repentina vite ⁊ moruz mutatione omnib⁹ cepit predicare. Eteniz se ⁊ sua dei seruitio mancipans de cetero duxit vitā religiosam. ij.

Quidam pueri clerici ante q̄ndā ecclesiam ludum pile exercebant. q̄rum vnus q̄ habebat in manu anulum quem ei puella quedam donauerat carnali amore ducta. timens ne forte assidua pile percussione frāgeretur diuertit ad ecclesiam vt alicubi eum reponeret donec post ludum eum reciperet Ingressus itaq; ante imaginem virginis Marie intuitus eam ⁊ āmirans eius pulcritudinem genu flexo deuote salutauit virginem. ⁊ addidit. Uere in omnibus formosior es ⁊ illa etiam que mihi hunc anulum amoris munere condonauit. Ideo q; ei renuncio te q; deinceps amare ⁊ tibi deseruire decerno. ita dumtaxat vt ego vice reddita amore tuo dign⁹ inueniar. Sic igitur prefatus puer anulū suū digito imaginis quē habebat sursū erectuz indidit. Quo accepto quasi

condictū ꝯprobans ⁊ fidē aohibēs mirabile dictu digitum suuz imago ꝯstrinxit. Quo viso puer stupore ꝑ motus circunstantes aduocat. ⁊ rei nouitatem mirantib⁹ salutationis ordinem ⁊ voti ꝯditionem enarrat. quod illi audientes euz seculo renūciare ⁊ votū ꝑsoluere hortabantur quatenus dei genitricis seru⁹ ⁊ amicus sicut dixerat haberetur. At ille spinis diuitiaruz obstantibus egre quod monebatur audiens ingrat⁹ extitit ⁊ post modicū imagini mētitus vxorez ducere non expauit. Sz ꝑma nocte nuptiarum beata virgo Maria quasi inter ipm ⁊ vxorez ei⁹ media recumbens apparuit anuluz digito pretendēs ⁊ infidelitatis eū arguens. Excitat⁹ ille de somno circa se palpitabat querens imaginez ⁊ non inueniens eam credidit eē fātasma. Iterum a somno detent⁹ vidit eaz sibi assistere non sicut prius blande alloquentem. sz cuz indignatione vultum auertentem. ⁊ tormēta durissima pro contemptu sui et voto irrito cōminantem. Euigilās igitur ⁊ iterata āmonitione perterritus relictis omnib⁹ que habebat eadem nocte in eremū clam secessit. vbi habitum monachi vitaz qz professus domine ⁊ amice sue cunctis diebus vite sue deuoto animo deseruiuit. Maluit enim fidem seruare regine celorum quaz ei ante nuptias promiserat cū mūdicia anime ⁊ corpore impolluto q̄ spōse mortali cū integritatis iactura copulari ꝯtra votuz quo obligatus erat .iij.

Fuit quidam roman⁹ imperator cui prouidit dei clementia vxorem genere ⁊ moribus nobilissimam ac pulcritudine honestissimaz. nec turpis aut carnalis delectatio illos captiuabat sed inuicez sobrie ⁊ iuste sb legali coniugio se non mediocriter diligebant. Venit autem in mentez imꝑatoris vt pergeret longe lateqz per orbem visitare loca sanctorum Accepto itaqz assensu a coniuge. et regnum ⁊ quēdam fratrem suū adolescentem attentius ei cōmendans digressus est. Ipse autem dict⁹ adolescens specie decept⁹ imperatricis in amorem eius vehemēter exarsit. ⁊ tandem etiam quo stimulo ille vrgeretur ei aperuit. Cūqz imperatrici pluries molestus essz ⁊ illa penit⁹ rēnueret tandem iuueni cecato ad eius amplexus se venturam simulare promisit. Interim vero turrim quādam parare non distulit in qua duos adolescentes ⁊ duas puellas ad seruiendum inueni mittere curauit vt necessaria queqz illi sursū cuz funibus traherēt. Determinato aūt die quo imperatrix ⁊ iuuenis turriz illam priuatiz conscenderent vt ille quod desiderabat expleret gauisus est. Sz illo precunte ⁊ intrāte pudica domina in domuz redijt retento iuuene in turri. Sedit autez sub imperatrice roma pacifica donec imperator rediret ad propria. Post qnqz annos audiens aduentum ei⁹ gauisa est valde. iussitqz nobiles et maiores cleri in occursum eius secū exire ⁊ vicos ciuitatis ornari decenter. Fratrem quoqz imperatoris inconsulte de turri emisit vt fratri obuius exiret. Qui in occursum illius reginam preuenit ⁊ versa vice eam male infamauit. Requisit⁹ em̄ a frē cur taz afflictus ⁊ pallidus ac crine deformis essz. respondit cuz lachrymis. Mi frater charissime pessima

meretrix coniunx tua sicut cuz mul
tis fornicari cõsueuit ibi ⁊ me in sce
lus precipitare secum tentauit. nul
lus enim ab eius impudico ample
xu ex quo recessisti prohibitus est.
quod ego ferre non potui sed ab ea
recedens in quadam turri me nũc
usqꝫ inclusi. Audiens imperator q̃s
non sperauerat de vxore contume
lias nunciari dolore cordis percus
sus pene exanimis in terram corru
it. Post spatiuz vnius hore surrexit
⁊ confortatus astantium consolati
onibus equũ ascendit. In crastinũ
autez imperatrix cũ comitatu mul
to ad virum suũ peruenit. que cum
illum vt dignum erat amplecti vel
let percussa ab eo in facie grauiter
ꝯfusa cecidit. vocatis q̃z duob⁹ suis
ĩperator dixit Ite in siluaz profũdã
⁊ ducite eam ad decollationez. qui
cum ad locum vbi decollanda erat
peruenissent admirãtes eius pulcri
tudinem dixerunt ad inuicem. Pri
us q̃ interficiatur cognoscam⁹ eaz
quia non est in mundo pulcrior il
la. Irruentibus illis in eam illa su
spiciens in celum voce lachrymabi
li dei respectuz ⁊ virginis sancte ma
rie efflagitabat auxilium. Quidã ãt
nobilis non longe iter faciens cum
comitatu multoruz qui limina apo
lorum ⁊ loca sanctorum rome visi
tauerunt audientes clamoribus re
sonare siluam primo putauerũt ali
quam feram in retibus corruisse et
velociter cursu illuc venerũt. Uidẽ
tes qꝫ tam venerabilem personam
seruos impudicos distrahere mor
ti eos concite tradiderunt. Requiri
tur mulier que essz ⁊ cur illi talia cõ
tingerent? At illa celata dignitatis
altitudine supplici vultu ⁊ humili
voce rogauit vt eam dominus eoꝝ
secum duceret ⁊ ab ea ancillare ob
sequium saluo honore pudicicie re
ciperet. qui petitioni eius libenter
annuens illam ad propria perduxit
quaz vxor eius honorifice recipiẽs
vnicum ei filium educandum cõmi
sit. Paruulo autem suscepto illa ma
iorem adhibuit diligentiaz q̃ si ip̃a
eum genuissz. fugiebat lasciuiam. fre
quentabat ecclesiam. sed nec ibi ma
lignus spirit⁹ tentare desijt vincere
tamen eam non valuit. Erat q̃dam
miles in curia qui ad amorem ei⁹
pertingere cupiens. blandis sermo
nibus ac multis promissiõibus eaz
vt sibi coniugio copularet tentabat
Illa vero caste se euz diligere respõ
dens amore domini sui cui⁹ frater
erat nubẽ ei omnino negauit. quã
obrez cepit miser tractare in animo
quid mulieri que in tanta cum vili
tate habebat pararet vt occideret
vel fugaretur. Itaqꝫ intempesta no
ctis hora ductu diabolico vẽit vbi
illa dormiebat ⁊ infans in sinu ei⁹ si
bi commendatus. guttur qꝫ pueri
filij fratris sui cultro per medium se
cuit ⁊ gladiũ in manu mulieris dor
mientis relinquens recessit. Cuz er
go sanguis pueri per medium lecti
decurreret ⁊ lat⁹ mulieris inficeret
excitata vehementer expauit. et cuz
se miseraz proclamasset solicita ma
ter ⁊ pater de filio surgentes conci
to de lecto venerunt cuz lumine ad
filium quem iugulatum videntes ⁊
in manu mulieris cultrum. q̃t⁹ do
lor eos inuasit ⁊ omnem familiam
vix explicari potest. Uenit deniqꝫ
sceleratissimus homicida fictas la
chrymas fundens ⁊ voluit occidere
tanti sceleris ignaraz dicens fratri

suo Adduxisti huc meretricem pro
multis criminibus in alia patria iu
dicatam interfici.iam vt igni trada
tur dignam eam facit mors filij tui
At heros ille nobilis vxor eius eaz
interfici prohibentes mandauerũt
nautis ad portum proximi maris
vt eam in alienam terram ducerent
Venit ergo perfusa lachrymis faci
em comam discerpens cum seruis
ad mare ⁊ intrauit nauem .Cunqz
naute per altum mare nauigassent
considerata eius specie allocuti sũt
eam vt eis assentiret. resistentiqz ob
amorem pudicicie dixerunt.Unum
e duobus elige.aut nobis commis
ceri.aut in mari precipitari. Respõ
dit illa se libentius inter fluctus de
ficere q̃ eorum libidinosis petitio
nibus assentire.Qui mutato consi
lio in quadam alta rupe que ante
eos in mari eminebat domino pro
uidente eam reliquerunt .vbi cum
totam noctem duriszz insomnem sũ
mo diluculo meroze ⁊ triduano ie
iunio afflicta parum obdormiuit.
Apparuitqz ei sancta virgo Maria
regina glorie admirabili facie stel
lante oculorum acie dicens ei .quia
multa propter casti coniugij seruan
dam fidem sustinuisti aduersa .om
nis amodo tentatio impiorum a te
expellenda est.⁊ quas passa es iniu
rie manifestabũtur.Collige herbaz
que est sub capite tuo ⁊ quibuscũqz
leprosis dederis hinc bibere in no
mine iesu christi sanabuntur .Exci
tata autẽ mulier ⁊ visione letificata
cum deuotis orationibus herbam
collegit cui similem ante non vide
rat.⁊ cyrothecas de manibus suis
extrahens impleuit .Hora autem
tertia naute a domo missi iter faciẽtes
iuxta rupẽ illã vocati ab ea applicue
runt.qui videntes eam tam venera
bilem esse personam condolentes
ei receptam in nauim duxerunt ad
portum.Egressa autem de naui in
uenit leprosam vultu miserabilem.
attritam qz herbe porci unculaz cũ
vino dedit ei bibere ⁊ confestim sa
natus est.Exijt fama eius longe la
teqz ⁊ venit ad ciuitatem illam in q̃
erat impius ille leprosus effectus q̃
fratris filium in sinu hui⁹ domine
occiderat.Ad hunc multis precib⁹
adducta(sed nec ab ipo nec ab vl
lo de familia domus cognita)roga
tur obnixe a fratre illi⁹ leprosi vt
ei subueniat ⁊ quicquid mercedis
inde velit recipiat Illa se subuenire
promittit si de omnibus peccatis
suis coram ea ⁊ septem personis cõ
fessus fuerit.et ille quidem confitẽs
multa dixit.sz celabat scelus quod
in eam commisit. Respondit ei mu
lier nihil ei proficere medicinaz suã
abscondito vllo criminali.sed opor
tere prius animam purgari ⁊ sana
ri ab vniuersis egritudinibus ante
q̃ medicina aliqua corpori prodes
se posset . nec prodesse peccatorum
omnium confessionem ⁊ detectio
nem si vnum ex eis consulto celetur
quoniaz largitas diuine misericor
die vnum peccatum absqz alijs mi
nime relaxat.Tunc ait frater suus
cuius filium interfecerat.Aperi cor
tuum ⁊ emunda ab omni peccato.
et si quid aduersum me male egisti
totum tibi dimittetur. Resolutus
itaqz in lachrymis qualiter egerat
manifestauit.Audiẽs autem heros
expauit vehementer.dicens se plus
de amissione nobilissime mulieris
q̃ de morte filij tristem esse. At illa

respondit. Domine mi noli contristari. ego enim sum mulier illa que malum pro malo non reddam sed bonum pro malo tribuam. Restituto q̃ illo sanitati rogabant eam vt ibi maneret ⁊ quem sanauerat in sponsum acciperat. Quibus non adquiescens recessit. ⁊ sanando leprosos nonnullos romaz incognita petijt ibiq̃ plurimos a lepra mundauit. Sed ⁊ fratrem imperatoris vlciscente deo inuaserat lepra grauissima visq̃ ad mortem. ad quem curādum adducta se a nullo agnita simili modo ⁊ hunc peccatum suum quod in eam commiserat confiteri coram papa ⁊ senatu romano fecit. Quo audito imperator flens. ⁊ pugnis faciez pectus q̃ percutiens miserum se exclamauit. Flebant quoq̃ omnes qui aderant ⁊ audierant recordationem imperatricis egregie. At illa fletus eorum non sustinens sanato prius iuuene dixit. Ego suz illa. Tunc quanta letitia romanum populum impleuerit non est facile dictu. Voluit q̃ eam imperator quasi a deo resuscitatam in vxorem ⁊ populus in dominam accipere. Sed intra se aliter agens dixit ad papam. Votum feci in tribulationibus meis domino me nulli vlteriꝰ viro coniungere sed monachali veste castimoniaz seruare. Requiritur ergo aīa mea de manu tua si timēs vel diligens hominem plus q̃ deū veste sancta non velaueris me. Tūc ille mox eam benedixit ⁊ induit.

.iiij.

Fuit quidam diues rome cuz vxore sua vterq̃ genere nobilis moribus laudabilis. sola eis proles deerat cum ad votum cetera cederent vniuersa. Conuersi q̃ ad dominum postulabant filium. effusi in miseri cordijs pauperum commendantes se ad omnem continentiam secundum deum. Deus igitur videns afflictionem eorum dedit mulieri conceptum ⁊ peperit filium. quo nato regales apparantur delicie. sonant organa. chori ordinantur. Interea dum de charo filio pater minꝰ cauto amore gratulatur charitate a carnalitate aliquantisper suffocata non ita deuote vt prius in datoris gloriam assurgit vel gratiam querit. Aliquotiens tamen ad se reuersus compungebatur. nec illius carnalitatis impuritatem ferebat esse impunitam. Tandez pepigit fedus cum deo vt sumptis pennis columbe in peregrinam regionem vel in inuiam solitudinem auolaret vbi ignotus viueret ⁊ puritatis atq̃ pacis interne solicitatem seruaret. Sz quia alligatus erat vxori cor eius ad sui propositi inclinauit assensuz. Que quidem querulos gemitus ingeminare cepit. ⁊ singultibus concusso pectore cum lachrymis dixit. Quamuis moleste dulcissimi vultꝰ tui sustineam absentiam. hoc solum tamen amaricati cordis habeo solatium ⁊ gloriandi priuilegium q̃ amori meo solum video preponi christum. Et quia votum hoc sanctissimum scio. liberum te dimitto tantum vt amore casto me corde retineas. Illo exultante ⁊ in gaudio victricis conscientie exultante materfamilias soluta a lege viri iam li

centius que christi erant cogitabat
7 liberalitatem in pauperes exerce
bat. Interea paruulum suum a la
cte suspensum a cunis abstractum
propensius nutriebat 7 delitijs refi
ciebat omi die aut matris herebat
gremio aut pendebat a collo. omni
nocte inter matris vbera morabatur. omni in loco in memoria versa
batur. Sic succedentibus infantie
pueritia 7 puericie adolescentia eti
am tunc mater non eum ab ample
xibus arcebat non ab osculo repel
lebat. non etiam a lecto. quid plura
Carnalis amor quia non inuigila
uit cautela se inclinauit corruptele.
filius pro marito admittitur conce
pto fetu inter viscera cordet corpo
re angustiatur. 7 impellente hincin
de verecundie 7 doloris estu pene ī
desperationem labitur. Spe autem
venie ducta 7 animata non desiste
bat a seiunijs. orationibus. vigilijs
elemosynis. Interim veste ad hoc
congrua ventris celato tumore et
per falsam hilaritatem vultus cor
dis dissimulato dolore. ventum est
ad diem partus et tunc magna ve
lut mare contritio eius. Hinc enim
dolenti suadebat silentium timor et
verecundia. hinc impellebant ad
planctum dolor 7 angustia. sic na
scitur infelix puer sumpturus de or
tu occasum de initio finem. Nam
seua tigris vir bene natum arripi
ens suffocauit 7 suffocatum in ima
latrine proijciens propera sepultu
ra damnauit. Tunc quidem homi
nes tam grande piaculum latuit.
sed mundi princeps cum in anima
captiuam mulierem teneret cogita
uit vt commune trophenm de ipsa
statueret. volens etiam in eam leui
re flagellis que sibi seruierat in fla
gitijs. Sumpto igitur demon scho
laris clerici scemate romam venit.
curiam intrauit. proceres salutauit
Interrogatus quis esset? Clericus
inquit suz potens in scripturis. nul
lus mihi similis in questiōibus sol
uendis. in secretis educendis Et vt
peritie mee certam habeatis expe
rientiam dicat quisq; quicquid p
dicit et ego illi manifestabo furti
actorem. Auditis q; omnium cau
sis certo veritatis responso singulis
satisfaciebat et furti reum fugam
etiam si fur aufugisset propalabat.
Ad noui famam coniectoris tam
exteri q̄ indigene conuenibant. la
trones fugiebant aut esse quales fu
erant desinebant. Interea dum sic
placens regi 7 optimatibus eius
plebi sua damna referaret rege ipso
presente turbam circumstantem sic
allocutus est. Si vos credulos et
attentos polliceremini auditores
mira loquerer et quiddam vix cre
dibile auditu. horribile dictu. cru
dele actu vobis enarrez. Misericor
dia domini q; non estis consumpti
q; roma funditus nō corruit ac om
nino perijt cum facinus pre omni
bus detestabile in ea perpetratum
sit. Mulier enim illa quam sanctissi
maz dicitis que in vrbis vestre pla
teis et angulis sibi per hypocrisim
fame titulum erexit sceleratissima
est et omniuz crudelissima feminaz
Cōmisit eñ crimē qōdā non solum
horrenduz relatu. sz etiā turpissimū
memoratu Nā de ꝓprio filio ꝓceptū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

filium proprijs manib⁹ trucidauit
⁊ ne videretur in latrinā ꝓiecit. Ad
hanc vocez omnes ꝯsternati. Noli
īquiūt blasphemare mūdicie sacra
rium. pietatis templum. Multe em̄
femine congregauerunt virtutū di
uitias sed hec supergressa est vniuer
sas. Hoc est inq̄t ille q̄d dixi. quia
difficile crederetis mihi. veniat vt
examinetur ⁊ interim rogus in me
dia platea paretur. in quo si confes
sa vel ꝯuicta fuerit viuens incendat̄
sinautē ego ligatis manibus a ter-
go medijs inijciar flammis. Placuit
regi ⁊ satrapis consilium ei⁹. ⁊ mis
sis satellitibus iussit eaz honorifice
introduci. Cui ītranti pallatiū om
nes assurrexerūt. Rex aūt ip̄e sedez
ei parari fecit ⁊ sibi ꝯsidere iussit. fa
cto q̄ silentio ait ei Non te latet no
ui fama vatis quē suscitauit deus ī
salutez romane gentis. q̄d autē non
paruz dolemus in multis te accusat
⁊ non satis credibilia nobis cōtra
te dicit testimonia. Confitere ergo
si quid fecisti peccatū ⁊ da gloriam
deo. vel purga te a crimine obiecto
Ip̄a aūt a spūsancto edocta respon
dit. Qm̄ grauis est causa ⁊ nil sine
consilio facere docz sapiēs. nec ego
tutum fore credo coram rege ⁊ pro
ceribus eius sine ꝯsilij patrocinio al
legationem meā exercere ⁊ sine deli
beratione me de obiectis mihi cri
minibus purgare. Acceptis igitur
inducijs egressa est. non confisa in
homine sed toto corde per peniten
tiam cōfugit ad xp̄m. Vir aūt vite
venerabilis lucianus vel lucius no
mine tunc tp̄is romanam ornabat
cathedram cuius pedib⁹ prouolu-
ta cum gemitu cordis ⁊ torrente la
chrymaruz calamitatis sue recensu
it historiā. ruptis q̄ vestibus ⁊ euul
sis crinibus requisiuit ab eo vtruz
ꝑ quodcunq̄ malagma penitentie
curari possz vuln⁹ peccatricis ꝯsciē
tie. At ille videns ꝯpunctionē in ea
esse vehementem ⁊ totus sup̄ eā pie
tatis visceribus affluens ꝯfisus de
dei misericordia reatus veniam et
vite remediū ꝓmisit dicēs. Anime-
quior esto filia quia maior est dei
pietas q̄ queuis iniquitas. Nā ⁊ pe
trus ꝑ lachrymas non soluz reatus
sui veniaz sed ⁊ apostolici p̄ncipat⁹
obtinuit dignitatez. Sic maria ma
gdalena per sanctificationē lachry
marū de vase contumelie meruit eē
vas glorie. Matrē vero iesu mariā
ꝯsulo vt pre omnib⁹ inuoces eaz q̄
assiduis precibus frequentes. Ipsa
em̄ vnica spes humane reconciliati
onis. ip̄a precipua causa eterne salu
tis. Nolo autem tibi multa iniūge
re quia temp⁹ habes breue. sed dn̄i-
ca oratio tibi sit absolutio ꝓ pecca
to. His sermonibus animata muli
er manus in celum. cor ad mariam
leuabat orans eam in multo fletu
vt eius liberaretur interuētu ab im
petitiōe aduersarij ⁊ a ꝯfusione cōi
Statuta itaq̄ die cum familiarib⁹
perrexit ad curiaz. ⁊ erat eius spes
de celesti adiutorio pendens ⁊ cor
maxime in Maria fiduciam habēs
Nec deesse potuit mater misericor
die tam mirabilibus suspirijs peni
tentis. sed inuisibiliter eam prote-
gens presentia sue maiestatis iudi-
cande astitit ante tribunal terreni
iudicis. Hac igitur beata comite
mulier intrauit consistorium. et a re
ge ⁊ a populo reuerenter accepta.
consedit in medio omnibus facta
spectaculum. Tūc omniū ore clauso

7 aure apta rex ait clerico. En quā accusasti dña pñs est narra si quid habes. At ille intuitus mulierez mirabatur que hec essz'. Reuera enim non ipa erat que prius sed altera. quia p gratiam spūssancti alterata. Cunqz omnes instarēt vt loquerek. Non est inquit hec incestuosaz homicida illa quā accusaui. hec est eñ sancta. hec speciosa inter filias hyerusalem. qd eñ dicere timeo 7 tacere non possum Maria mater iesu ei assistit. eaz q pfouet 7 custodit. Ad hanc vocem oēs in stupozem versi frontes suas vexillo crucis armauerunt. 7 diabolus virtutem signi salutaris non sustinens qsi fum' euanuit ex oculis eozuz. omnis qz pcio gaudens Marie iura gratiarum p solvit. et mulier sic liberata a macula conscientie 7 fame cozaz populo inuenit nomen grande iuxta nomē magnozū q sūt in terra v.

Cuidam parochie preerat pbyter in seculo potens 7 gloziosus. sed non minus vitijs q̄ diuitijs plenus hic sub cura sua habebat diuitē nobilem 7 pauperculam viduam. qui vno tempoze decumbentez respon suz mortis acceperunt in semetipis Vocatus est presbyter vt morientez diuitem visitaret. 7 accepta confessione data communione exituram animam deo commendaret. qui de rapienda solummodo lana non de oue curanda solicitus vt diuitis nūciū vidit ire festinauit. Intrauit palatium. penetrauit cubiculuz vbi iacebat diues purpura 7 serico circūdatus. auro 7 gēmis oneratus sup plumarum molliciem resupinatus. Ibi inuenit circunstantium multitudinem seductoria adulatione diuiti solatia persoluentem. coniunx 7 filij atqz omnis familia dominum lamentabatur. Sed et q̄ plures ex ipis ad rapiendam hereditatem suspensi. licet verbotenus mortē damnarent. eam tamen tacito cogitationum estu precabantur citius venire hominem de medio tollere. Ita qz presbyter secretum petijt 7 qualē cunqz confessionem extozsit. Deinde cessione firmata nummi captoz charitatis affectum simulans compati cepit 7 condolere. querere quid vellet. que pars corporis gravius se haberet. Inter ācipites gladios securitatem 7 pacem falsus p pheta pollicebatur verbis qz mendacibus linebat parietem cui dominū ruinam minabatur. Interim supuenit quidaz ex parte vidue qui diceret eaz in extremis agere 7 xpi ane salutis remedia postulare. Sed presbz dum se totum daret ad lactādum peccatozem nihil respondit. At diaconus prope assistens pro muliere desolata ad coz ei' loquēs ait. Grande nobis piaculum 7 femine periculum si nostra negligentia sine cōfessionis et sacri mysterij participatione eaz migrare contigerit. Requiretur enim manibus nostris sanguis ouium nostrax que nobis a deo iusto iudice credite sūt. nec minus pauperū q̄ diuitū curā habere nos oportz. ne minozem de illis q̄ bis rōnem sum' reddituri. Propere mus ergo ne nostra culpa sine viatico hinc paupercula illa recedere compellatur. Cui felle pmoto pbyter ait. O sani capitis consiliū p vili vidua nobilem relinquere patronum. Ne turberis inquit diacon'. ego si iubes īfirmā visitabo Dis fa

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

uente p̄sbro diaconus discessit cito. sumptoq; salubri hostia ad vidue tugurium ꝑuenit. que rebus quidē vacua sed bonis operib⁹ plena sup humum duraz ⁊ paruo stramine cō stratā collidebat mēbra ieiunijs exe sa. Ille itaq; interno lumine oculos leuans famule xp̄i in sceno iacenti vidit assistere excubias de celo Ma ter enim Jesu Maria assistebat cuz choro virginali que preferebat lin theolum ⁊ vultum egrotantis a su doribus mundans satagebat circa frequens ministerium His visis di aconus stupens stetit emin⁹. Sz ce li regina suo filio toto corpore ī ter ram prostrata adorauit euz cū suis virginib⁹. Quib⁹ erectis data fidu cia vir dei intrauit Maria etiam se dem parante ac ne timeret hortan te sedit ꝯfessionem vidue accepit. cō munionem dedit ⁊ psalmis obituz eius premuniuit. deinde cū gaudio ad domuz diuitis properauit astās q; in lumine vidit nigros cattos cir cumuallantes lectuz diuitis. Quos miser ille videns ⁊ nimis infestos sentiens rugiebat clamans. Tollite cattos tollite. misero sbuenite. Un⁹ tandem ethyops voce minax vultū terribilis vncuz quē in manibus ge stabat faucibus īmersit peccatoris. Infelix aīa nullū in tota ꝯuersatiōe sua refrigeriū ꝯscientie reperiēs pa uet ⁊ trepidat. miseruz mors paula tim occupat. Seniq; ethyops ille furens vncum violenter de palpitā tibus faucibus extrahit ⁊ ille hor ribilem dans vocem infelicem spiri tum dedit. Irruerunt ceteri compli ces ⁊ peccatricem animā flagris et vulneribus afficientes īmergunt in locum tenebrarum ⁊ lacum mortis eterne. Cum hoc aspiceret diacon⁹ tremor tenuit eum ⁊ cadens factus est in mentis excessum. Sed mox ei apparens mater regis glorie. Ne ti meas inquit charissime non te dia bolica nocebit malignitas cui pa rata est beatitudo celestis. His blā dicijs recreatus postq̄ ad se redijt consolatrici sue gratias rependit. et ex his reuelationibus non parum pro fecit.

.vi.

Sanctus presul bonitus aluernē sis cū cor suū perfecte dedissz vt ꝑfe cte iesū ⁊ eius matrē diligeret q̄daz die templū beati michaelis cuz tur ba intrauit ⁊ in angulo basilice licz inter multos solitudinem cordis si li fecit. Consūmatis mysterijs qui q; in sua redierunt ⁊ ip̄e solus in la tibulo suo remansit. et custodes ne quis remansisset perscrutati sunt ec clesiam. sed dei nutu sancti viri non potuerūt inuenire latebram. qui ob seratis iam ecclesie foribus eo secu rius quo secretius effudit in se aīam suam. factus q; in agonia prolixi⁹ ⁊ enixius orans vidit huiusmodi visi onem. Ecce repente de celo sonuit quasi vox dulcis cantilene. ⁊ mican tibus luminaribus limen templi ce pit tremere tanq̄ intrante multitu dine. Aspiciebat vir sanctus ⁊ ecce virgo Maria intrabat cum candi dato sanctorum angelorum ⁊ ani marum cetu sicut regina circumstā te exercitu. Chorus ille celestis de cantabat domine eius q; filio. Ip̄a quoq; vocem suam exercuit in chri sti preconio. Per medium chori fa cta est illa processio. Cun q; ventuz fuisset ante altare quesitum est a quibusdam sanctorum quis habe

ret missam celebrare. Et inqt beata virgo adest bonit' presul vere bon' ⁊ satis dignus cui hoc officiū debeat ꝓmitti. Audiēs hoc ille pauebat ⁊ retrahebat se. cuius rei lapis q̄ ei cessit adhuc seruat indiciū. tandem quesitus ⁊ inuentus est. deductus ⁊ pnitatus illi beate ꝓgregationi ⁊ ministrantib' sanctis veste nuptiali ornatus est ac diuino altari applicit'. Et postq̄ dedit in celebratione sancti operis decus ac decenter consūmauit beata virgo valefaciens dilecto suo pro munere celestem vestem ei dedit. Res est nota satis ⁊ apud aluernenses admodū celebris. maxime autem in ciuitate aluernie que dicitur mons clarus. et vsq̄ hodie monstratur populo vestimentum illud celeste. cuius materies ⁊ ꝓtextura modus a nullo hominum dinosci potest. ⁊ est crimij candoris mire q̄ lenitatis ac lenitatis. vij.

Quidam pauperculus homūcio in vicinia aquitinctensi habitans. cum quadam die per villam deambularet lapidis offensione pedem quem nudum habebat sibi lesit ⁊ vi dolorīs substomachans diabolum nominauit dicens lapidem illum in nomine diaboli ibi fuisse positum. Et ecce vir adhuc sermōe finito repente quasi violenta iniectiōe aque ferventis faciem totam perfundi sētiēs statim subtitit ⁊ se de loco mouere non potuit. Ex oculis ei' multa aquarum abundantia guttatim defluere cepit ita q̄ nihil omnino videre potuit. sed ad domum suam reductus cecitate oculi dextri pdurante lūmen sinistri recepit. Et ecce tota facies eius in tumorem conuersa. oculi nasus os ita tumore excrescente disparuerunt vt nō nisi deforme monstrū videret. Quattuor autē diebus euolutis inflatio illa paulatim exinaniri cepit. sed tota facies ei' ita ignitis pusculis ⁊ vesicis turgentib' repleta est vt ab omnib' elephātico morbo pcussus diceretur. Post hoc ad inferiora descendens a renibus vsq̄ ad sūmos pedum articulos tam miserabiliter occupauit vt curuatis poplicib' tali natib' adherent adeo vt horrenda ꝓtractiōe totus q̄dāmō in globū vnū redigeret. Sicq̄ tota illa inferior corpis ps insensibilis mansit. vt si q̄s igne adureretur ardere quidē possit. sed omnino sentire non possit. Nūq̄ de lecto per se surgere. Nunq̄ se ad sedendum erigere vel in quodlibet latus reclinare potuit. sed semper resupinus iacuit. Per fenestrellam vero que lecto eius contigua erat a transeuntibus sibi elemosynam mitti miserabiliter vociferando imploraba vnde se suos q̄ sustentabat. q̄uis autem eum et paupertatis inopia ⁊ infirmitatis angustia grauiter affligeret. studebat tamen in doloribus suis deo semper ac cōtinue gratias agere. ⁊ pro benefactoribus suis assidue ac diligenter orare. ieiuniis quoq̄ operam dare. peccata sua semper pre oculis habere. pro eis humiliter deo supplicare. Habebat enim illud summe in corde. Quem diligo castigo. Credebat enim quicquid sibi aduersitatis euenerat esse peccatorum suorū medelam. Idcirco sine omni murmuratione sed cū patientia que sibi acciderant perferebat. Appropinquante autem tempore miserendi eius quo deus eum liberandū prouiderat quadā die re

surrectionis dominice cuz longa fa
tigatus inedia peruigil iaceret ⁊ a
pud aquitinctuz ad nocturnas lau
des signa pulsari audiret caput eri
gens ⁊ versus p̄fatum locum protē
sis manibus reuerenter inclinans
saluatoris clementiam exorabat. Tū
ecce subito cernit sibi q̄ndam in spe
cie mulierem pulcerrimam ac reue
rendi aspectus ⁊ habitus personam
assistere. que cōmemorans ei patien
tiam quā in dolore habuerat ⁊ que
bona fecerat addidit. Noueris pre
ces tuas esse exauditas a dño. fac er
go qd̄ moneo ⁊ aquitinctū te defer
ri facito atz in ecc̄a beate virginis ⁊
matris dei marie corā imagine ip̄i⁹
ꝓ salute tua interueni ⁊ virtutez di
uini senties auxilij. Qd̄ cū ille fecis
set dei auxilio ⁊ eius matris pie suf
fragio ad plenū curat⁹ est. viij.

Erat miles quidam diues ⁊ ī bel
lis famosus q̄ matrimoniū ociuz re
putabat licz in ꝯcupiscētijs femina
rum essz totus. Hic ad qd̄dā torne
amentū in normannie partib⁹ cele
brandū cū multo apparatu ꝑgēs cū
ꝑ qd̄dam castellū tam oculis q̄ cor
de vagus transiret iuuenculam q̄n
dam in itinere vidit cui⁹ pulcritudi
ne captus cuidam famulo ⁊ familia
ri suo dixit. Vade curre interroga
patrem ⁊ matrem puelle si mihi eaz
concesserint vna nocte dabo eis q̄n
q̄z libras ⁊ vnā vestem ad op⁹ ⁊ or
natum filie sue. Qui cum iussa ꝯples
set illa mutatorijs induta ⁊ ad p̄ris
imp̄iū vt iuuenē sequeretur inducta
ip̄o duce ad militis diuersorium ve
nit. ⁊ post cibum ⁊ potum cōmunis
lectus ambos recepit. Cunq̄z illum
congressum cum pudica virginita
te pararet ⁊ illa suspirioso corde sue
virginitatis captiuitatem expecta
ret. Erat autē nox sabbati qd̄ deuo
tio fidelium memorie virginis ma
tris consecrauit. miles ait. Charissi
ma qd̄ nomē est tibi? cur tale super
me assumpsisti lamentuz? cur me ac
cipis quasi hostem ⁊ non amicum.
an nō diligis qui tradit te mihi pa
trem tuum? Cui illa voce tremula
respondit. Maria vocor. digne q̄z
lachrymis afficior ⁊ planctuz facio
quia melius est mihi mori q̄z turpi
ter viuere cū virginitatis detrimen
to. maxime cum Marie ꝯtinentiam
voueriz. voluerā quidē mores ⁊ ha
bitū sanctemonialiū imitari nisi pa
tris mei pauꝑtas reclamaret. nā cū
⁊ agnosco lr̄as ⁊ de sancta maria di
dici horas a quodā pauꝑculo cleri
co qui apud patrē meū diuersoriuz
habz. Tunc sp̄ūs domini descendit
in mentē militis ⁊ excussit de cogita
tione eius flammaz libidinis ita vt
diceret. Quia nox sabbati est ⁊ q̄ tu
vocaris maria id est maris stella. ꝓ
pter noctis ⁊ noīs hui⁹ honorabile
sacramentum iam nunc cessauit et
cor meum a tua inquietudine ⁊ cor
pus a tua inquinatione. nec operor
in te opera tenebraruz. sed nox hec
quam diei eterne mater sibi dicauit
mihi sicut dies illūinabitur ad mo
rū ꝯuersionē. Et q̄ vt dixisti volun
tariū tibi est xp̄o seruire in cetu san
ctimonialium teste deo promitto q̄
satisfaciam desiderio tuo si veneris
mecū. Tunc illa sub hac pactionis ⁊
pacis forma dormiuit tota nocte
secura. Quam mane facto militis fa
miliares equo impositam furtim as
portauerunt. miles q̄z eam in mona
sterio quod iuxta torneamenti erat
locum contubernio sanctimonialiū

tradidit ꝓmittens sub iureiurando
q̄ pro mercede ei⁹ locuꝫ multis do
narijs honoraret ⁊ si vita comes essꝫ
eam singulis annis visitaret. Sed
postea inde digressus feria secūda ī
torneamenti ꝯgressu occisus est ⁊ in
eodem loco sic tunc moris erat glo
rie secularis ad titulū sui noīs sepul
tus Interea virgo xp̄i virgini mr̄i
xp̄i cui se ꝓbauerat placere conten
dens ⁊ ad spūalis illi⁹ dilecti sui re
ditū pendens cum gemitu ⁊ lachry
mis illum xp̄o ⁊ marie ꝯmendabat
Sꝫ ceteris militib⁹ sine illo redeun
tib⁹ iā q̄ꝫ spe reuersiōis penit⁹ amis
sa cū abbatissa sub fallaci ꝓmissiōe
mercedis turpem virginis intrusio
nem accusaret. illa beatā mariaꝫ la
chrymosis interpellabat precibus.
vt de militis statu reuelationem ali
quā vel modicaꝫ tanto dolori ꝓcu
raret. Cui ip̄a beata virgo maria se
metip̄am ꝑ visionez exhibuit dicēs
Parce charissima parce fletib⁹ ⁊ su
spirijs. ego sū mater iesu maria cōso
latrix tua. scito quia q̄cito recessit a
te ille tuus in xp̄o dilectus in torne
amenti congressu occubuit. eodē q̄ꝫ
in loco sepulturā accepit. qui quo
niam mihi detulit in te ⁊ bona tibi
contulit ꝓpter me veraciter in mor
te ꝯpunctus eternam meruit salutē
Ibis ergo ad abbatissam ⁊ annūci
abis ei ex me quatenus illuc citius
pergat ⁊ corpus huc translatum in
cymiterio reponat. vt per eccāstico
rū suffragiorum cōionez adiuuetur
Hoc autem erit signuꝫ q̄ tibi locu
ta sum. Rosam sup̄ sepulcruꝫ vernā
tem reperies in superficie cuius ra
dix de ore sepulti pullulat in visceri
bus terre. Illa igitur gaudens do
mine celestis imperiuꝫ abbatisse re
tulit. Sed ab ea hypocrisis ⁊ confi
cte visionis improperium recipiēs
cum lachrymis ad beatam virginē
recurrit. Cui illa sicut prius manda
tum ad abbatissam iniunxit ⁊ addi
dit de quodam pcc̄o eius occulto
qd̄ ip̄a confiteri ⁊ lachrymis debe
ret punire. ⁊ sic cum suo conuentu
nudis pedibus ad faciendum quod
iubebatur puro corde ⁊ prompto
gressu ire. Quod abbatissa audiēs
⁊ signum recognoscens confessione
data ⁊ satisfactione indicta ad locū
properauit ⁊ indicio rose corp⁹ mi
litis inuentum ad monasterium su
um translatum honorifice ibidem
sepeliuit. .ix.

Pictor quidaꝫ pro vite sue me
rito domine nostre familiaris in
partib⁹ flandrie fecerat sibi nomen
docte manus artificio. Hic quoti
enscunq̄ꝫ pingere diabolum necesse
habebat turpē turpiter sicut ars ei
suggerere poterat expressi⁹ figura
bat. cui ille in visiōe noctis apparu
it ⁊ cur eum sic irritaret cuꝫ furore
⁊ ira quesiuit Pictor respondit. Ne
ne hoc ago quia semper te passus
sum omnium que feci malorum in
tentorem. ⁊ adhuc turpium cogita
tionum moliris insidias. quibus e
mollitam anime mee demoliaris cō
stantiam. Et sathan graues minas
intentans monebat vt a sua lesione
cessaret. Sed ille ex hoc ip̄o anima
tus est ⁊ magis q̄ ante paratus fu
it suscitare leuiathan. Postmodum
vero vna dierum ipse in porticu cu
iusdam ecclesie beate Marie virgi
nis imaginem pinxit et iuxta possi
bilitatem artificij sicut decebat ope
re vario picture eidem gloriam et
honorem dedit ac ꝯtulit. Sed ⁊ in

xta illuu qd serpenti dictum est ipa conteret caput tuū subt⁹ pedes imaginis diaboluz figurauit nigris coloribꝰ turpem et tenebrosū sicut debat amatorem turpitudinis ⁊ principem tenebrarū. Qd ille non eqs oculis aspiciens malignandi a deo ptātez expetijt ⁊ accepit. sed sibi ad ꝯtumeliam xp̄o ⁊ matri eius ad gloriā. Adhuc em̄ suspensis trocleis et supposito firmiter tabulatu mōstrū illud pingebatur. ⁊ ecce turbo vehemens om̄es illas artis pictorie machinas concussit ⁊ in terram excussit. Qd vt ꝑsēsit homo stupidus ad imaginem domini leuauit cor pariter ⁊ manuz que mirū dictu donec venirent ⁊ qui ei subuenirent manu iniecta ip̄m retinuit ⁊ seruauit illesū. Tunc omnes qui aderant xp̄m in matre sua glorificabant. diabolum in fraudis sue frustratione cū risu ⁊ cachinno blasphemabant..

Ex scda ꝑte speculi histori.

Exēplū x.

Fuit quidam sanct⁹ noīe frōto qui a prima etate deo deuotus ⁊ a petro apl'o rome ordinatus atqz in vrbem petragoricam in qua natus est primus destinatus ep̄s. lxx. monachos ibidē ad seruiendum domino congregauit. Dūqz cum eis habitās in opere dei cresceret a squirio ciuitatis illi⁹ p̄sīde ꝑsecutionē patiebatur. Naz q̄s ep̄us ꝓ xp̄i noīe baptisabat. ille gladio deputabat. Tandez relicta ciuitate cū nobilib⁹ heremuz decreuit petere nud⁹ vocatis qz fr̄ib⁹ oībus ait eis. qd nobis cū mundo quē crucifixim⁹ nobis. magnuz gerim⁹ anime detrimentum inter homines habitātes. Cunqz placuissz. ccc. bisacutis ⁊ seminib⁹ olerū acceptis exeuntes de ciuitate xp̄o duce ꝑ desertum venerunt ad quēdaz locū sup̄ fluuium dordome vbi draco magn⁹ habitabat cum serpentū multitudine. quos videntes hi qui ep̄m sequuti fuerant metu ducti ceperūt retrocedere. At ille in dn̄o ꝯfidēs or̄oni se ꝓstrauit non baculū terrestrem sz vir tutē celestem inter eos ostendēs ⁊ nusq̄z ꝯparuerunt. Conuersantib⁹ aūt eis in eodem loco ab omni delectatione alieno ceperunt murmurare fr̄es dicentes. Nūquid sola in heremo castitatis est custodia ⁊ in vrbibus non est? An in heremo sola deus exaudit orantes quem ferarū delectat solatium? Cur itaqz non regressi in locum nostruz benedicim⁹ deum. Audiens vir sanct⁹ eoꝝ murmura estuabat ⁊ ꝓ eis orabat. Nūq̄ tn̄ inter eos diuinoꝝ canticoruz cessauit officium. nec in penuria lassescentes vigilijs defuerūt. Quadaz igitur die p⁹ vigilias vocauit eos ad se ⁊ ait. Filioli mei si regnuz dei querim⁹ quid de escis coporalibus cogitam⁹? Non oportz carnem fragilem pinguē vermibus exhibere. Onere ieiuniorum azellus grauandus est ne gestire incipiat quando ordeo pascitur. Comedat ergo paleas ne recalcitret. quid nos carnis cura torq̄t moriture post modicuz? Curam ergo nostri deo dimittam⁹ ⁊ eius testamentum teneam⁹ dicentis. non derelinquaz te. Orante igit̄ pro eo illis indesinenter dminus p̄cez serui sui non oblit⁹. sed ꝑ angelū

suū presidem squirium visitauit eidē
q̃ dixit. Epularis in diuitijs splen
dide ⁊ serui mei in deserto pereunt
fame. festia ergo diluculo ex donis
que tibi dedi seruis meis escas mit
tere quod si distuleris in te dei furo
rem excitabis. Hoc vt audiuit ille.
cor eius consternatum est in se tota
nocte. Mane aūt consurgens mest⁹
amicos suos ⁊ domesticos vocauit
visum exposuit. ⁊ si quis viam noss
vbi famuli xpi in heremo habita
rent interrogauit. sed nullum qui se
nosse diceret inuenit. Alia vero no
cte a predicto angelo visitatus gra
ui plagarum cede percussus mane
iterum amicos adducit causā expo
nit plagas ostendit. ⁊ quid faciēdū
esz consiliuz requisiuit. Tandē vn⁹
eorum cunctis sapientior respondit
Multitudo tibi camelorum abun
dat. onera eos his escis quibus he
remite vtuntur. ⁊ dirige eos per vi
am onustos absq̃ homine ductore
⁊ si tibi a deo celi visitatio est ipse
ad cuneum puerorum suorum eos
deducet. ⁊ depositis oneribus aīa
lia tua reuocabit illesa. Qd̄ et factū
est. Erant ergo septuaginta cameli
cum oneribus directi. Factuz est er
go duz hora nona fratres hymnos
omnes in vnum celebrarent prim⁹
ante fores excubauit camelus. quez
videns episcopus letus deum lauda
uit ⁊ precepit dicens. Camelis no
bis alimoniam ferentibus pedes la
nate eis q̃ cibaria date. Qd̄ et fece
runt. En inquit omnipotens deus
nostri recordatus nobis alimoniā
per gratiam suam direxit. nobis
q̃ sedētibus angelus eius camelos
pduxit. Non omnia tollamus sed
dimidiorum oneruz elogias domi
no reuocemus. quod cum placuisz
omnib⁹ triginta q̃nq̃ saccos in hor
reum reducendos abstulit. aliorum
vero camelorum triginta q̃nq̃ one
ra in omnium saccos refudit. ne alij
portare videretur. alij leues abirēt
⁊ benedicens eos dimisit absq̃ in
dicio vie. qui per viaz qua venerāt
regressi sunt. Tunc squirius exulta
tione fretus quia camelos omnes
suscepit illesos exclamauit. Magn⁹
es deus xpianorum rogo te vt ostē
das mihi viam qua ambulem vbi
famuli tui habitāt ⁊ mihi baptismi
gratiam prebeant. Tunc profectus
ad locum peruenit ⁊ a sancto epo
baptismum petens obtinuit. ⁊ voca
uit nomen eius gregorius. Et exin
de qui pridem seruis dei pabula mi
serat anniuersario tēpore onera eis
dem camelis īposita dirigebat. xi.

Cum decius ad ciuitatem troa
dem perrexisz oblati sunt ei tres an
dreas paulus ⁊ nichomachus. qui
cum omnes xpianos se profiterenē
esse iussit nichomachū apprehensuz
proconsul torqueri. Cunq̃z nimiuz
torqueretur ⁊ iā prope esz vt emit
teret spiritū. exclamauit se nūq̃ fuis
se xpianum. sed demonibus sacrifi
caturum. Tunc iussus deponi cum
sacrificasz arreptus est a demonio
⁊ elisus in terra comedens linguam
suam dentib⁹ expirauit. Puella aūt
quedam virgo dionysia annorum
xvij. exclamauit dicens. O te infide
lissimū hominū qui propter vnius
hore spatium perpetuam ⁊ īenarra
bilem penam tibi adquisisti. Inter
rogata ergo confessa est se xpianaz
esse ⁊ ideo infelicem illum plangere
q̃ non adhuc modicum tolerasz vt
perpetuam requiez inueniret. Pro

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

consul iussit eam duobus iuuenib⁹ corrumpendam. tradi. andream vero ⁊ paulū recludi. cūq; iuuenes virginem ad hospitiū suum duxissent. pugnantibus eis vsq; ad noctez vt vim turpitudinis inferrent inardescebat eorum libido Apparuit autē eis per totam noctez iuuenis splendidus domum illuminans. vnde timore percussi ceciderunt ad pedes virginis rogabant q; vt pro eis intercederet ne quid mali eis cōtingeret. Videns autē proconsul q̄ nō possz pauli ⁊ andree perseuerantiā supare flagellis cesos tradidit eos populo qui traxerunt eos pedibus extra ciuitatem vt lapidarentur. qd audiens dionysia custodibus euadens cucurrit ad eos. iactauit q; se super eorum corpora dicens. Cōcidam ⁊ ego vobiscum beati famuli dei nec ab hac colluctatione vestra inueniar aliena. Quod audiens ꝓconsul iussit eam gladio interfici. Paulus vero ⁊ andreas lapidibus obruti sunt xij.

Passa est rome sc̄a virgo luceya. Que vrbica fuit natione sed rapta fuerat ab anceya barbarorū rege Qui cum eam ductam in patriam suam vellet violare videns illa libidinosā eius insaniam. habeo inquit sponsum qui statiz vindicet iniuriā meam in te. At ille ira repletus ait. Et quis est sponsus tuus vel cuius potestatis est vt iniuriam tuam vindicet? Illa fiducialiter respondens ⁊ vt ancilla xp̄i nihil metuens ait. Deum cui me deuoui habeo defensorem qui in celo est ⁊ habens potestatem vniuerse carnis. qui his qui eum cognoscunt petentibus omnia prestare potest His ille auditis valde territus est. ita vt ex tunc eaz vt deam honorare inciperet. Iussit q; statim ei cubiculum separatim fieri vbi nullus virorum haberet ingressum ⁊ lectū dignissimū poni in cubiculo illo. ac puellas ei honorifice obsequi. vbi illa ingressa cepit orōnibus ⁊ ieiunijs vacare. deo q; die ac nocte gratias agere eo q̄ ancillā suam dignatus esset in captiuitate respicere. tantum q; ei prestitisset a rege alienigena inuenire. Pro quo etiam frequenter orabat deuz vt nihil mali ei contingeret vel domui eius. Sed ⁊ ip̄e ad belluz procedēs rogabat eam vt deum suuz peteret quatenus deuictis hostibus saluus ad domum suam rediret. Quod cū semp̄ fieret eam magis vt matrē honorare cepit intelligens q̄ eius orōnibus de⁹ illuz in omnibus adiuuisset. Nam quotienscunq; contra aduersarios siue sponte siue ab illis ꝓuocatus perrexit illis prostratis victor ad domum redijt. Completis autem ibi viginti annis sc̄a luceya preceptum in somnis acceperat vt romam rediret eo q̄ eam ibidez cōplere martyrium oporteret. qd cuz illa regi retulisset ille respondit. Si tu hinc subducis te mihi non expedit hic remanere. Nam venient aduersarij mei quos deus semper interfecit te orante ⁊ occident me. Ad h̄ illa. Si placet tibi veni. Credo eniz in deo meo q̄ ⁊ te sibi seruū adoptabit ⁊ sociabit gregi suo sancto. Hec ille cum statim audissz domū suam ⁊ matronam ac filios ⁊ omnia sua derelinquens cum ancilla xp̄i cōicatus est. Non iam vt barbar⁹ sed vt ciuis. non vt lup⁹ sed vt ouis. simul q; romā venerunt tp̄e persecutiōis.

Post paucos dies comprehensa lu
ceya adducitur ad suppliciū. Qd cū
audissz anceya spōte occurrit ⁊ cer
uicem suā cū ea gladio supposuit ꝓ
fitens se esse xp̄ianum. Et sic ambo
decolati pariter in paradiso dei su-
scepti sunt. .xiij

Tpib⁹ dyoclesiani ⁊ maximiani
passus est rome martyr genesi⁹. qui
cum essz in vrbe magister artis mi
mice quadaz die voluit imperatori
dyoclesiano ludum exhibere de my
sterijs obseruantie xp̄iane. Huius
rei gratia spectante imperatore et
omni populo in medio theatri q̄si
egrotus decunbens. se baptisari po
poscit. et mimice in hac verba ꝓru
pit. Eia nostri grauem me sentio. le
uem fieri volo. Qui rn̄derunt. Qūo
te leuē facimus, nūquid fabri sum⁹
⁊ ad runcinaz te missuri sum⁹? His
verbis populo in risum excitato ge
nesi⁹ a domino visitat⁹ ait. vesani
xp̄ianus desidero mori. Quare inq̄
unt? Ne inquit ille in illa die velut
fugitiu⁹ inueniar. Hoc dioclecian⁹
audiuit ⁊ risum tenere non potuit.
Tunc sicut fuerat ordinatum intra
re faciunt exorcistā ⁊ p̄sbyterū q̄ iu
xta lectum eius sedentes dixerunt.
Quid ad nos misisti filiole? At ille
iam non simulate ⁊ ficte sed ex puro
corde respondit. quia gratiam xp̄i
consequi cupio per quaz renatus li
berer a ruina iniquitatum mearuz
Cunqz sacramentoruz mysteria cō
plessent ⁊ vestibus albis essz indut⁹
quasi ꝑ luduz a militibus est rapt⁹
⁊ ad similitudinem sanctorū de xp̄i
nomine discutiendus imperatori ē
exhibitus. Sed cum ad falsaz addu
citur passionem. ad veram accessit
confessionem. Ascendens nanqz sup
basim vbi statua fuerat veneris ita
concionatus est. Audi imperator ⁊
omnis exercitus sapientes ⁊ popu
puli vrbis huius. Ego semper xp̄ia
nū nomen exhorrui. ⁊ in confessiōe
ꝑmanētibus insultaui. ac super eos
accendebam furias populi. Paren
tes quoqz meos ⁊ affines execrat⁹
sum causa nominis xp̄iani. ⁊ in tan
ta derisione xp̄ianos habui. vt eoꝝ
secreta mysteria diligenter ꝑquire-
rem non vt crederem sed vt de dijs
ludum ac risum vobis exhiberem.
Mox aūt vbi me nudum in conspe
ctu vestro aqua illa perfudit ⁊ inter
rogatus credere me respondi. Vidi
sup̄ me manū de celo venientē. ⁊ an
gelos dei flāmeo radiantes aspectu
iuxta me stantes. qui omnia facino
ra mea que a iuuentute mea cōmisi
scripta libro recitantes dixerūt mi
hi. Aqua hec delet omnia ista que
te fecisse cognoscis. Cum ergo aq̄
baptisatus fuissem simul ⁊ liber ille
perfusus niue candidior effectus est
ita etiam vt signum scripture prete
rite non demonstraret. Itaqz dum
vobis terrenis imperatoribus pla
cere concupiui celesti regi compla
cui. ⁊ dum omnib⁹ risuz extorquere
studui angelis risum feci Nūc ergo
o imꝑator ⁊ vos omnes populi si-
cut his sanctis mysterijs per igno
rantiam mecum restitistis incredu
li. ita mecuz ab hac irrisione cessate
credentes verum deuz esse iesū xp̄m
dominū hunc esse verum lumen ve
ritatem. pietatem. salutem. ⁊ ꝑ ip̄m
vos ad indulgentiam posse contin
gere. Tūc imperator accensus furo
re iussit omnes qui cuz eo lusus me
ditati fuerant ante se adduci ⁊ vir-
gis fortiter cedi estimans eos simi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

liter credere. At illi ceperunt nomē sanctum blasphemare cuz exprobratione dicentes nos aliter meditati sum⁹. Iste autē insan⁹ fact⁹ letitiaz suā diuisit ⁊ planctuz sibi xpianitatis assumpsit.ac per hoc solus expiatur quod solus fecit. Tunc imperator seuiens in genesiū in conspectu populi iussit eum cedi fustibus tradidit q̄ plusiano prefecto iubēs eū tormentis ad sacrificia cogi. Cūq̄ diu in eculeo positus vngulis attractatus lampadibus inflāmat⁹ in sācta confessione persisteret dicebat iudici Si cētuplicaueris contra me ista tormenta xpm mihi de ore ipm mihi de corde non poteris auferre. Hec omnia relata sunt imperatori qui iussit eum occidi. Sic q̄ cū gaudio coronam martyrij capitis abstrucatione promeruit. xiij. kl̄as septembris xiiij.

Sub licinio passi sunt. xij. idus martij apud sebastez armenie minoris milites quadraginta sub agricolao preside quorum precipui erant quirion ⁊ candidus. qui candidus ait agricolao. Digne hoc nomen tibi impositum est agrestis eñ blāditores. Sanctus aūt quirion taliter ait ad socios. sepe pauci multos in fugam puertimus. nunc vero tres sūt qui nos impugnant. Sathanas et dux lisias ⁊ preses agricolaus ⁊ hi tres vnum sunt. Absit autez vt hic vnus. xl. vincat. Iussi sunt deinde lapidibus cedi. sed ministri leuantes lapides alterutruz se cedebant. Exardescens autē dux lisias ⁊ tollens lapidem vt aliquem sanctoz pcuteret in faciem presidis adduxit lapidem ⁊ pminuit faciem eius. Stantibus sanctis ante faciem presidis apparuit eis diabolus tenens dextera manu gladiū sinistra vero draconē qui dicebat in aurem presidis. Ades. Erat aūt in sebaste stagnum habens aquā multā quod tunc vehementer frigidum erat tpe hyemis. Positi sunt sancti in medio nudi ad vesperum. positum est aūt ⁊ balneū iuxta stagnuz vt si quis vellz resipiscere fugeret ad balneū. Et ibi positi sunt iuxta custodes milites ⁊ clauicularius. Un⁹ aūt ex illis. xl. pusillanimis effect⁹ refugit ad balneum qui mox vt attigit calorem resolut⁹ est. quod videntes alij dixerunt q̄si ex vno ore. ne in fluminib⁹ irascaris domine. Clauicularius aūt vigilās ⁊ auscultans ceteris custodib⁹ dormientibus vidit de celo descēdētes coronas. xxxix. expergefaciēs custodes proiecit vestimenta in facies illorum ⁊ exiliuit nudus in stagnum clamans. et ego xpianus suz. Dic⁹ aūt sathanas ⁊ transfigurans se in virum ligatis manibus dicit in cōspectu omniū. Ve mihi vict⁹ suz ab istis ⁊ factus sum ridiculū omnib⁹ q̄ non habui vnanimes ministros Unius aūt mater pdurat cum ipis cuius filius ceteris erat iunior. quem timens pro filio semp confortabat eū cuius nomen erat melitus Iussū est igitur omnium cura confringi ⁊ simul omnes preter illum iuuenem animas reddiderunt. quorum corpora iussa sunt comburi Junior autem relictus est ad oram fluminis. quem mater suscipiens in humeris portabat post ceteros qui duz portaretur letus emisit spūm. cuius corpus mater proiecit super sanctos ⁊ omnes combusti sunt quorum cineres iactati sunt in amnē sed in loco

precipiti ⁊ vadoso restiterũt ⁊ cõgre
gati sunt ⁊ nihil eorum ĩminuit flu
ui⁹. Post tres dies reuelati sunt ep̃o
ciuitatis ab ipis sanctis. Qui acci
piens clerũ ⁊ populum perrexit il
luc ⁊ viderũt reliquias in aqua ful
gentes tanq̃ luminaria super quas
aqua decurrebat. illarum nil secum
trahens ⁊ si quid alicubi relictũ fue
rat a splendore demonstrabat. Isti
omnes martyres milites fuerũt na
tione capadoces. .xv.

Quidam rex fuit magnus ⁊ glo
riosus ⁊ factum est ꝓcedente illo in
curru deaurato cum regali obseqo
obuiasse illi duos viros attritis et
sordidis indutos vestibus attenua
tas macie ⁊ pallidas facies haben
tes vt ergo rex vidit illos desiliens
confestim de curru ⁊ in terram pro
cidens adorauit ⁊ surgens amplexa
tus est eos ⁊ affectuose oculat⁹. Pa
gnates vero illi⁹ ac proceres ꝗ hoc
indignati sunt arbitrantes eum fe
cisse indi gna regali gloria. nõ tñ au
si in facie illuz reprehendere germa
no fratri eius suggesserunt vt ei lo
queretur ne tante excellentie diade
mati tantã inferat contumeliaz. qui
cum fratri ista diceret ⁊ eius humi
liationem reprehẽderet ei rex respõ
sum dedit. quod tñ ille nõ intellexit
Cõsuetudo aũt erat illi regi qñ sen
tentiaz mortis contra aliquẽ dicta
bat. preconem suũ añ ianuã illi⁹ cuz
tuba huic officio deputata mittere
Cuius voce oẽs ꝓgnoscebant mor
tis reũ illũ esse. Vespere igitur veni
ente misit rex bucinam mortis tubi
cinare añ ianuam fratris sui. quã cũ
audissz ille de salute ꝗsperans tota
nocte sua disposuit ac sũmo dilucu
lo nigris ⁊ lugubribus indut⁹ vesti
bus cũ vxore ⁊ filijs pgit ad fores
palacij flẽs ac lugẽs. quem rex ad se
ingredi fecit ⁊ videns eum Ingentẽ
ait. O stulte ⁊ insipiẽs si tu sic tinui
sti preconez germani fratris tui ad
uersus quem te nihil deliquisse cog
noscis. qũo mihi reprehensionez in
tulisti. quia in humilitate salutaui ⁊
oculat⁹ sum precones dei mei sono
rabilius tuba mihi mortem signifi
cantes ⁊ terribilem dñi occursũ cui
multa ⁊ magna meipm peccasse cõ
scius sum. Ecce deniq̃ tuã arguens
insipientiam isto vsus sum modo
Nunc vero ⁊ illorũ q̃ te ad mei mi
serunt reprehẽsionem stultitiã argu
ere curabo. ⁊ ita fratrem instructuz
remisit domũ. Precepit aũt fieri de
lignis q̃tuor arcellas. ⁊ duas qdez
vndiq̃ auro cooptas ossaq̃ mortu
orum putentia mittens in eis aure
is obfirmauit seris. Alias vero pi
ce duas ⁊ bitumine liniens repleuit
lapidib⁹ preciosis ⁊ inestimabilib⁹
margaritis ⁊ omniũ vnguentorum
odorib⁹ funiculis q̃ cilicinis astrin
xit. deinde accersiri fecit reprehenso
res suos magnates scz illos ⁊ pce
res. ⁊ posuit ãte eos ipas q̃tuor ar
cellas vt estimarent q̃nto quidẽ iste
q̃nto vero ille precio sint condigne
Illi itaq̃ deauratas magni precij
iudicauerunt. Expedit enim inqui
unt in ipis diademata regalia im
poni. que vero illinite picez bitumi
ne erant vili quodam ⁊ exili precio
dixerunt. Rex autem dixit ad illos
Sciebam ⁊ ego talia vos dicturos
exterioribus eñ oculis exteioza cer
nitis. ⁊ tñ non ita oporteret facere.
sed internis oculis intrinsecus recõ
dita expedie videre siue honorem
siue contumeliaz. Et mox precepit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vt aperirentur arcelle deaurate. ex quibus reseratis dirus fetor exalauit ⁊ fetidissimus visus est aspectus Ait ergo rex. Iste tipus est eorum q̄ splendidis quidem ⁊ gloriosis induuntur vestibus ⁊ potentia elati sūt. sed intrinsecus mortuis ⁊ fetentib⁹ malignis q̄ operib⁹ referti sunt. Deinde picatas bituminatas q̄ precipiens dissolui ⁊ aperiri cunctos qui aderant letificauit eorum que intus erant splendore ⁊ odore. Tunc ait ad illos. Scitis quibus similia sūt ista? Humilibus illis qui vilibus operti erant vestimētis quorū vos exteriorem attendentes habitum cōtumeliam putatis meam ante faciē eorum in terra adorationem. Ego vero intellectualibus oculis reuerētiam illorum ⁊ decorem considerās animarum. glorificatus quidem horum tactu omni corona ⁊ regali vniuersa purpura preciosiores istos existimaui. Illos igitur confundens docuit ne errarent in his que foris apparent sed interna attenderent

Quidā a facie furentis vnicornis non ferens sonū vocis illius ⁊ terribilium mugituū fortiter fugiebat ne deuoraretur ab eo. Dum ergo velociter curreret in magnū qd̄dam baratrum decidit. Dum autem caderet manibus extensis arbusculam q̄ndam apprehendit ⁊ fortiter tenuit. ⁊ base quadam pedibus impressis visum est sibi in pace de reliquo fore ⁊ stabilitate. Respiciens ergo vidit duos mures vnum album ⁊ alterum nigrum corrodentes incessanter radicem arbuscule quam apprehenderat ⁊ iā prope erāt vt eā abciderent. Considerans etiam ipi⁹ baratri fundum vidit draconē aspectu terribilem ignem spirantem ⁊ feralibus oculis aspicientem. os q̄ terribiliter aperientem ⁊ deuorare eum cupientem. Intuens vero rursus basem illam pedibus eius suppositam contemplatus est quattuor aspidū capita de pariete prodeūtia vbi cōsistebat. Eleuans autem sursum oculos vidit de ramis arbuscule modicum mel distillans. Dimittēs ergo considerare que circūdabāt eum mala. scz sursum vnicornem insanientē ⁊ eum querentem deuorare. deorsū vero draconem inhiantem ⁊ arbusculam cito excidendam. ⁊ q̄ pedes super lubricam basem ⁊ infidelem posuerat. tantorum ac taliū malorum oblitus seipsum illi⁹ mellis modici dulcedini tradidit. Hec similitudo eorum est qui seductioni presentis seculi adheserunt. Cuius expositionem tibi dicam. Vnicornis quidem mortis figuram tenet qui sp̄ persequitur ⁊ comprehendere vult genus humanum. baratrum vero mundus est iste malis plenus ⁊ laq̄is mortiferis. Arbuscula que a duobus muribus incessanter incidebatur quam apprehendimus vite nostre mensura est que consumitur et dirimitur per horas diei ⁊ noctis ⁊ incisioni appropiat. quattuor vero aspides de quattuor fragilibus ⁊ instabilibus elementis constitutionē humani corporis significant. Quibus inordinatis ⁊ conturbatis corporis compago dissoluitur. cū his crudelissimus draco terribilem inferni ventrem figurat cupiens suscipere eos qui presentes delectationes futuris preponūt bonis. Stilla vero mellis signat dulcedinem mūdi p̄ quā seductor ille suos amicos nō

finit propriam videre salutē xvij.
Similes sunt amatores secularium delectationum ⁊ qui harum dulcedine illiciuntur atz futuris ⁊ stabilibus fluida ⁊ fragilia preferunt homini qui tres amicos habuit. quorum quidem duos precordialiter ⁊ affectuose honorabat. ac vehementē eorum charitate afficiebatur. ⁊ vsqꝫ ad mortem pro ip̄is agonisans ⁊ periclitari desiderans aduersus tertium multo ferebatur despectu neqꝫ honore neqꝫ decenti eum aliquando gratificans dilectione nisi quandam modicam ad eum simulans amiciciaz. Venerunt ergo terribiles die quadam quidam milites accelerantes hunc ad imperatorem ducere rationem redditurum pro debito decem milium talētorum. Coartatus vero ille querebat adiutorez ad subueniendum sibi in terribili rationis positione apud regem. Currens igitur ad primuz pre omnib⁹ eorum amicuz dixit ei. Nosti o amice quomodo animam meam semp̄ pro te posui. nunc autez indigeo auxilio tuo in die ista detinente me necessitate. Quomodo ergo ꝓmittis mihi nunc auxiliari. ⁊ que apud te reposita est mihi spes dilectissime. Respondens ergo ille ait. Non suz amicus tuus o homo neqꝫ scio q̄s sis. habeo enim alios amicos cum quibus oportet me hodie letari. ⁊ amicos istos amō possidebo. Prebeo tamen tibi ciliciola duo vt habeas ea in via qua ambulas. que tamen nihil tibi proderunt ⁊ nullam aliam spem a me prestoleris. Hoc audiens ille ⁊ diffidens de auxilio quod sperauerat ab eo. ad secundū perrexit amicum cui ⁊ ait. Recordare amice quantuz accepisti a me honoris ⁊ gratie. hodie vero corruēs in tribulationem ⁊ aduersitatem auxiliatore opus habeo. quantum vero vales subuenire nunc indica mihi. Ille vero ait. Non vacat mihi hodie vt tecum subeam agonem. curis enim ⁊ solicitudinibus circūdor et in tribulatione sum. modicum tamen tecum pergam q̄uis tibi non sit profuturum. et statim domum reuersus proprijs vacabo negotijs. Vacuis ergo manib⁹ inde reuersus vndiqꝫ destitutus lamentabatur se ipsum de vana spe ingratorum amicorum ⁊ de inutilibus laborib⁹ q̄s sepe pro eorum sustinuit dilectione Pergit ergo ad tertium amicuz de quo nunq̄ curam habuit nec sociū leticie sue hunc aduocauit ⁊ ait ad eum confuso ⁊ in terram vultu dimisso. Non habeo os loquendi ad te cognosco enim diligenter quia nūq̄ tibi benefeci nec amicabiliter circa te habui me. sed aduersitas apprehendit me durissima ⁊ nullā spez salutis in ceteris amicis meis repperi veni ad te. rogans si est tibi possibile quodlibz auxiliuz vel modicū impendere ne tardes memor ignorantie mee. Tunc ille respondit ei hilari ⁊ sereno vultu. certe amicuz meum charissimum te confiteor esse et modici illius tui beneficij non īmemor cum vsura retribuam tibi. Ne timeas ergo ne formides. ego enim precedam te ego interueniam pro te apud regem ⁊ non tradam te in manibus inimicorum tuorum. Cōfide ergo dilectissime ⁊ non tristeris Tunc compunctus ille dicebat cuz lachrymis Heu mihi quid prius lamentabor aut quid potius plangā

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vanum affectum meum reprehēdā
quem falsis exhibui amicis.an amē
tiam meam plangam quia huic ve
ro ⁊ germano amico nullam osten
di familiaritatem? Primus amicus
est diuitiarum possessio pro quib⁹
homines multum laborant.de qui
bus nihil accipiunt in morte nisi
viles panniculos. Secundus vxor
filij ⁊ amici qui non pergunt nisi cū
mortuo ad sepulcruz'. Tertius ami
cus bona opera sūt ⁊ virtutes que
defendunt nos coram iudice .xviij
Kursus ait barlaan ciuitatez q̄n
dam dicici fuisse magnam.cuius ci
ues talem habebant consuetudinez
Antiquit⁹ vt assumerent extraneuz
aliquem ⁊ ignotum virum nihil le
gum ciuitatis sue vel traditionum
scientem ⁊ hunc sibi regem constitu
ebant qui omnem potestatem acci
piebat.⁊ suarum voluntatum facie
darum facultatez habebat vsq̄z ad
completionem vnius anni. Deinde
eo in omni securitate manente delī
cijs q̄z atz suauitatibus absq̄z formi
dine ⁊ regnum sibi permansurū exi
stimante.repente surgentes ciues il
li contra euz regali ablata stola nu
dum trahentes per totam ciuitatē
exulem transmittebant in magnam
⁊ longius remotam insulam in qua
neq̄z cibum neq̄z vestimentum inue
niens in fame ⁊ nuditate male atte
rebatur preter spem cōcessis sibi de
licijs ⁊ gaudijs.in tristitiam rursus
preter spem omnem ⁊ expectationē
transmutatus Interea ordinatus ē
quidam vir in regno qui nō exiguo
mentis intellectu vigebat .qui tāta
ex improuiso accedente sibi abūdā
tia non est dissolutus nec ab ea ra
ptus neq̄z eorum qui ante eū regna
uerunt ⁊ eiecti misere fuerant in cu
riam secutus.sed solicitudinez gere
bat ⁊ laborabat animo quō sez sua
disponeret. Duz ergo assidua medi
tatione diligētius ista tractaret ꝓg
nouit per quēdam sapientissimum
consiliarium suum consuetudinem
ciuium ⁊ locum perennis exilij.⁊ q̄d
modo semetipm oporteret custodi
re sine erroze edoctus est Hoc ergo
vt agnouit ⁊ quia oporteret illum
post paululuz ad insulam applicare
⁊ regnum caducum alienigenis di
mittere apertis thesauris suis quo
rum tūc habebat liberam facultatē
ex illis q̄d vellet facere accepit pecu
niarum multitudinez auri videlicz
⁊ argenti ⁊ lapidum preciosorum
amplissimuz pondus ⁊ fidelissimis
cōmittens famulis in illaz premisit
ad quam ducendus erat insulam.
Peracto igitur anni termino in se
dicionem versi ciues nudum sicut ⁊
illos qui ante cum fuerant in exili
um transmiserunt. Tunc ceteri stul
ti ⁊ temporales reges fame male
cruciabantur. Ille vero prouidus
in abundantia viuens perpetua.de
litias infinitas atz diuitias habens
timore magno prorsus incusso infi
delibus ⁊ malignis ciuibus sapien
tissimo seipsuz beatificauit consilio
Ciuitatem ergo intellige vanū istū
⁊ deceptorem mundum. ciues autē
principes ⁊ potestates demonū mū
di rectores siue seculares homines
sapientem qui regem premonuit de
consuetudine ciuitatis quemlibz sā
ctum doctorem ⁊ predicatorem exi
lium futuram vitam.vbi qui anno
suo id est tempore huius vite delici

is seruierunt in perpetuas miserias detrudendi sunt. Qui vero de futuris soliciti opera bona tanq̃z diuitias premiserũt eternis delicijs fruiturí sunt.

.xix.

Quidam filius ditissimorum parentum cui pater suus desponsauit filiam cuiusdam nobilissimi ⁊ pre omnibus locupletissimi regis nimis pulcerrimaz. Mouit ergo sermonẽ cum puero de nuptijs ⁊ quomodo facere meditabatur annũciauit. qõ ille quasi rem malam ac nephariaz respuens relicto patre in fugam elapsus est. Ambulans autem declinauit in domum cuiusdam senis pauperis propter estum diei semetipm repausaturus. Tunc filia senis virgo que erat ei vnigenita sedens ante ianuam operabatur manib⁹ ore autem suo deum laudabat assidue gratias agens ei de imo cordis. Huius autez laudes iuuenis auscultãs ait. quod est istud o mulier studium tuum? cuius autem rei gratia cũ ita sis pauper ⁊ tenuis quasi pro quibusdam magnis donis gratias referendo sic laudas dominum? Que respondens ait. Nescis quia sicut trigua medicina de magnis lãguoribus sepius liberat hominem ita ⁊ in paruis dei donis gratiarum actio magnorum auctrix bonorum efficitur. Ego quidem filia sum senis pauperis. gratias tamen refero deo pro modicis istis donis ⁊ bene dico dominum. certa quoniam qui hec contulie ⁊ maiora valet dare. et ista quidez de his que extrinsecus sunt et nostra non sunt ex quibus nec multa possidentibus lucruz aliquod peruenit ne dicam quia ⁊ sepius damnum sustinent neqz minora accipientibus accidit dei. mentum eandem vtrisqz viam pergentibus ⁊ ad eundem peruenientibus finem. Eorum vero que magis iũt necessaria ⁊ perfectissima multa et maxima accepi dei dona que innumerabilia ⁊ inestimabilia sunt. Nã secundum imaginem dei facta sum et ipsius notitiam habere merui. ⁊ ratione pre omnibus animalibus sum predita. ⁊ ab ipso deo inuitata sum ad vitam per viscera misericordie eius. cuius et mysteriorum particeps esse merui. cui ⁊ paradisi ianua parata est facile si voluero introitum mihi prebitura. Pro tantis igitur ⁊ talibus donis que indifferenter diuites percipiũt ⁊ pauperes vt dignum eis gratias agere penitus est impossibile. Si autem ⁊ modicam laudationem largitorum bonorum non obtulero qualem excusationem habeo. Iuuenis istaqz eximium illius stupens intellectum eius patrem accersiuit. cui et dixit. Da mihi vxorem filiam tuaz. adamaui enim illaz propter intellectũ ⁊ pietatẽ. Tũc senex ait. Nõ licet tibi accipere paupis filiam cũ parẽtum diuitũ sis filius. Rursus autez iuuenis ait. Etiam hanc accipiam si tamen mihi non negaueris eam. Nobiliũ quippe ⁊ diuitũ mihi filia fuit desponsata. sed hanc respuens fugam arripui. filiã quoqz tuaz ꝓpe pietatẽ quã habz in deũ ⁊ preclarũ illius intellectum adamans copulari mihi pre omnibus cogitaui. Senex autem dixit ad eum. Non possum tibi filiã meã dare vt ducas in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

domum patris tui ⁊ ab vlnis meis
separes eam. vnica em̄ mihi est. Sz
ego inquit iuuenis apud vos ma-
nebo ⁊ vestrā suscipiā ꝯuersationez
Deinde ⁊ splendiduz deponēs vesti
mentum senis habitū postulans in
duit. Tunc ille senex in multis tētās
eum ⁊ varie ip̄ius examinans cogi
tationes postq̄ cognouit iuramen
ti illius stabilitatē ⁊ quia non amo
re insipientie detēt⁹ petijt eius filiā
sz pietatis amore elegit pauprime
viuere hanc preponens sue glorie ⁊
nobilitati tenēs euz manu introdu
xit in suū cubiculū ⁊ ostendit ei di-
uitias multas ibi repositas ⁊ īmen
sum pondus pecuniarum q̄ntuz nō
viderat aliqn̄ iuuenis ille ⁊ ait ad
eū. Fili hec omnia tibi do eo ꝙ ele
gisti mee fieri heres substātie quam
tenens hereditatē ille omnes super-
gressus ē gloriosos terre ⁊ diuites.

Ex tertia parte speculi hist .xx

Mulier quedam theodosij impe
ratoris vxor nomine placella.
claudorum atq; debiliū maximam
habebat curam non seruis nō alijs
vtens ministris ad hec officia pera
genda. sed per semetip̄az hec agens
ad eorū habitacula veniebat vnicu
iq; qd̄ op⁹ erat prebēs. que ꝑ ecclesi
arū xenodochia discurrens suis ma
nib⁹ infirmis ministrabat. ollas eo
rum extergens ius gustans. offerēs
coclearia. panē frangēs. cibos mini
strans. calices diluēs. ⁊ alia cuncta
faciens. q̄ seruis atz ministris mos
est solenniter operari. His aūt qui
eā de reb⁹ nitebātur talib⁹ ꝓhibere
dicebat. Auruz distribuere imperij
est op⁹. ego aūt ꝑ ip̄o imperio hoc
opus offero bona mihi tribuenti.
At viro suo sepe dicebat. Oportet
te marite sꝑ cogitare quid dudū fu
eris ⁊ q̄d modo sis. nā si sꝑ hec cogi
taueris ingrat⁹ benefactori nō eris
sed imperiū qd̄ eo largiente suscepi
sti legaliter gubernabis. Itaq; his
⁊ similib⁹ optima mulier proficere
virum suū in virtutibus sedule hor
tabatur.

Ex florib⁹ eraclidis qui dicitur
paradisus. Exemplu .xxi.

Quidaz palestin⁹ noīe valēs ꝑue
nit ad heremū in q̄ plurimis annis
vixit cum alijs fratribus. Difficilis
q; vite studium assecutus ad tantū
cacumen superbie ascēdit vt diabo
licis illusionibus falleretur. nescio
quid magnum se esse putans tanq̄
angelorum bonorum visione mini
sterio q; quotidie frueretur. Refere
bant igitur ei⁹ notissimi ꝙ vno die
dum in tenebris opus faceret acus
ei qua sportulam consuebat e mani
bus cecidisset. ⁊ dum eam in obscu
ro cernere non possz lampade sibi
ministerio demonis accensa candez
inuenit. eo igit̄ ex ip̄a inflatiōe refe
cto accidit vt q̄dā illuc peregrini ve
nirēt variaq; leguminū ⁊ fructuū ge
nera fr̄ib⁹ exhiberēt. q̄ cū suscepisset
sanct⁹ machari⁹ fratrū p̄sbr̄ singulis
fr̄ib⁹ pugillū misit. inter q̄s ⁊ valen
ti fratri partē suam destinauit. Qui
latorē ip̄m iniurijs ꝯfecit dicens ei.
Vade et dic machario quia non sū
deterior illo vt benedictiones ad
me transmittat. Quo itaq; audito
macharius ad eum veniens ⁊ consi
liū ei humilitatis dedit. sed ꝑsuade
re non valens d̄ ruina ei⁹ tristis ab
cessit. Deniq; diabolus in effigiem

saluatoris transfiguratus nocte venit ad eū cū choro mille vt finxerat angelorū lampades accensas tenentiū. ⁊ cuz flāmea rota in q̄ saluatorē sedere simulauit. vno ex eis precedēte ei q̄z dicente. Placuit xpo cōversatio tua ⁊ probabilis vite fiducia. ⁊ ecce venit ad te. tm egredē de cella tua ⁊ venientem eminus cernens adora. Egressus igitur illū vt deuz adorauit. et sequēti die cōgregatis ad ecclesiā fratribꝰ ait. Ego iā cōione non indigeo xpm enim ipm hodie vidi. Tūc sancti patres ferreis vinculis eum illigatuz secularis vite puersationi dederunt vt ex eo tumor eiꝰ animi cessaret. q̄ nihil pmune cum sanctis haberet. et sic eum per totū annum proprijs orationibus curauerunt. .xrij.

Quidam vir nomine serapion q̄ ⁊ syndoniꝰ vocatur. quia veste non alia q̄ syndone vtebatur. Apathes etiam id est impassibilis vocabatur qui nullum possidendi desiderium patiebatur. ⁊ abstinentia nimia omnium rerum ⁊ iugi meditatione diuinorum librorum vnius cellule q̄ete non poterat esse contentus. sed p diversa trahebatur mens eius. De hoc referebant patres sancti q̄ in q̄dam opido viginti solidorum precio se paganis mimis distraxerit. et in eorum seruitio permanserit. ita vt eis pedes quoq̄z lauaret donec eos christianos efficeret ⁊ a ludis theatralibus separaret. nullum q̄z cibum nisi panem ⁊ aquam sumere consueuerat nec diuinas scripturas legere cessabat. Illis autem ad piā ⁊ castam vitam conversis cum ei libertatē offerrent dicentes. quia per ipm a turpi seruitio liberati essent viginti solidos quos pro se acceperat ⁊ apd se seruauerat reddidit eis dicens. Quia per me deꝰ in vobis impleuit quod volebam nunc auꝛ quod pro me dedistis recipite. vt alios quoq̄z quibus subuenire possiz reperiam. Cunq̄z rogatus adquiescere nollet. vt cum eis tanq̄ pater eorum ⁊ domiꝰ remaneret. dabis ergo inquiunt aurū illud pauperibꝰ qd nos velut arras quasdam pro salute nostra dedisse cognouimꝰ. Ait ille. Date ait vos. Ego enim alienas pecunias non do. Saltem inquiūt hoc precamur. vt vel post anni circulum nos athenis requiras. Itaq̄z seruus xpi peregrinando frequēter ad elladam venit. ac per triduū moratus athenis a nullo panem quo vesceretur accepit. Neq̄z vero pecuniam habebat nec peram vel pellē vel aliud quicq̄ secuz preter syndonem qua erat amictus ferebat. Cuz ergo ieiunus vsq̄z ad quartam diez peruenissz esurire fortiter cepit. Nihil enim peius illo ieiunio quod extorquetur inuito. ex cuius necessitate sepe etiam pfidia procedit. Stetit ergo super colliculum vrbis vbi primates eiusdem opidi consilium habere pslueuerant. ⁊ illic manꝰ suas pcutiendo vim se maximaz pati clamabat dicens. Athenienses viri succurrite. Concurrentes itaq̄z simul omnes pallijs ⁊ birris induti quesierunt vnde venissz. vel quid pati diceret? Ille respondit. Genere sū egyptius. conversatione monachus. ex quo autem de patria mea vera discessi in triuz fenoratorū manus incurri. quorum duos quidem q̄cunq̄z modo debitū soluens potui euadere. tertius aūt adhuc retinet me.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nec habeo vnde possum ei satisfacē
Illis aūt quis essz vel vbi degeret
reqrētib⁹ q̄ ei molest⁹ essz. in oībus
adiutores se pollicentib⁹ si hoc eis
indicaret ait. Cupiditas pecunie.
desideriuz voluptatis. ⁊ voracitas
ventris hi tres sp̄ mihi molesti fue
runt a principio iuuentutis. Ex q̄
bus p̄mos duos euasisse iaz videor
nec vltra mihi molesti sūt. tertiū ve
ro ferre nō possū. cū eīm q̄rto die iā
ex nc̄itate ieiunē vrget me seuerissi
m⁹ fenorator exigens debituz. ⁊ nisi
reddidero mortez minatur. Tunc q̄
dam ph̄oꝝ obtulerūt ei solidū vnū
quo ille sūpto ⁊ cuidā qui panes vē
debat dato vnoq̄ tm̄ ab eo pane su
scepto mox ab vrbe profectus est ⁊
nunq̄ postea in eā reuersus. Ut aūt
circa lacedemonis loca veniēs vnū
illic de p̄moribus vrbis bonū in ce
teris rebus viꝝ omnes q̄ de domo
manicheos esse ꝯgnouit iuxta sup̄i⁹
exemplum se vendidit. ⁊ intra duos
annos ab execrabili secta tam ip̄m
q̄ cōiugē ei⁹ totā q̄ familiā abstra
ctos ecc̄ie tradidit xxiij
Iohannes damascenus floruit tp̄e
theodosij. Hic ab īfantia grecis lit
teris erudit⁹ infra duodeciz annos
omnem liberalium artium scientiaz
comprehendit in amore dei ac glo
riose matris eius se exercens mona
chalem habitum assumpsit virgo p̄
manens regine virginum horas q̄
tidie studiosissime decantabat. Fa
ctus presbyter ī eius honore missas
deuotissime ac frequentissime cele
brabat. Insuper etiam oratiōes an
tiphonas responsoria prosas q̄ fa
cere consueuerat. quas in eius solē
nitatibus ad ipsius laudem dulcissi
me decantabat. Tradebant et nobi
les viri proprios filios erudiēdos
quos ille non solum litteris iustrue
bat sed etiam ad timorem ⁊ amorez
in omni morum honestate diligen
ter informabat. Quadam die cum
egressus ciuitatis muros cum scho
laribus suis paulisper spatiaretur
sarraceni subito irruentes more so
lito cū hominū ⁊ animaliū multitu
dine ip̄m quoq̄ rapuerunt ac secuz
in presidem detulerunt. Et cum in
ter predōes prede fieret diuisio cō
tigit vt cuidaz inter illos ditissimo
iohannes in partē veniret qui cete
ris ad seruitutis op̄a deputatis nu
tu diuino meritis beate virginis er
ga ip̄m mitius ageret. Captiu⁹ nan
q̄ seruitutis pensum solitum redde
re non negligebat. sed ⁊ ieiunijs insi
stens orationes ad beataz virginē
deuotissimas quotidie dirigebat.
Quod ille gentilis animaduertens
eius bona cōuersatione conuictus
ip̄m ire ac redire liberuz quo vellet
infra palatij spatia permittebat. et
die quodam sic est eum allocutus.
Mi iohannes charissime miratus
sum prudentiam tuam. dictandi cu
rialitatem. scribendi vtilitatem. can
tandi ⁊ organizandi suauitatem sā
ctum quoq̄ ꝓpositū ⁊ cōuersationē
Habeo filiolum non minus meip̄o
mihi charum quem precor vt in ar
tibus erudias. et in dictando. scri
bendo. legendo. cantando sic eum
tibi conformare studeas. vt si forte
aliquando a nobis liber recesseris
in ipso tamen apud nos quodāmo
do totus remaneas. qui puerum o
bedienter humiliter q̄ suscipiens ⁊
a primis elementis erudire incipi
ens infra paucos in omnibus arti
bus liberalib⁹ ānos instructū adeo

reddidit. vt si magistri ac discipuli rhetoricū dictandi genus attende res. si littere formaz aspiceres. si vocis melodiam audires nullam esse differentiam inter vtrāq; clamares Porro cū imperatori theodosio p vite merito ⁊ morum honestate. nec non pro eloquētie nitore in quibus dā causis necessarius videretur missa legatione sub pena capitis dño mandat vt ei q̄ntotius mitteretur. qui precepto imperiali contradicē non ausus iohannem constantino polim ad ipm honorifice deduci fecit. imperator eum cuz honore suscepit. ⁊ ei monasteriū in quo cum fratribus deo quiete seruiret in vrbe dedit. vbi ⁊ ipemet sepius veniebat ac de statu regni ⁊ salute anime sue familiariter contrectabat. Ut autē bonꝰ iohānes ad meritorum augmētū probaretur. adhuc in camino tribulationis iuuenis quez in perfide docuerat suū genus dictandi ⁊ propriam manum scribēdi nequitie spiritu exagitatus epistolaz p prio sensu ingenio q̄ dictauit. scriptaz q̄ cōstantinopolim furtiue vrerit. ⁊ in palacij loco vbi citius a ministris inueniri possz iactari precepit. erat q̄ talis. Dilectis amicis qui sunt in pfide damascenus iohannes monachorum minimus Salutem Noueritis imperatorem robur exercitus ad diuersa illa in nationes extremas misisse. vrbem q̄ regiaz ⁊ finitimas hominibꝰ vacuas remansisse. Quoniā ergo sapientes estis securi venietez victoriā vobis paratā absq; mora viriliter obtinete. Inuenta ē igitur a ministris epistola ⁊ coram imperatore plecta. traditio ab omnibus exclamatur. ⁊ qs bꝰ pditiōis actor essz inq̄ritur. forma littere ingeniuz q̄ scribendi respicit ⁊ iobes eē ipe ratori nūciatur. statiz iobes q̄ritur ⁊ cū iniuria multa ad imperatoris p̄sentiā trahitur ipo mirante vñ tam subito talis tumultꝰ ⁊ ptra se cōspiratio oriretur. Populus vniuersus intorquens conuitia mille. non sacerdotem sed pditorē. nō monachū sed apostatā pclamabat. ⁊ furibundus vix manꝰ ab eius oculis continebat. Tunc imperator facto silentio suspirans ait. O neqssime iobes beneficijs meis in grate malū pro bono mihi reddidisti. sarabica pessime q̄ntū est in te patriā tradidisti. mihi q̄ ac meis auferens libertatem in captiuitatē nos retrusisti. Ostensaq; illa epistola respondit ita. Clere domine formā scribendi ⁊ dictandi genus meū hoc eē cognoui. sed testis estimihi deꝰ q̄ eam omnino nō feci. Cunq; omnes in eū pstreperent eo q̄ veritatem occultare velle videretur vndiq; clamabant vt absq; dilatione morte puniretur. Judices facto cōsilio pari assensu dicunt ipm quia specialis amicus imperatoris fuerat non debere occidi sed manū qua tantum facinus perpetrauerat abcidi. quo facto iohannes de dolore vulneris ac diminutione corporis gratias agit deo. sed q̄ in eiꝰ honorem amplius offerre sacrificium non posset paulisper condoluit Abcisa itaq; manus officio spiculatoris iussu imperatoris ad testimonium tanti sceleris suspensa est ī monasterio ac residentie loco ipsius Johannis. Ille mox ad imaginem specialis domine sue mancus adueniens discooperto vulnere et extento ac ostenso brachio cum ea

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pie'rixabatur inquiēs. Nec cine domina nr̄or̄ pmia meritorū sūt. hec cine tuor̄ beatitudo seruor̄? Esto dña mi digne p meritis pccōrē me flagellari voluisti. sed vt quid istrumentum officij tui pmisisti penitus abscidi? Nec q̄pe man⁹ hymnorum laudis tue cantica sepius scribēdo parabat ⁊ deo patri sacratissimum corpus ⁊ sanguinem filij tui multotiens in honore tuo ad pccor̄ salutem offerebat. Cunq̄ talia sepi⁹ ibi lamentando pararet ptigit nocte q̄dam vt post hmōi lamentationē in lectulo sessus. nec dormiens nec vigilans ex toto pausaret. Et ecce regina virginū affuit cū ingenti lumine. hilari facie. tali eū consolans affamine. Quid agis inquit puer me⁹ Heu inquit ille dña quid me interrogas? Quinimo interrogo te ego. Cū hec paterer vbi eras? Ecce ad meū imo ad tuū dedec⁹ in ecēa pendet abscisa clientis tui manus. At illa. Cōfortare inquit fili ī domino manū tuaz tibi restaurare pōt q̄ totum hominez plasmauit ex nihilo. His dictis eo vidente ecēiam illa petijt. delatā q̄ inde manuz ei⁹ brachio cū mira benignitate in momēto restituit. Tūc ille gratias ineffabiles agens. reddita diei luce surgit fratribus conuocatis manuz ostendit. eos q̄ secū ad magnalia dei glorificandum animauit. Mox solenniter indutus alta voce missam de beatissima virgine celebrauit. Impator audito miraculo pedes ad eum venit ⁊ ore prio manū deosculans post dei laudem ⁊ gloriose virginis ab ipo diligenter inquirit si quem alicubi pgnosceret qui suuz dictādi gen⁹ ac scribendi formam haberet. Quod ille quidez ei retulit. ⁊ sic rei veritas inq̄sita diligenti⁹ innotuit

¶ Quidā vir nomine theo xxiij. phil⁹ ß anno iustiniani nono fuit ī vna ciuitate ciliciorum sancte ecclesie vicedomin⁹ morib⁹ ⁊ pversatione precipuus quiete ⁊ moderate ad ecclesiam ptinentia optime regens. Qui affectualiter a populo ⁊ clero dilect⁹ mortuo eiusdē ciuitatis ep̄o in ep̄m est electus. Sed cū plurimū retineretur contestans se indignuz tanti honoris officio vi ad metropolitanum ep̄m perduct⁹ ab eo cuz gaudio susceptus est. ⁊ vt voluntati plebis assensum preberet commonitus. videns eius nimiam in retinendo constantiam dimisit eum ⁊ alium in loco eius promouit ad episcopatus officium. Porro ordinato episcopo cum ad propriam remeasset ciuitatem quidam. de clero instigauerunt episcopum vt amoto illo alium ecclesie ordinaret vicedominū. Quo facto callidus hostis ⁊ inuidus īmittens ei vicedominat⁹ zelum. ⁊ ambitionis emulationem intātū eum seduxit vt etiam malefi corum postularet auxilium. Ita q̄ cum ingenti desiderio ambitionis vteretur ad quendam accessit in ieuitate indeum diabolice artis operatorem nequissimum qui iam in infidelitatis ⁊ perditionis foueā multos īmerserat ac genibus eius prouolutus ait. Queso adiuua me q̄oniā ep̄s me⁹ me ad opprobrium aduxit ⁊ hec in me fecit. Respondit. ille. Proxima nocte veni ad me et ducam te ad patronum meum qui subueniet tibi quomodo volueris. Quo facto duxit eum ad circum ciuitatis et ait. Quocunq̄ videris

vel quēcunq; sonum audieris ne ter
rearis. Signuz quoq; crucis nullo
mō tibi imponas. Illo hoc ita spō
dente subito ostēdit ei albos clami
darios cū multitudine candelabro
rū clamantes. ⁊ in medio principez
sedentez. Erat eñ diabolus ⁊ mini
stri eius. Tenens aūt iude⁹ manum
theophili duxit eū ad illd flagitio-
sū ꝯsiliū. Et ait ei diabol⁹. vt q̄d no
bis hunc hominē adduxisti? Rñdit
ab ep̄o suo p̄iudicatum ⁊ vestrū au
xiliū postulantē. Cui diabol⁹. qua-
le adiutoriū dabo homini seruiēti
deo suo. tñ si seruus meus esse cupit
ego ei subuenio ita vt plus facere
possit q̄ prius ⁊ imperare omnib⁹
etiam ep̄o. Audiens theophil⁹ spo
pōdit omnia se facturum que dice
ret. cepit q; deosculari pedes eius ⁊
rogare eum. Qui ait ad iudeū. Ab-
neget filiū Marie ⁊ ip̄az quia odio
mihi sunt. ⁊ firmet scripto se ꝑ om
nia vtrūq; abnegare ⁊ post hec que
cunq; voluerit a me īpetrabit. Tūc
respondit theophil⁹. Abnego xp̄m
⁊ matrē ei⁹. faciens q; cyrographū
imposita cera signauit anulo ꝓprio
Et abscesserunt cum nimio ꝑditōis
gaudio. In crastino aūt ep̄us ꝓcu
ratione diaboli aut diuina vt reor
ꝓuidentia motus remoto vicedo
mino quē turpiter ꝓmouerat hūc
cū oī honore reuocauit ⁊ duplo q̄
añ fuerat sublimauit ita vt peccasse
se clamaret q̄ tā idoneā ꝑsonā alio
rū delatiōib⁹ eiecissz ⁊ illū inutilē ꝓ
mouissz. Restitut⁹ itaq; theophil⁹
cepit sup̄ omnes eleuare se omnib⁹
sibi obedientib⁹ cum metu ⁊ tremo
re. Cūq; paruū tempus in hmōi ia
ctantia moraretur creator omniū ⁊
redēptor q̄ non vult mortē pc̄coris
recordat⁹ qualiter p̄us ille fideliter
ecc̄ie sue ministrauerat ⁊ q̄pius in
ministrando egenis extiterat nō de
spexit creaturam suā. sed dedit ei pe
nitētiam. Nam in se reuersus sobri
tate recepta cepit affligi in his que
gesserat ⁊ seip̄m acriter arguere. Ue
inquit mihi misero quo ibo. quem
rogabo. cuius auxiliuz implorabo
qui diuino meip̄m defraudaui ad-
miniculo? Christū ⁊ matrē ei⁹ nega
ui ⁊ feci me seruū diaboli ꝑ cyrogra
phū nephande cautiōis. quisputas
illam abstrahere poterit de manu
vastatoris? Cum hec ⁊ alia sermoci
naretur tandez inspiratus diuinit⁹
cū fletib⁹ ait. Licz sciā xp̄m dei filiū
quē infelix infideliter negaui de vir
gine Maria natum. ibo tñ ad ip̄am
⁊ toto corde ip̄am solaz interpella
bo donec misericordiā dñi ꝑ ei⁹ in-
tercessionem obtineā. Tūc aīat⁹ for
titer cū omni humilitatis deuotiōe
procidit coram templo beate virgi
nis q̄draginta dieb⁹ ⁊ noctibus ꝑ-
sistens in or̄onib⁹ ⁊ ieiunijs eam in
cessanter deprecando vt a maligno
dracone ⁊ ab illa quā gesserat abne
gatione ꝑ ip̄am eriperetur. Quib⁹
expletis apparuit gloriosa v̄go me-
dia nocte dicens ei. Confitere hō
xp̄m quē ego peperi ⁊ tu abnegasti
misericors eñ est ⁊ suscipiet lachry
mas penitentie tue. Ideo eñ ex me
carnem sumere dignatus est vt pec
catores saluaret. Tunc ille cum reue
rentia submisso vultu cum magno
vlulatu protestatus est dicens. Cre
do in deum patrem et adoro filiuz
dei ex patre ante secula et in nouissi
mis diebus ex te sancta Maria vir
gine natum. pro nobis peccatori-
bus pati dignatum hoc confiteor

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

or. hunc colo ⁊ amplector. Cum ergo hac precatoria cautiōe offer me sancta virgo filio tuo. qd̄ spondēs beata virgo cū dies eluxissz abscessit. Illo vero enixius triduo dn̄m postulante cum lachrymis rursum illa nebula clarifica apparuit ei hilari vultu ⁊ letis oculis dicens. Hō dei ecce ad petitionem meam suscepit deus lachrymas tuas ⁊ precib⁹ annuit. si tn̄ vsqz ad mortez perseuerauerit in his que filio meo me teste promisisti Qui respondit. Etiaz domina. obseruabo enim ⁊ non preteribo sermones meos. Sz ego peccator ⁊ impius rogo pennem fontē benignitatis tue qui in profundum sceni dimersus sum vt recipe valeā illā execrabilem abnegationis mee cartulaz ab illo qui me cepit diabolo signatam. nam hoc est qd̄ supra modum titillat animam meam. cuz in hac triduana postulatione pseuerassz iterū eadez virgo maria in visione ei apparuit ⁊ eandem cautōis cartulam habens in manu d̄ causa sigillatam exhibuit atqz eius pectori dormienti superposuit. quā ille a somno surgens inuenit. ⁊ letus effectus in crastinum cum essz dies dominica pgens ad ecclesiam in q̄ cuz populo ep̄s aderat post lectionem euangelij ꝓstrauit se pedibus ep̄i. ei qz omnem impietatis sue historiā retexuit. post hoc etiaz qualiter ad fontem misericordie beatam virginem confugiens eius meritis ⁊ precibus p penitentiam ⁊ lachrymas a deo veniam meruit necnon qualiter cyrographum signatuz pessime scriptionis receperit adiunxit. Et obsecrans vt corā omnibus legeretur ep̄o porrexit. Omnes itaqz clerici ⁊ muleres tanta dei miseratiōe pmoti diutissime deo gratias retulerunt. Ep̄us quoqz gaudio replet⁹ clamabat ad ꝓplm multis exhortationibus eos prouocās ad gratiarum actiōem ⁊ xp̄i ac sancte matris sue virginis glorificationem. Interim autem theophil⁹ solo iacebat ꝓstratus. quē post orationis laudem ep̄s surgere iussit ⁊ ei cartulam illā nephandissimā in ꝯspectu omnium ꝯburere precepit. quo facto ingressus ep̄us missarum solennia pegit. Cunqz pcepissz theopilus sacre cōionis mysteriū statim refulsit facies eius sicut sol. Uidentes aūt omnes subitaneam viri transsigurationem magis glorificabant deum qui facit mirabilia solus ⁊ beate marie diutissime laudes referebant. Beat⁹ aūt theophilus in locum illuz in q̄ beatam viderat visionem declinās tanq̄ fixus pstitit in illo p triduuz. post triduū vero omnib⁹ fratribus valedicens. osculū tribuens. aīamqz suam sancte trinitati ⁊ beate marie liberatrici sue ꝯmendans vitā hanc in eodem loco feliciter finiuit. vbi ⁊ corpus eius sepultum fuit xxv.

Mauricius august⁹ deum timēs malebat in hoc seculo facinoruz suorum corporali supplicio vindictaz psoluere q̄ tormentis gehennalib⁹ cruciari. quod cum iugiter in orationibus suis dominuz deprecaretur exaudiri meruit. Quadaz igitur nocte dum in strato suo quiesceret vidit per somnium ante se eneam stare saluatoris effigiem que erat ante portam palacij ex q̄ est emissa vox ad eum dicens. Date mauricium. Et tenentes quidam iudiciarij ministri exhibuerunt ei. Tunc ad eum

saluatoris imago. Ubi vis reddam tibi mala q̄ meruisti hic an ī futuro seculo? Et ille. O amator hominuz dñe hic potius q̄ in illo. Tūc iussit diuina vox tradi eum ⁊ constantiā eius vxorem ⁊ omnem eoruz ꝯgnationē foce militi. Expgefact⁹ vero misit ad accersiendū philippicuz generū suū. cui sibi assistēti dixit mauricius Scis īter agmina nr̄a aliquē militē nō ine focam? Cui ille. Scio vnū. Et imperator. Cuius est qualitati s? Qui ait. Iuuenis tumidus ⁊ temerarius. Tunc referens augustus philippico somniū glorificauit magnifice dñm ꝓ hmōi reuelatiōe Post hec autē maurici⁹ august⁹ in hostili terra positus. cum milites suos ferro ⁊ rapinis abstinere ꝯpellēt nec tñ eis ꝯsueta stipēdia largiretur focam rogare ceperunt vt imperij regnū sup eos acciperet. quib⁹ sepe dictus focas obaudiens regalem purpuraz sūpsit. Qd audiens mauritius animo dissolutus reb⁹ aduersum se fluentibus cessit. ⁊ in q̄ndam siluam mari contiguā fugit. in qua cum vxore ⁊ q̄nqz filijs iussu foce cesaris interemptus est. .xxvi.

Quidā nomine walericus beati colūbani discipul⁹ de aluernica q̄ndā regione ortus fuit oues patris sui puerulus adhuc pascebat. Audiens aūt q̄liter pueri nobiliuz in scolis solebāt erudiri. eodem desiderio ꝓuocatus tabellam sibi fecit. ⁊ cuz sūma veneratione ⁊ instantissima p̄ce impetrauit a magistro infātium vt sibi scriberet alphabetum ⁊ p̄ma elementa monstraret. Quo facto letus ad opus sibi iniūctū remeabat Sicqz in breui dei fult⁹ auxilio patre suo ignorante totū parauit psalterium. Deinde cepit ecclesiā frequētare. Non multo post secut⁹ auūculū suū ad monasteriū noīe autumoquē secutus pater su⁹ minis ⁊ terroribus atz blandicijs reuocare non potuit q̄uis abbas ⁊ fratres eū deprecarentur vt cū patre rediret ⁊ imponerent ei ieiunia triū aut duoruz dierū si hoc non faceret. illo aūt firmiter in proposito persistēte ait abbas fratribus. Non abijciam⁹ qd nobis dñs misit. Post hec cepit sp ad altiora festinare ⁊ peregrinationem ꝓ amore dei appetere. Tūc pre xit ad monasteriuz macharij quondam altisidiorensis ep̄i qd in suburbio ip̄ius ciuitatis ī q̄dā viridario erat constructuz. vbi a prefato pontifice benigne susceptus est. Ibi etiā districtissime viuens cepit a multis predicari. ad quem dum visitandi gratia quidam diues labo noīe deuenissz audiens ab eo verbū dei cū eo remansit. nec vltra ad seculuz est reuersus. Hi duo pariter luxouium perrexerūt ab sanctū colūbanū. sub huius colūbani magisterio factus est sanctus walericus ortulan⁹. qd officium ei iniunctū est causa humilitatis probande. Huius olera nec a vermib⁹ nec a quoq̄z aīali ledi potuerunt cum alia olera circūquaqz vastarentur. qd walericus fratrum meritis asscribebat. Tunc cepit sanctus columban⁹ eū inter probatos monachos reputare iudicantibus alijs adhuc eū quasi nouitiuz interpulsantes ponendū. Cum autez ad audiendū verbuz dei a sancto colūbano fratres certatim ꝓperantes intrarent. intrāte sancto walerico cuz ceteris in ip̄o limine. sentiebat sanctus columban⁹ odorez magne fra

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

grantie ⁊ suauitatis ad se venire. post hec quidā e fratribꝰ noīe wandolenꝰ accēsus desiderio sancto petijt a sancto colūbano vt ei licentiā predicandi inter gentes concederet ⁊ p solatio fouende religionis walericū secū abire pmitteret. qd ⁊ ille pmisit. Cūq; pariter in neustria venissent a rege clothario remotū locum residendi poposcerūt. et cū ad quēdam locū ambianēsiū gualimago puenissent contigit vt quidā ob reatus sui meritum in eculeo suspēsus essz ⁊ defunctus. quē cū a longe beatꝰ walericus insperissz pmotus pietatis viscerib⁹ cursu concito adstipitē puenit. et prohibentib⁹ eum carnificibus ne cadauer mortuum tangeret ille tñ intrepidus vinculū soluit ⁊ corpꝰ defuncti ꝓpriis manibus ad terraz deposuit. ⁊ sup membra eius supinata se cum lachrymis in oratione prostrauit ita vt facie sua faciē illius impmeret. Sic q; astantib⁹ cunctis imo stupentib⁹ qsi ex ꝓfundo sōno paulatiz calefactis membris mortuꝰ incolumis reuixit. Prefatus aūt rex cū ambianem sispontificis consensu locum eis secretū vt petierant qui leucanꝰ dicebat concessit. qui vno ex latere vicinitate maris est amenꝰ. ex alio currit piscifer somne fluuiꝰ. ibi se beatꝰ walericus in quadam cellula segregatꝰ a fratribꝰ reclusit vt omni cura mūdi postposita vel solito more tātuz diuine meditationi insisteret. Ceteri vero fratres construētes sibi cellulas de elemosyna regis iubebāturbabere sbam. Cū aūt quedā matrona panem ⁊ flascones aliqñ p quēdam pueruz misissz. puer auiditate potus ⁊ cibi circūuentus partē sibi retinuit partē q; aliā seruo dei pēsentauit. Qui cuz hoc factū diuino numine ꝓgnouisset ait. Qd nobis allatum est inde deo gratias referimꝰ. sz ⁊ tu fili hoc preuide ne quid incaute sūpseris d illo pane vel flasco ne quos tibi in q̄dā abscondisti vasculo quia serpens tā est ī illo vasculo ⁊ in pane illo venenū mortiferuz. Tunc puer ilico terrore obriguit. Mox q; reuersus cum vasculuz aperuissz ⁊ inde anguem exire vidissz illum panem attingere non audebat sz tremefactus ⁊ ꝓfusus de hoc qd gesserat ad seruū dei rediens pñiaz egit. xxvij

Idem amicus dei cum de q̄dam loco calidis ad septa monasterij tēpore hyemis repedaret contigit vt pro austeritate frigoris in domum cuiusdam pbzi cum sodalibus suis ad calefaciendū se declinaret. At illi q̄ tātū hospitē eximio cultu venerari debuerant vt huius sacro eloquio sicut ei mos erat istruerentur magis ei turpia ⁊ inhonesta verba vna cum iudice loci illius audacter ⁊ ꝓtumaciter loquebantur. At ille vt sp ꝓsueuerat putridis hominū cicatricibus salubria verbi dei medicamenta imponebat dicēs. Filij nū quid in euangelio nō audistis? De omni verbo ocioso rationez reddituri sumꝰ in die iudicij. Bz illi contempto eiꝰ precepto magis ac magis impurissimis ebuliebant sermonibus. Tunc ille. Volui inq̄t ꝓter rigorem frigoris corpusculū meum ab igne paulisp refouere. sz vestris prohibeor sceleratissimis verbis ⁊ nunc etiam exire a vobis non calefactus compelloz. Egressus itaq; d de domo puluerem ibi de pedibus

suis excussit ⁊ ad locū destinatum iter direxit. Sed illos infelices ⁊ ꝓ caces vltio diuina mox subsecuta ē Nam ille p̄sbyter qui recte sibi vel alijs preuidere neglexerat oculoꝝ subito lumen amisit. ⁊ iudici ip̄ius loci statim emarcuerūt virilia Tūc sera p̄nia ducti supplicabant humiliter vt iterū famul⁹ domū illaꝫ vellet intrare. Sed ille precibus eoꝝ non assensit. itaq̄ vn⁹ in ciuitate sua ꝑmansit. ali⁹ extracto corpore ⁊ putrescentib⁹ genitalibus de hoc seculo migrauit. .xxviij.

Instante semel in die dedicatōis ecclesie sancti dionysij in parisi⁹. vi. kalend̄. martij nocte que dieꝫ ipsuꝫ p̄ueniebat populis ab ecclesia seclusis q̄ten⁹ die crastina liberior ep̄is prepararetur ingressus res cōtigit digna memoratu q̄ ⁊ temporum futurorum etatibus fideli innotescat relatu. An ianitorum ignorantia īcertum habem⁹ an industria contigerit. leprosus quidā excubitorib⁹ tamen non incognitus in ecclesia p̄dictorū martyruꝫ fide plen⁹ pernoctauit. secretū q̄ locum vigiliarum gratia solus occupauit. Reliqui siquidem vt dictū est populi ⁊ ip̄ius ecc̄e custodes forinsceus excubabāt In ip̄o aūt noctis conticinio tātuꝫ iubar totam illaꝫ ecclesiam illustrauit vt multorum cereoꝝ splendor illi iubari cederet. vtpote quam sol diuinus suo iubare illustrasset. Insomnē ducebat leprosus noctē illaꝫ ⁊ pre claritate ineffabili obstupuit ⁊ si quid subsequeretur lucē illaꝫ solertissimus expectare cepit. Ecce āt repente dn̄s iesus pontificuꝫ pontifex cum illis suis familiarib⁹ beatis apostolis petro ⁊ paulo affuit. sanctum q̄ illud collegium sibi adiunxerat martyres gloriosos dionysiū rusticum eleutheriū. Quā visionem nequaq̄ sicuti prouenire frequēter assolet somniantis more videbat. sꝫ omnes ⁊ omnia visibilib⁹ oculis ꝑpendebat. Videbat nanq̄ ip̄m dominū Jesuꝫ niueis vestibus indutū precedentem. ⁊ signa sue dedicatōis luculenter illis parietibus imp̄mentē. ⁊ officiū ep̄ale seriatim complentem. ip̄m q̄ venerabilem fideliuꝫ suorum processionem subsequentem. Inter quos specialiter ⁊ p̄dilectos apostolos ⁊ inclytos martyres ānotauit. Completo q̄ de more dedicationis officio ad leprosum saluator accessit ei q̄ voce que posset intelligi dixit. Intrepidus audi ⁊ foris expectantib⁹ nostris episcopis q̄ vidisti ⁊ que tibi mandauero aperi. ne solicitentur d̄ cetero pro dedicationis ecc̄ie officio. qm̄ ⁊ mos ei manū consecratoris adhibuimus. ⁊ ꝓut vidisti totum consecrationis officium expleuimus. Leprosus autem ⁊ pro ordine diu expectate visionis iā securior ⁊ pro saluatoris alloquio aliq̄ntulum hilarior. Et q̄uis inq̄t domine dictis meis aurem credulā accōmodabit. ego omniū hominuꝫ miserrim⁹ ⁊ abiectio plebis factus apud homines testandi locum non habeo quoniam sicut vides elephātina peste deformiter laboro. quid multa? Ad elephantosū accedit saluator ⁊ leni tactu faciei eius manuꝫ suam admouit. eiusq̄ caput circumtetigit ⁊ mirum in modum ablata cum ipsis horribilibus pustulis cute ip̄a q̄ cesarie leprosuꝫ sanitati potestatiu⁹ medicus restituit. ⁊ ipsam quam capiti eius carneam tunicaꝫ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

detraxerat lapidi qui ꝓxim⁹ erat im
posuit.eā q̄ sicut heri ⁊ nudusterti⁹
fuerat effigiatā cū ip̄is vlcerib⁹ ma
nere fecit vt ip̄am faciē excoriatam
faciem verā putares.⁊ de leprosa ef
figie nihil dubitares. Et adiecit.
Vade inquit⁊ si tibi nō credēt istis
saltem signis nullatenus discredent
His dictis⁊ lux illa que pro sui ma
gnitudine multorum luminariū iu
bar obfuscauerat recessit⁊ beata vi
sio inspectātis oculis disparuit. Ei
es illuxit ⁊ quidam matriculariorū
ecclesiā ingressi sunt ⁊ gratiarū acti
one leprosū reperiunt. Rogat se ad
imꝑatorem conduci .rem siquidem
inq̄t ad eum habeo secretaz. Ad da
gobertū adducitur⁊ diuini oraculi
seriē ꝓloquitur. Vere dedicationez
istius ecc̄ie a dn̄o deo factaz hac in
nocte vidi ⁊ audiui .⁊ ita demū red
ditus sum sospitati. Et extendens
digitum. Hec est inquit fenestra ꝑ
quam dominus hanc aulam introi
uit.si mihi non creditis saltez veni
te ⁊ ip̄is operibus credite. Et addu
xit eos ad lapidez nobilib⁹ exenijs
insignez Rex admiratur qm̄ adhuc
de veritate ambigebat.videbat ho
minem peregrinum ⁊ tātum mendi
cantem aspernabatur ⁊ egenū. Tan
dem discredenti detracta satisfecit
cesaries ⁊ super lapidem posita in
dex miraculi leprosa fuit effigies.
Indubitandū ⁊ euidens prebebat
testimoniū decoriati vult⁹ suꝑstes
indicium. Ut enim verum fatear li
neamenta membroꝝ capitis auriū
dico ⁊ palpebrarū oris ⁊ nariū ita
suis manebant īmarcida q̄ten⁹ om
ni ambiguitate ꝓcul expulsa de mi
raculi veritate ceruicosi etiam ⁊ in
creduli si qui fuerant stuperent con
futarentur ⁊ crederent. Naz vt ma
gis stupeas mollis cuticula licz in
tus inanis ⁊ vacua durans integra
sic riguerat acsi geminis ossibus su
stentaretur ⁊ carnibus aleretur. Al
bugines etiam impetigines elephā
tine percussiouis sic illo in pilleo di
noscebantur vt adhuc ip̄e vlcerose
cicatrices humore intercutaneo su
dare viderentur. Aspersus rumor ⁊
certus ad admirationē et gratiarū
actionem inuitat ep̄os ⁊ conglobā
tos ad dedicationez.ad laudem co
git populos.visum ibāt omnes cer
tatim leprosi capitis formam intue
bātur ⁊ admirabantur ⁊ congratu
labantur parietes diuinis insigniti
manibus rei geste testimonium per
hibebāt.que⁊ signa nec abolita nec
abolenda vsq̄ hodie totum ita fa
ctum proclamant. Alloquūtur seni
ores luculenter populos .⁊ ostensa
omnibus cesarie tollūtur ambages
de medio. Reconditur cesaries illa
competēti in capsula quam vsq̄ ho
die inter honorabiles reliquias et
gazas celebriores illius ecclesie con
seruant scrinia.vtpote quaz ip̄a dei
manus tetigerat. Conuenerunt aūt
populi et quoniam eum ignoraue
runt extunc eum sanctuz peregrinū
vocitauerunt.letiores redeūt ad ꝓ
pria.et de diuinitus consecrata pas
sim contestantur ecclesia. Dagober
tus super hoc non mediocriter leti
ficatus de honoranda ecclesia cogi
tauit.⁊ cui de cetero subijceretur ni
si romano pontifici.priuilegio bea
ti petri fecit eam muniri. Insuꝑ eti
am regalibus eam donarijs hono
rauit cui quicquid de suis fiscis re
galibus conferebat parum fuit.

Quidaz falsus testis nomine ber
nuinus in rebus ecclesie beati qnti
ni martyris falsum ferebat testimo
nium. volens quādam siluaz de pre
dio qnodam penitus auferre. quez
sanctus martyr in somnis redargu
it. apprehendens qz nasuz eius falsa
torem ꝓclamauit lesit qz euz ac de
formem fecit in corpore quo euz a
culpa sanaret et pulcrum faceret eti
am in mente. Ad quod dictum ipe
expergefactus. pedibus calciatus.
cum faciem suam aqua linire debe
ret accersita coniuge cepit ei expla
nare quid in somnis vidissz. Ut au
tem peruentum est ad hoc qualiter
ipse martyr nasum eius tenens falsa
torem euz vocauit extensa manu na
sum suum cesum recepit. statim qz ī
vase quo aqua de manibus eius dif
fluebat cecidit. qui nimiuz territus
ad placitum quo ipsa die pro prefa
ta silua deberet ire distulit. Nec ta
men hoc supplitio cohercitus insup
ob superbie fastum aureum sibi na
sum fabricare catenulis qz aureis a
ptare conatus est. quem iterum idē
sanctus visu admonuit dicens Nō
ne tibi naturalem abstuli nasum vt
te omnibus monstrarem falsum te
stimoniū dixisse. ⁊ nunc ob supbiaz
ausus es aureum superponere? Ua
de igitur nunc ⁊ proijce illum abs
te. ⁊ cunctis innotescere stude te fal
sum testimonium protulisse. Ob in
diciuz ergo fidei nasus ipse ex auro
multis diebus ad memoriaz futuro
rum ibidem seruatus mansit xxx.

Sancta angadrisma illustris ro
berti filia qui generosa stirpe prodi
tus gerulus fuit anuli regis lotha
rij. Hanc religiosissimam virginem
illustris sinuinus a p̄fato roberto
expetijt volens eam ausberto filio
suo sociari. quo scilz roberto p̄ben
te assensum casto iuueni casta despō
detur puella. Seniqz ambo inte
gritatez mentis ⁊ corporis caste ser
uare cupientes deprecabantur do
minum vt voluptatū venena a cor
dibus eorum dignaretur repellere.
Deinde orante beata angadrisma
virgine vt speciositas illi⁹ in defor
mitatem verteretur. ilico dominus
preces eius exaudiuit. Nam facies
eius ita exulcerata est ac īmundissi
ma lepra cooperta mox apparuit
vt a consortio hominum quicunqz
eaz vidissent ex timplo segregandā
decernerent. Medicoruz deinde cu
currit frequentia. sed quanto instan
tius insistebant tāto xp̄i sponsa de
formior vlcerosior ve apparebat.
Cum pater diuinitus hec fieri intel
ligens inquirebat ab ea vtrū in vir
ginitatis voto vitam elegissz finire.
Opto id inquit mi genitor ⁊ totis
nisibus exoro. Nam xp̄us quē con
cupiui sponsum ipe mihi hanc cor
poris infert molestiaz vt anime tri
buat nitorem. Delectat hec vita pre
sens pater pie sed decipit. quia om
ne quod est in mundo vanitas est.
Hec audiens pater illustrem accer
siuit sinuinū. ⁊ que circa suam filiaz
gesta erant lucide pandit. Ad hec si
nuinus respondit. Voluntatem do
mini in omnibus sequi oportet ne
qz eius nutui vllo modo contraire
volo. Vocatus qz affuit ⁊ beat⁹ aus
bertus qui dissociabilem condidit
libellū vt sancta virgo angadrisma
non sua sed christi domini vocaret
sponsa. Hoc facto ad rothomaguz
vrbem sancto antistiti dirigitur au
doeno vt eius benedictione ꝑcepta

et velamine opta in virginitatis ꝓ
posito cõsecrari mereretur. quo pa
trato pristine pulcritudini ⁊ speciei
eleganti extimplo est reddita ita vt
cuncti auditorum dicerent q̃ xp̃us
eam sibi sponsam ⁊ famulam elegis
set perennem. Deniq; efficitur guber
natrix cenobij quod situm est iuxta
muros vrbis beluaci. erat aũt sicut
ceteris prelata ita cunctis humilior
in vestitu vilis. in cibo mediocris.
ab infantia ingi oroni dedita. pudi
cicia exornatissima. hilaritate cor
dis ⁊ corporis clara. patientie virtu
te charitatis obsequio. elemosyna
rum q; largitionibus abundantissi
me cumulata. His virtutum sancta
rum operibus adornata in medio
virginuz veluti lampas refulgebat
accensa. xxxi.

Vir quidam seleratus ⁊ auar⁹ so
lidum argenteum a compatre suo
mutuauerat ⁊ postea fide fraudata
quod acceperat se nunq̃ ab eo ac
cepisse iuramento negauit. Cui ille
respondit qui cõmodatum require
bat. Jura mihi super corpus beati
audomari per merita ⁊ virtutes ip̃i
us sancti quia non acceperis a me
quod a te requiro ⁊ ego negatiõis
tue cause adquiesco. Cunq; ille au
daci corde manus ad iuramentum
leuasset protinus vltio diuina est se
cuta. Nam in loco quo stabat am
bo eius oculi crepuerũt. ⁊ post hoc
tertia die miserrima morte defunct⁹
est. xxxij

Quidaz vir sanctus nomine her
charius sub sancto niuardo remoꝝ
pontifice moribus ⁊ scientia imbu
tus luxouiense monasterium petijt.
vbi sub abbate sancto eustasio mo
nasticam vitam duxit. Cunq; autez
in cura promptuarij rectoris nutu
aliquando esiz implicitus. quadam
die subito iussu eius est vocat⁹ Ip̃e
enim tunc promptuariuz ingressus
ante vas steterat ⁊ sudẽ que vulgo
duciculum a potu scz educendo di
citur in manu tenens cerealẽ ãpho
ra potum infũdebat. Mirum dictu
ad vnius iussionis nutum relictis q̃
habebat in manibus cucurrit con
citus ardore obedientie amphore
obseruantiam oblitus Illoq; ante
abbatem stante interim potus in
vasculum suppositum defluere non
cessans. postq̃ ad sup̃ficiez vasis ve
nit in moduz columne superne con
stipatum in girum coronari cepit.
Vltro cerneres illud liquamen qd̃
vix clausuz valet contineri vt q̃ndã
dei populo transeunte absq; litori
bus iordanis fluenta in sublime tol
li. vt liquido patesceret quanta esset
virtus obediẽtie cuius fructus nul
lo modo potest in terris deperire.
At ille quod acciderat non suo sed
abbatis merito deputauit. Jam ve
ro regularibus disciplinis edoct⁹
ad sanctum niuardum reuertitur

Quidaz rathbodus no .xxxiij.
mine rex frisie qũo a diabolo dece
ptus fuerit narrat ouo dicens quia
apparuissz ei diabolus in angelum
transfiguratus caput opertus dya
demate aureo cum geminis. ⁊ in ve
ste auro texta. In quem cum rath
bodus intenderet dixit ad eum dia
bolus. Virorum fortissime quis ita
seduxit te vt a cultura deoruz velis
recedere? Noli hoc facere sed mane
in his que didicisti ⁊ venies. ad do
mos aureas quas tibi eternaliter ĩ
proximo sum daturus. Cras igitur
accersi wulfrannũ doctorẽ xp̃iano

rum. et ab eo quere q̄naz sit illa mā
sio eterne claritatis quaz tibi polli
cetur. quaz cum monstrare nequiue
rit vtriusq; partis mittantur legati
⁊ ego ero dux itineris ⁊ demonstra
bo domum aureā ⁊ mansionem pul
cerrimā quaz tibi promitto. Euigi
lans rathbodus narrauit cuncta sā
cto wulfranno. Qui dixit illusorez
diabolum sibi velle illudere Kn̄dit
dux se futurū xp̄ianuz si illa pulcra
mansio non demonstraretur sibi a
deo suo. Mittitur ergo statim q̄daz
friso ex parte ducis ⁊ quidaz diaco
nus ex parte sancti wulfranni. qui
cum paululū ab oppido ꝓcessissent
obuiū habuerunt quēdam itineris
comitē qui dixit eis. Properate ci
to. nam monstrabo vobis pulcerri
mam mansionē rathbodo duci pre
paratam. Illi aūt ꝑgentes viā latis
simā ⁊ loca ignota. viderunt q̄ndaz
viam diuersorū generibus marmo
rum polito opere decoratam. vide
runt a longe domū quasi auream. ⁊
ꝑuenerunt ad plateam que ante do
mū erat q̄si auro ⁊ gēmis stratam.
Intrantes q; domū viderunt domū
mire pulcritudīs ⁊ īcredibilis splen
doris. ⁊ in ea thronū mire magnitu
dinis. tunc ductor itineris ait illis.
Hec est mansio preparata rathbo
do duci. Ad hec diaconus obstupe
scens ait. Si a deo facta sunt ista ꝑ
petuo maneāt. si a diabolo cito dis
pareant. Et cum signaret se signo
sancte crucis ductor ille transijt in
diabolum ⁊ dom⁹ aurea in lutum
Remansit q; diacon⁹ ⁊ friso in me
dio locoꝝ palustriū que plena erāt
longissimis virgultis rāseis Triduo
q; īmensi itineris conficientes iter
reuersi sunt ad oppidum ⁊ ducē mor
tuū inuenerunt. Narraue runt que
viderant sancto wulfranno. Friso
autem baptisatus est qui dicebatur
ingomarus vel coningus. qui ⁊ secu
tus est sanctum wulfrānum ad mo
nasterium fontenelle.

Ex quarta parte speculi histori
alis. .xxxiiij.

Due sorores cuiusdaz ducis frā
corū veuerunt ad regem karo
lū ꝯquerentes de fratre suo q; here
ditatem eius auferret. conuent⁹ sup
hoc a rege respondit se nihil eis au
ferre. Rex autem fecit eum iurare su
per corp⁹ sancti saluij q; nihil soro
rib⁹ suis deberet ex his que petebāt
Qui cum iurassz letus statim medi
us crepuit. ⁊ per secretum alui ster
cora proruperunt. ⁊ exiuit sanguis
ex oculis eius ⁊ auribus ⁊ ore ⁊ na
ribus. ⁊ post duas horas vitaz fini
uit. .xxxv.

Quidaz vir nomine turpin⁹ erat
apud wiennaz in ecclesia ante alta
re orans. et cum raptus in extasim
psalmū Be⁹ in adiutoriuz cantaret
vidit tetrorum spirituū agmina pre
terire ⁊ tendere lotaringiam. quos
omnes quidam similis ethiopi lon
ge insequebatur lento gradu. Cui
dixit. quo tenditis? Aquisgranū in
quit ad mortez karoli vt eius spiri
tum ad tardara rapiam⁹. Tunc ille
Adiuro te per nomen domini no
stri iesu xp̄i vt ꝑacto itinere ad me
redeas. Vix expleto psalmo ad euz
redierunt eodem ordine. et dixit no
nissimo cui primū locutus fuerat.
Quid egistis? Galicianus inquit si
ne capite sanctum iacobum signās

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tot et tantos lapides ⁊ ligna inume
ra basilicarū suarum in sua statera
posuit q̃ magis appenderunt bona
q̃ mala. ⁊ idcirco animā ei⁹ nobis
abstulit. et his dictis euanuit. xxxvi

Erat abbas stephanus religiōis
pauptatis ⁊ discipline regularis ar
dentissimus amator ⁊ fidelissimus
emulator etiaz anteq̃ abbas fieret
Memini enim me audisse magistrū
petrum cantorem parisiensem virū
iustissimum atq̃ doctissimum refe
rentem de abbate isto stephano ci
stercensi. q̃ cum ei quadam die nū
ciatum esset a suo cellarario nihil
haberi in suo monasterio vnde vel
vna die illa fratrum paucitas sustē
tari posset respondit. Sternite no
bis duos asinos. Qui cum strati fu
issent fecit secum ascendere conuer
sum vnum et iussit ei vt in quodam
vico panez mēdicaret ostiatim ad
opus fratruz et ipse similiter in alio
faceret. Et postq̃m sic fecissent ad
vnum locum quem ei designauerat
conuenirent. Factum est ita et in lo
co predicto sibi iam redeuntes ob
uiabant. Tum ecce abbas videt sac
culum conuersi multo pleniozez q̃
suum et subridendo ait. Vbi mendi
castis vt video ī crassiozi palea col
legistis q̃z ego. vbi obsecro collegi
stis. quis vobis plus donauit? Re
spondit conuersus. Presbyter ille
quem vos optime nostis sacculum
meum implenit fere solus totum.
Quod audiens abbas ingemuit et
ait. Ve vobis quare ibi aliquid ac
cepistis. nesciebatis q̃ presbyter il
le ibi symoniace ordinatus sit. ⁊ q̃d
accepit est lepra ⁊ rapina. Diuit do
minus q̃ de omni quod dedit no
bis nihil gustabimus. absit enim q̃
peccatum illius comedamus et no
bis incorporemus. Conuocatis q̃z
pastoribus ouium qui non longe
erant totum conuersi sacculum in si
nus eorum euacuauit. .xxxvij.

Tempore quo seuissima gēs nor
mānorum pictauorum turonorum
fines vastabāt duo fratres ordinis
cluniacensis turonis mittebantur.
Qui dum caperent iter ⁊ in quen
dam locum gratia quiescendi diuer
tissent ab eisdam normannis nocte
capti sunt. et capere quidem eos ac
ligare manus eorum potuerunt de
inde minari. sed eorum silentiuz cor
rumpere nequiuerunt. Mane autez
cum ad locum constitutum applicu
issent fratres vt erant ligati se pau
lulum ab eis sequestrantes in terra
se prostrauerūt vt peracto psalmo
rum cursu silentio finez imponerēt
Nondū vero oratiōe completa ve
nit pars reliqua normannorum mul
ta preda capta. quorum dux cernēs
fratres in terra iacere audito q̃ illi
nullo modo possent eos loqui face
re. barbarica īmanitate turgidus ī
clinato velut ad feriendum conto
irruit super eos metum mortis in
cutiens. ceteris quoq̃z barbarico ri
tu manibus plausum dantibus. At
illi vt erant animo constantes ī cor
pore permanserunt immobiles. q̃d
fiebat iure ⁊ obseruantia sancte re
gule. sub qua ⁊ mori cupiebant ⁊ vi
uere. Sed omnipotentis manus eo
rum exhilaratum spectaculum con
uertit in luctū. Nam enim vt ille bar
barus ad eos appropinquat equus
faleratus cui insidebat in obliquuz
resiliuit ⁊ sessorem eius in terrā stra
uit ⁊ collisit quam collisionem stati
febris letalis secuta ē. Conticuerūt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

omnes ⁊ versi in stuporem ceperūt querere inter se quid ex eis deberēt facere. Tandem reperto consilio dignuz esse censuerunt vt pro vita sui ducis vnus ex eis cederetur. Deinde ceperunt sorte querere quem ex eis deberent interimere. Sed super virtutum viros et sorte christi connumeratos nullo modo diabolica cadere poterat sors. ita vt illi obstupescerent dicentes eos vltra homines esse super quos eorum sors nō potuisset cadere. Tunc manus eorū velociter dissoluerunt et abire fecerunt. .xxxix.

Quodam die dum sanctus odo cluniacensis abbas iuxta predonuz fines iter haberet quidam insignissimus latro iuuenis intuens vultū sancti et affabilitatem ilico compūctus est corde et pedibus eius aduolutus vt sibi misereretur humiliter deprecabatur. At ille. Vade inquit ⁊ prius mores tuos corrige et postea monasticam vitam appete. Cunqz ille instaret precepit ei vt ad monasterium eum precederet. Qd et factuz est. Factus ergo monach⁹ cellarario ad obedienduz subditus est. Et cuz ideota essz vtrunqz ei imposuerunt scz obedientie iugū. ⁊ studiū litterarū. qd ita deuote peragebat vt vnā manū obedientie porrigeret. altera vero psalterium ferret. Cūqz aūt ī extremo vite laboraret vocauit piū patrē singularez supplicans locutionē. cui cum veniā peteret interrogauit eū si in aliquo post monachatū excessissz. At ille Nudo cuidam te ignorante mea culpa tunicam nostram tribui et funez filis contextū de cellario abstuli. Quem cum interrogasset quid ex eo fecissz Refrenando inquit ingluuiez quaz dudum male contraxi ventrez meū ex eo circunligaui. Tunc stupefact⁹ pater cum eum a visceribus eius soluere vellet cutis que ei adheserat vna cū sanie secuta est. Post hec adiecit ⁊ ait. Hac nocte pater in celis electus sum et obuiauit mihi gloriosissima persōa que ait. Cognoscis ne me? At ego. Nequaqz domina. Et illa. Ego inquit suz mater misericordie. Cui ego. Quid iubes vt faciam domina? At illa respondit. Post triduum venies huc tali hora quod et factum est. Nam tertia die hora q̄ dixerat defunctus est. .xl.

Sanctus odo cum discipulos suis regularibus disciplinis īstrueret diuersorum monachorum miserabilem excessum narrauit. His inqt diebus duo fratres rapidissima rapti sunt morte non in vno loco nec in vno die. Veniens vnus ex eis in domum cuiusdam sue sororis vehementissime se esurire dixit et refectionem petijt. Cui protinus illa pisces abundanter se habere respondit vt comederet qua hora ⁊ quales vellet. Ille q̄si indignat⁹ pisces se fastidire respondit. nec iam eos se posse videre dixit. Tunc armum cuiusdam animalis sibi assari precepit. sed non ferens assandi moram porciunculam incidit et eam in prunas proiecit. Deinde vinum afferri sibi iussit ⁊ carnis morsum auide sumpsit. sed hoc quod sumpsit nec insumere nec reijcere potuit. sed vitam cum cibo perdidit.

Alius frater veniens ad domum cuiusdam parentis sui statim ad cōedendum quesiuit. cui cum respōdis

sent quia necdũ hora comedẽdi venit cum indignatione adiecit. Per tota nocte eqtando post iniũctã mihi obedientiã laborauí. ⁊ nunc vos ieiunare me cogitis. afferte ergo mihi si quid habetis. Cui cũ diceret pisces se habere indignatus huc illuc q̃ oculorũ intuit⁹ circũferens. Ibat aũt circa pedes eius gallinarũ grex quasi furens baculũ arripuit ⁊ q̃ ei placuit pcussit ac furibũdo ore dixit. Nec est hodie mihi piscis. Qui aũt circũstabant cũ q̃dã rubore dicebant. Licz tibi carnẽ comedere pater. At ille. Volatile inquit nõ est caro. volatilia ctñ ⁊ pisces vnam habent originez. Apposita est ergo coram eo gallina quã occiderat iaz assata. ex qua offam abstulit ⁊ momordit. quẽ morsũ nec euomere potuit nec glutire. sed eũ vita pauit.

xli.

Quidã ali⁹ frater ex predicti patris odonis congregatione illicito tpe sibi flebothomie curatõez adhibuit. Sup quo facto pmotus ẽ animus. quia q̃uis eum necessitas coegissz tñ absq̃ eius licentia hoc presumere nõ debuit. mox vena p quã sanguis prius effluxerat dirupta ẽ. et quousq̃ animã redderet a quocũq̃ medicamine non fuit restricta.

Quodam tempore cuz dor * xlij miret idez pater odo vidit p somnium sub capite suo cubare serpentiũ multitudinẽ ⁊ ferarum. Subito capitale excutiens ⁊ exquirens supposita inuenit libruz maronis forte ibi collocatum. mox abiecto codice secularí in pace quieuit. Cognouitq̃ modum materie libri visioni pgrere quem scematibus ⁊ gentilium ritibus plenum indignum erat cubiculo sancti susterni xliij.

Quidam religiosus reuertens a hierosolimis duz mare transiret. eũq̃ cum alijs multis ventorum horror impelleret applicuerunt ad insulam quandam vel rupem vbi quidam sanctus manebat inclusus. Illic ergo aliq̃ diu tranquillitatẽ maris expectans. dum cuz illo incluso frequenter colloquium haberet requisitus est vtrum cenobium quod cluniacum dicitur ⁊ odilonem ei⁹ abbatem nosset. optime se nosse perhibuit. quo sciscitante cur hoc ab eo seruus dei inquireret. Sunt inqt vicina loca nobis ex quibus grauissima flammarum euomuntur incendia. in quibus etiam locis anime diuersa luũt p meritorũ qualitate tormenta. ad quor sep exaggeranda supplicia sũt innumerabiles demones deputati qui intolerabiles eor penas q̃tidie renouant ⁊ eos ad re diuina supplicia indefinenter instaurant. quos ego frequenter audiui q̃ rulis lamentationibus eiulantes q̃ orationibus ⁊ elemosynis quorundam frequenter ex eorum manibus eripentur anime damnatorum. Inter cetera quoq̃ permaximam de cluniacẽsi cetu ⁊ eor abbate q̃rimoniã faciunt. quia q̃sepe per eos suiuris vernaculos perdunt. quãobrẽ te per dei nomen obtestor vt sanctis fratrib⁹ illis hec que tibi dixi fideliter referas. Ex nr̃a q̃z pte venũcies vt orationib⁹ et elemosynis magis ac magis insistant. presertiz huius intentiõis intuitu vt de manib⁹ demonũ eos q̃ ab illis cruciãt educant. Ille ergo regressus in pr̃iam cũ hoc abbati odiloni ⁊ frib⁹ eius retulisz. idez pater odilo p oia mo

nasteria sua generale decretū ꝯstitu
it. vt sicut ꝑmo die nouembris oīm
scōꝝ solēnitas agit̄ ita seq̄nti die in
psalmis elemosynis ⁊ p̄cipue missa
rū solēnijs omniū in xp̄o q̄escentiū
memoria celebretur xliiij.

Bn̄dict⁹ papa dū viueret sanctū
odilonē affectuose dilexit ⁊ apl'oꝝ li
mina freq̄ntanti nc̄arios sūpt⁹ sepe
ministrauit. q̄ cū decessissꝫ iohi por
tuensi ep̄o ⁊ alijs duob⁹ ꝑ spēm no
cturne visiōis apparuit. eis q̄ꝫ q̄ꝫ in
penalib⁹ tenebris cōstitut⁹ essꝫ indi
cauit. hoc insup̄ addens q̄ꝫ beatt odi
lonis meritis eū sup̄na censura libe
rare decreuit a tormentis. Protin⁹
idem iohes ep̄s papiā venit ⁊ ꝑ mo
nachos cenobij sancti maioli omnē
sancto viro odiloni seriez visionis
exponit. qui mox psalmodias ⁊ o
rationes ab omnib⁹ in monasterio
cluniacensi fieri. elemosynas largi
ri ⁊ sacrificiū deo mysterij salutaris
offerri ꝓ illo precepit. Per omnia
q̄ꝫ regiminis sui monasteria ei⁹ san
ctionis edicta mandauit. Cunq̄ꝫ fra
tres instantissima deuotiōe hoc fa
cerent edebertus monach⁹ qui hoc
obediētie fungeretur officio scꝫ vt
inopes aleret ⁊ nc̄aria ministraret
ꝑ soporem vidit quēdam pulcrum
⁊ serenū aspectu. magno candidato
rum agmine constipatum ingredi
monasterium q̄ capitulū vbi pater
odilo cū fratribus residebat intra
uit ⁊ ad eius genua caput humilit̄
flexit ⁊ ei gratias egit. Cūq̄ꝫ frater
ille scꝫ edeberthus inquireret q̄snā
ille essꝫ. Responsum est illi ip̄m esse
benedictū papam. qui idcirco viro
dei gratias ageret quia pijs ei⁹ san
ctorum q̄ꝫ fratrum precibus ⁊ tar
tari cruciatum euasissꝫ. ⁊ cuꝫ beatis
ciuibus quieturus sup̄ne hierusalez
ingressum meruissꝫ. .xlv.

Discipuli quidam sancti elphei
magistri monita spernentes profes
sionis īmemores nihiliq̄ꝫ ꝯmunem
vitam habentes. medijs noctibus
consueuerant furtiuos cibos edere
ebrietati op̄a ꝫ dare lasciuire. ⁊ pror
sus inhonesta que latens sinebat
audacia perpetrare. Sꝫ ira dei illū
qui ī hoc scelere capitalis erat hor
rendo subito q̄ꝫ iudicio inuoluens
occidit. Nocte vēo que diei sepultu
re illius successerat elphego sacras
de morte excubias celebrāte ⁊ se do
mino sacrificium offerēnte contigit
infra ambitum monasterij validas
voces audiri quasi vim inferentiuꝫ
vel illatam sustinentium. vir dei ig
norans quid essꝫ concite ad mona
sterium tendit. Attonitis q̄ꝫ aurib⁹
sonum captans verba discernit do
mum irrumpit. et ecce qui nuper o
bierat miser afflictus solo iacebat.
Super quez horrendi aspectus ho
mi nes stabant qui thaureis ⁊ igne
is serpentibus eum flagellabant.
Illo q̄ꝫ pre doloris angustia vlulā
lante hoc illi improperabant. Nec
tu deo nec nos tibi. Eadem q̄ꝫ sepi
us repetentes e loco captiuum ex
traxerunt. Tunc sanctus rediens
quod reliquum erat noctis flens
insomne duxit. Orto autem sole di
scipulos insimul compulit. et que
manifestante deo viderat retulit.
Videres alios pallere. alios psalle
re. om̄es trepidare. At hi quos mor
tui scelus sodales habuerat medij
prosiliunt. errorem factaꝫ fatentur.
praue gesta seu male facta postulāt
vlcisci ne diuin⁹ vltioni remaneant
obnoxij. Requisiti autem vbi con

conueniendi ⁊ ꝯuiuandi locū habu
issent. illi cum locū designāt q̄ defū
cti aīam spūs nequā cruciauerāt. sic
pius deꝰ ꝓpter optima viri merita
dū vnius scelꝰ noluit latere omniū
mala voluit detegere. ⁊ duꝫ vni no
luit parcere omniū morbos voluit
sanare. .xlvi.

Contigit in q̄dam villa saxonie
decimo henrici scd̄i impatoris āno
vbi erat ecc̄ia sancti magni marty
ris tale quid in vigilia natalis dn̄i
Robertꝰ p̄sbr p̄maꝫ missā inchoaue
rat de nocte. At in cymiterio oth
bertus quidam cum sodalibꝰ octo
decim viris q̄ndecim ⁊ mulieribꝰ tri
bus coreas ducens ⁊ cantilenas se
culares perstrepens. ita sacerdotem
impediebant vt ip̄e verba eoꝝ īter
sacra missaruꝫ solēnia inuitꝰ resona
ret. Ille mandauit eis vt tacerēt. q̄
neglecto imprecatꝰ est dicens. Pla
ceat deo ⁊ sancto magno vt ita can
tantes ꝑmaneatis vsq̄ ad ānū. ver
ba pondus habuerunt. filiꝰ p̄sbri io
hannes sororē suā cantantez ꝑ bra
chium arripuit ⁊ statim illud a cor
pore auulsit. sed gutta sanguinis in
de non exiuit. Illa vero toto anno
cum ceteris ꝑmansit coream ducēs
⁊ cantitans. ⁊ pluuia non cecidit su
per eos. non frigus. non calor. non
fames. non sitis. non lassitudo eos
affecit. indumenta vel calciamenta
non sunt attrita sed quasi vecordes
cantabant. primū vsq̄ ad genua. de
inde vsq̄ ad femora terre demersi
sunt. Euoluto anno herbertꝰ colo
niensis ep̄us eos absoluit a nodo q̄
manꝰ eorū ligabantur. ⁊ ante altare
sancti magni reconciliauit. filia pres
byteri cum aliis duabꝰ ꝯtinuo exa
nimata est. Ceteri ꝯtinuis tribꝰ no
ctibus dormierunt. alij postea obie
rūt ⁊ miraculis vt ferr̄ choruscarūt.
quia valde penituerunt. Ceteri pe
nam suaꝫ membroꝝ tremore prodi
derunt. .xlvij

Anno henrici scd̄i impatoris de
cimonono echelredus quidam no
mine danos fugiens venit norman
niam ad richardū fratrē vxoris sue
emme filiū richardi ducis. qui ceno
biū fiscanense qd̄ pater suꝰ inchoa
uerat ꝑfecit. Hic noctibus custodi
as famulorū fallens ad matutinas
monachorū ibat. genua flectens in
orone vsq̄ ad lucem. quadaꝫ nocte
sic faciens ostiū monasterij inuenit
obseratuꝫ. qui excusso violenter pes
sulo soporem sacriste turbauit. qui
surgens a somno ⁊ videns eum ple
beio amictu vestitum in capillos in
uolat et multos colaphos intulit.
Ille incredibili patientia nec respō
sum dedit. Postero die in capitulo
querelam deposuit ⁊ monachum
illum ad vicum argennas sibi pre
cepit occurrere. minitans se sic vin
dicare q̄ tota de hoc gallia loquere
tur. Die dicto monachus a iudici
bus adiudicatus est. quem ille mox
absoluit ⁊ vicum eundem qui opti
mi vini ferax est officio sacriste ad
dixit. pronuncians eum optimum
esse monachum qui bene custodiēs
munus iniunctum. nec iratus silen
tium fregit.

Imperator henricus .xlviij.
tertius habebat clericum satis lr̄a
tum ⁊ bone vocis. sed vilez meretri
culā amantez ardentius. Cum qua
nocte quadā solēni voluptatus ma
ne ad missaꝫ impatoris astabat īpe
rator dissimultata sciētia mādat ei
vt se ad euangelium legendum pa

raret ꝙ scz eius melodia delectaret
Erat autē diacon⁹ ille. Abnuit ille
vt male sibi conscius vrget impera
tor vt ꝓbaret eius ꝯstātiā. ad extre
mū rēnuentez parere iubet a patria
exulare. quā sñiam amplex⁹ ꝯtinuo
recessit. mittitur post eū qui iam cō
pilatis omnibus ī sarcinulas qꝫ cō
positis iter maturauerat. Uiolēter
ergo retractus ante impatorē sistit
qui letū subridens probe inquit fe
cisti. Et ego probitati tue gratulor
ꝙ timorez dei pluripenderis q̄ pa
triam. plus iram dei q̄ meam. qua
propter habeto episcopatū qui pri
mus in imperio vacauerit. tantum
indecenti amori renūcies xlix.

Idē henricus imperator celebra
bat pentecosten apud maguntiam
paulo ante missam cuz sedilia para
rētur in eccīa ortū est iurgiuz inter
cubicularios archiepī ⁊ abbatis ful
densis cenobij vtrorū dñs iuxta im
peratorē sederet. Nā fuldense ceno
biū in saxonia sācti galli corpore ē
insigne ⁊ predijs ditatuz ꝑmagnifi
cis. cuius loci abbas sexaginta mi
lia armatoruz prebet in hostē impe
ratori. ⁊ habz ex antiquo priuilegi
um vt in magnis festiuitatibus ad
dexteram eius sedeat. Itaqꝫ ventuz
est a pugnā. furoreqꝫ ꝑ ecclesiā gras
sante. pauimentuz sanguine inunda
uit. sed statim epīs ꝯuolantib⁹ pace
inter reliquos dissidētes statuta tē
plū purgatū ⁊ missa festiuis clamo
ribus est acta. Sequentia autē can
tata ⁊ vltimo eius versu dicto. hūc
diem gloriosum fecisti. vox ab aere
lapsa est. Hunc diem bellicosū ego
feci. rigentibus omnibus pre timo
re imperator diligenter intendens
letitiā inimici. Tu inquit omnis ma
licie inuentor simul ⁊ intētor diem
belli cosū ⁊ arrogantib⁹ luctuosum
fecisti. sꝫ nos ꝑ dei gratiā q̄ illū glo
riosū fecit pauꝑib⁹ gratiosuz redde
mus. ⁊ mox reincepta sequētia solē
ni imploratu spūssancti gratiā inui
tabant. Intelligens illum inuitasse
illis plorantib⁹. illis cantantib⁹ om
nib⁹ simul pectora tūdentibus. mis
se egenis ꝑ precones ꝯclamatis om
nes dapes q̄ sibi ⁊ curialib⁹ parabā
tur in vsus eoꝝ exhausit. ipe obso
nia apponens. ipe iuxta disciplinaz
ministroꝝ delonge ꝯsistens. ipe su
pflua ciboruz abstergens. Vltimū. l.

Idē henric⁹ tpe ꝯradi patris sui
a quodā clerico fistulā attulerat ar
genteā. qna pueri ludentes aquam
iaculantur. pact⁹ ei epatū cum foret
imperator. adultus repetenti polli
citum impigre dedit. Nō multo p⁹
aspero morbo correptus decubuit.
⁊ morbo crescente triduo mutus ia
cuit. Epī pñtes triduano ieiunio in
dicto pro vita ei⁹ dño supplicabant
Conualescentes accitum episcopū
quez pro fistula fecerat concilij sen
tentia deposuit. confessus se toto il
lo triduo demones infestos ac val
de molestos sibi vidisse. flāmam in
se per fistulam iaculantes. flammaz
dico adeo ꝑtinacez vt noster ignis
respectu ignis illius iocus putetur
Quemadmodum enim se habet pi
ctus ignis ad ignem verum ⁊ ardē
tez. ita ignis infernalis ad hunc no
strum ignem qui est naturalis. In
terim vero iuuenem semiustulatuz
aduentasse ferentez calicem aureuz
īmense magnitudinis plenum aqua
cuius visione ⁊ laticis aspersione ex
tinctos ardores euaserat. hic erat
beatus laurenti⁹ martyr gloriosus

eulus eccie tectū longa in curia dis
solutū ꝯpaginari fecerat ⁊ p̄ter alia
munera calice aureo eandem eccīaꝫ
honorauit. eundē henricū aliqñ ini
micos fugitantē cerua q̄dā vltra in
euadibilē fluuiū euexit. .li.

Mulier quedā apud berheliā an
glie villam tpe henrici tertij impera
toris auguriatrix ⁊ malefica fuit. q̄
cum quadam die conuiuaretur cor
nicula quaꝫ habebat in delicijs vo
calius solito nescio quid cornicata
est. quo audito domine cultellus d̄
manu excidit simul ⁊ vultus palluit
ingemiscens diutissime ait. Hodie
ad vltimū sulcum peruenit aratruꝫ
meum. hodie audiam ⁊ percipiam
grande incōmodum. Adhuc ea lo
quente venit ad eaꝫ nuncius dicēs.
Hodie mortuꝰ est filius tuꝰ ⁊ tota
familia subita morte interijt. Quo
audito continuo dolore saucia de
cubuit vocari q̄ꝫ precepit supstites
liberos. monachum ⁊ monacham.
quibus singultiendo ait. Ego mise
rabili quodam fato meo demonia
cis artibus semper inseruiui. ego vi
tiorum omnium sentina ⁊ illecebra
rum magistra fui ⁊ sperabam tātuꝫ
in religione vestra a meip̄a despera
ui. Nūc ergo scio demones me ha
bituram exactores in pena quos
habui suauiores ī culpa. rogo vos
per materna viscera vt mea tētetis
alleuiare tormenta Nam de anima
sententiam damnationis non reuo
cabitis. Corpus ergo meuꝫ insuite
in corio ceruino ⁊ includite in lapi
deo sarcofago. ⁊ operculum ferro ⁊
plumbo constringite ⁊ lapideꝫ ip̄m
tribus magnis catenis circundate.
Si tribus noctibus ita secure iacu
ero q̄rta die īfodietis me in humo
q̄q̄ verear ne terra nolit me recipe
re pro maleficijs meis Psalmicines
sint quinquaginta noctibus. ⁊ mis
e cantentur pro me tot diebus. Fa
ctum est vt preceperat ⁊ nihil valu
it. Primis enim duabus noctibus
cum chori clericorum psalmos ca
nerent circa corpus singuli demo
nes ostium ecclesie immani obice
clausum leui negotio confingentes
duas extremas catenas diruperunt
media que laboriosius elaborata
erat illibata durauit. Tertia nocte
circa gallicantum strepitu adueni
entium hostium omne monasteri
um a fundamento visum est moue
ri Unus autem ceteris vultu terri
bilior et statura celsior ianuas ma
iori vi concussas in fragmenta deie
cit. et arroganti gestu accessit ad sar
cofagum. inclamato q̄ꝫ nomine vt
surgeret precepit. Qua responden
te. Nequeo pre vinculis. Solueris
inquit et malo tuo. Statim q̄ꝫ ca
tenam que ceterorum ferociam elu
serat nullo conamine vt stuppaꝫ di
rupit ⁊ apprehensa manu palaꝫ om
nibꝰ ab ecclesia traxit ad fores vbi
paratus erat equus niger superbuꝫ
hīniens vncis ferreis per totum ter
gum plenus. super quem misera illa
imposita ab oculis intuentium cuꝫ
toto sodalicio disparuit. Audiebā
tur tamen clamores per quattuor
fere miliaria miserabiles

.lij.

Quidam rex anglie edwardus
nomine ex vxore edelspiria habuit
filias multas. Quarum vna edbur
ga dum vix trima esset sic a patre ꝓ
bata est. Posuerat ille in triclinio
diuersarum ꝓfessionuꝫ ornamenta

hinc calicē ⁊ euangelia inde armil
las ⁊ monilia. Illuc paruula virgo
allata est a nutrice ⁊ genib⁹ paren
tis assedit. iussaq; vtrū vellet eligēt
q̄ toruo aspectu secularia despiciēs
ꝓmpte manib⁹ reptans euangelia
⁊ calicē puellari innocentia adora
uit. Exclamat cet⁹ assidentiū future
sancti tatis auspiciū. exosculat⁹ eniz
puellā pater arciorib⁹ eā osculis di
gnā estimauit. Vade inquit quo te
vocat diuītas. Itaq; scīmonialium
habitū induta in vrbe vintonie sci-
tate multa emicuit ita vt singularū
sociarū suarū soccos furtim nocte
subriperet ⁊ diligenter lotos ⁊ inū
ctos lectis earū rursū apponeret. liij.

Lantfrācus papia ciuitate italie
oriundus omni scientia seculari ꝑfe
cte imbutus. alpes transgressus in
northmanniā venit ⁊ in ambricacē
si ciuitate aliq̄ diu docuit. Deinde
mortaliū aurā captare vanitatē eē
considerans consilium salutis arri
puit ⁊ statuit vt ꝓpter eum omnia
relinqueret qui omnia fecit. Cunq;
ire vellet rothomagum vespere in
silua vltra fluuiū rillam in latrones
incidit qui cuncta que habebat tol
lentes ligatis a tergo manib⁹ ⁊ ca-
putio cappe ante oculos ei⁹ admo
to adduxerunt eum in deuia. ⁊ int̄
condensa saltus frutecta dimiserūt.
Talibus angustijs comprehensus
nescius quid ageret infortuniuz su
um lamētabatur. Tandē nocturno
silentio in se reuersus ⁊ ad deū con
uersus ait. Sñe deus tantū tempus
in discendo expēdi ⁊ corpus animū
q; in studijs lr̄aruz attriui. ⁊ adhuc
qūo debeā orare ⁊ laudare te nō di
dici. libera me de hac tribulatione
⁊ ego sic vitā corrigere ⁊ instituere
curabo vt tibi seruire valeam ⁊ sciā
Surgente aurora audiuit viatores
iter carpentes. ⁊ cepit ab eis vocife
rando auxiliū petere. qui accedētes
⁊ eum soluentes reduxerunt ad viā
Rogauit autem vt vilius ⁊ paupe
rius cenobiuz quod in regione no
scerent sibi demonstrarēt. Nolebat
adire locū vbi lr̄ati essēt qui eū ho
nori ⁊ reuerentie haberent. Igitur
de consilio coruz beccum adijt vbi
venerabilis abbas herluin⁹ eiusdē
cenobij fundator ac nup ex grande
uo milite in clericū ꝓmotus eū cuz
gaudio suscepit. qui mōachus effe
ctus in discendis officijs curā maxi
mā impēdebat vt sciret laudes deo
persoluere sicut vouerat. Sic ꝑ tres
annos vixit solitarius gaudens q̄
nesciebatur fere ab hominibus ig-
notus omni vilitate ⁊ extremitate
in cenobio contentus. Et vt fertur
lectionem in ecclesia nolebat legere
nisi prius cantor euz audisset. Qua
dam etiam die dum ad mensaz lege
ret quiddam inter legendum dixit
sicut dicere debuit quod presidenti
non placuit et aliter dicere iussit.
velut si dixit docere media produ
cta iussit ille eam breuiari. Non em̄
prior ille litteratus erat. sed vir sa-
piens sciens magis obedientiam
christo deberi q̄ donato dimisit
quod bene pronunciauerat ⁊ dixit
qd̄ nō recte videbatur dicere. Cum
autem rumor ⁊ fama viri longe la
teq; percrebuisset clerici accurrunt.
illo de licentia abbatis sui scholaz
tenente. laici quoq; petentes ⁊ nobi
les multa pro eius amore eidem ec
clesie contulerunt. liiij.

Frater quidaz veteri odio plu
rimum infestus erat anselmo cuidā

postea ep̄o tūc abbati .nec poterat vllatenus respicere simplici oculo. infirmitate ē depressus ad extrema est perductus .Cunq; fratres meridie in lectis ex more quiescerēt ip̄e in domo infirmorū iacens cepit miserandas voces emittere. ⁊ quasi q̄rundam horrendorū aspect⁹ subterfugere gestiret pallens ⁊ tremēs vultum suū delitescendo hincinde ꝯmutare. territi fratres qui aderant q̄d haberet q̄rebant. At ille geminos īmanes lupos inter brachia sua me tenere cōpressuz ⁊ guttur meum impressis dentibus iamiāq; suffocare videtis ⁊ q̄d mihi sit queritis. quo audito vnus ex eis ad anselmū qui in claustro emundandis libris intēdebat concitus perrexit ⁊ ei extra claustrū educto quid circa infirmū fratrez ageretur patefecit. Tunc ille in secretiorem locū solus secedens. post modicū domū in qua iacebat infirmus ingrediens leuata manu signū crucis edidit dicens. In noīe patris ⁊ filij ⁊ spūssancti. Ad quod factum statim eger conquieuit. ⁊ ex hilarato vultu intimo cordis affectu deo gratias agere cepit. dicens ꝙ anselmo ostiū ingrediente ⁊ manu extenta signum sancte crucis edēte vidit ex ore eius flāmam ignis ad modū lancee procedētē q̄ in lupos iaculata eos deterruit ⁊ celeri fuga dilapsos ꝓcul abegit. Tunc frater ancelm⁹ fratrem de salute anime secretius alloquens ad p̄niam ⁊ ꝯfessionem eius cor inclinauit Paterna de hinc auctoritate absolutuz dixit Hora q̄ fratres ad nonā surgerent p̄nti vita discessurum .q̄d factū est

Cū abbas q̄dā q̄ admodū .lv. religiosus habebatur cū beato Anselmo de his que monastice religionis erant loq̄retur ⁊ inter alia de pueris in claustro nutritis verba ꝯferret adiecit. quid obsecro fiet de istis. non cessam⁹ die ac nocte verberantes eos ⁊ semp̄ fiunt deteriores? Hebetes em̄ sunt ⁊ bestiales. Ad quem iratus anselm⁹ ait. q̄ bene nutrimentum vestrum expendistis qui de hominib⁹ bestias nutristis? Dic mihi queso abba si plantā arboris in orto tuo plantares ⁊ mox illaz ex omni parte ꝯcluderes vt ramos suos nullatenus extendere possz q̄lis arbor inde prodiret. ꝓfecto inutilis īcuruis ramis ⁊ perplexis. certe hoc facitis de pueris vestris. Plantati sunt p̄ oblationē in orto ecclesie vt crescant ⁊ fructificent deo. Eos āt intantū eos terroribus minis ⁊ verberibus vndiq; coartatis vt nulla eis penit⁹ liceat libertate potiri. vnde fit q̄ nihil amoris pietatis dulcedinis circa se in vobis sentiunt. nec illi alicuius boni in vobis postea fidem habeant. sed omnia vestra ex odio ⁊ īuidia ꝯtra se procedere credant. Contigit q̄ modo miserabili sicut deinceps corpore crescunt sic ī eis odiuz ⁊ suspicio omnis mali crescat semper proni ⁊ īcurui ad vitia Cunq; ad nullū fuerint in vera charitate nutriti nullū nisi depressis supercilijs oculo ve obliquo valent intueri. .lvi.

In nannetis ciuitate tēpore henrici quarti imperatoris erant duo clerici nondū patientibus annis p̄ sbyteri sancti litteris affatim instructi inter se multum amici. Hi pactū inierunt inter se vt vter eorum p̄ormoreretur alij vigilanti vel dormiēti appareret infra triginta dies. Da-

ta accepta q̄ corporali fide nō mul
tuz post vn⁹ obijt ⁊ tricesima die al
teri vigilāti astitit nescio quid ope
ris molienti ⁊ vultu exanguiz palli
do ad euz ait. Agnoscis ne me? Ag
nosco ille ait. ⁊ miror q̄d tādiu mo
ratus fueris. Ille prius moraz excu
sans tandem ait. et aduentus meus
si volueris tibi fiet cōmodus mihi
omnino infructuosus. Nā sempiter
nis damnatus sū supplicijs. Ego ait
alter iuuabo te precibus. ieiunijs. ⁊
elemosynis multis. At ille respōdit
Sine pñia sunt iudicia dei in infer
no. Sum rotat astra polus duz pul
sat littora pont⁹ ꝓ criminib⁹ meis
puniar. si tot⁹ mūdus mihi remedia
exquireret eterna tñ ⁊ innumera pe
narū genera patiar. et vt aliquaz ex
meis irreuocabilibus penis cogno
scas. en vna. Protendit q̄ manuz sa
nioso vlcere stillantem. Videtur ne
ait tibi leuis? Cum ille leuez sibi re
ferret videri ipe mortu⁹ curuatis in
volam digitis tres guttas defluen
tis tabi sup euz iaculatus est. quarū
due tympora vna frontez contingē
tes cutem sicut ignito iaculo pene
trauerunt foramen nucis capax ef
ficientes. illo magnam penaz eē do
loris protestante clamore. Hoc in
quit mortu⁹ erit tibi q̄dīu vixeris ⁊
penarum meaꝝ graue documentū
⁊ nisi neglexeris salutis tue singula
re monimentum. Vade ergo dū licz
muta habitū simul ⁊ animuz ⁊ esto
monachus redonis iacēs apud sā
ctum melaniuz. Cunq̄ viu⁹ ad hoc
respondē nollet mortu⁹ eū oculi vi
gore perstringens. Si dubitas inq̄t
conuerti miser lege litteras istas. et
hoc dicens manuz protendit tetris
notis inscriptam q̄b⁹ sathanas ⁊ om
ne satellitiū inferoruz oī ecc̄iastico
cetui gratias de tartaro emittebāt.
Q̄d cum ipi in nullo suis volupta
tibus deessent. tantū numerū subdi
tarū aīarū paterētur ad inferna de
scendere predicatiōis incuria q̄ntū
nūq̄ viderant retroacta secula. His
dictis loquētis aspectus disparuit.
Audiens hec omnia vēdens ⁊ dās
paupib⁹ sanctū melaniū adijt. ⁊ mo
nachus ibi fact⁹ optime conuersat⁹
est. .lvij

Anno dñi. M.c.iiij. quidā cleric⁹
de vendepera cum studeret in scho
lis apud lugdunū vidit in visiōe no
ctis quandam vallem sub quodam
monte. super quem ciuitas quedaz
pulcerrima sita erat cuius aspectus
nimium delectabat intuentes ita vt
quisquis eam videret de aspectu il
lius satiari non possz. ⁊ modis om
nibus laboraret quomodo ad eam
peruenire valeret. Interea vidit flu
uium quemdam sub pede montis
imo circa pedem currentem. quem
dum circuiret querens artem quo
modo illum transmearet. vidit sup
ripam fluminis duodecim paupes
lauantes in flumine tunicas suas.
Inter quos erat quidam veste can
dissima indutus multum alijs dissi
milis qui iuuabat illos in tunicaꝝ
suarum ablutione. qui postq̄z adiu
uerat vnum ibat postea adiuuare
alium. Tunc clericus qui hoc vide
bat accessit ad illuz qui ceteros ad
iuuabat ⁊ dixit. Que gēs estis vos?
Qui ait isti pauperes homines sūt
penitentiam agentes ⁊ se a peccatis
suis lauantes. ⁊ ego filius dei Jesus
xp̄us sine cuius auxilio nec isti nec
alij possūt benefacere. Ciuitas hec
pulcra quam vides paradisus est

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vbi ego maneo. ⁊ qñ quis tunicam suam lauauerit id est pñiaz pegerit in illā intrabit. Tuip̄e satis diu q̄si sti viā qua itur ad illam. sed nulla alia via quā ista ducit ad eaz. His dictis clericus a somno euigilauit ⁊ mirari cepit de visione. Cunq̄ nō multo post redissz de schola ī patriam suam narrauit ep̄o cabilonensi visionem hanc cui familiaris erat. qua audita ep̄us suasit ei vt seculuz relinqueret ⁊ religionem intraret cōmēdās ei super omnes ordines nouellum illum ordinem cisterciensem Ille venit cisterciū et inuenit locuz incultum ⁊ desertum. ⁊ fratres inter bestias conuersantes. Ad portam vero monasterij que de vimine facta erat pendebat malleus ferreus. cuius sonitu ad portam portarius compellabatur ab intrare volētib⁹ Hoc vero sonitu portari⁹ vocat⁹ venit ad eum foras. ⁊ inclinās se ad eum salutauit eum. quem clericus ī tuens statim recognouit se eundem vidisse inter eos qui tunicas suas ī flumine lauabant. Rogauitq̄ eum vt adduceret ad se abbatē. Abbas igitur et totus etiam conuent⁹ venit ad euz ⁊ recognouit clericus oēs se vidisse tunicas suas ī flumine lauātes. Statim q̄ cecidit ad abbatis pedes rogans eum lachrymis vt susciperetur. qui susceptus non multo post factus est prior .lviij.

Frater quidam aduran⁹ nomine de bredon prius idiota apparens postea mosiacensis abbas non īcōgruus. dehinc ad tholosanū ep̄atū sapientie prerogatiua promotus inter operarios agriculture dei merito solicitudinis ⁊ industrie claruit. Hic circūspectus per cetera verba risum mouentia sepe incautius proferebat. Qua de re venerandus pat̄ hugo abbas cui⁹ monach⁹ fuerat multotiēs eum increpās. nec satis ꝓficiēs de futuro intīminās ꝓpheticе sic ꝯmonuit. Certe fr̄ charissime nisi ludicra vera mōacho ꝓrsus intēdicta viuēs dimiſis p⁹ mortē enormiter apparebis. qd̄ sane vaticiniuz eo migrāte ꝯstat fuisse ꝯpletū. Naz siguino cuidaz capellano p̄ris spumoso ore apparēs postulauit flebiliter ei⁹ iuuamen cui noluit obedire dū viueret. Hoc vbi dño abbati siguimus retulit precepit vt fr̄es vna ebdomoda ꝓ defūcto taciturnitatē ꝓprij oris ꝯtinuarēt. ad hoc septem fr̄ib⁹ electis ceteris obedientib⁹ vn⁹ eoꝝ voti ꝯtēptor silentiuz intrupit. Rursus pōtifex eidez denuo reuelat⁹ ē. valde ꝯq̄st⁹ sup̄ illo sr̄e ꝑfido. q̄ dū nō siluit sanitatē illi⁹ īterpolauit Audiēs ista pijssim⁹ hugo p̄cepit vt fractura silētij q̄ ꝑ vnū ꝯtigerat aliorꝝ. vij. dieꝝ silentio sarciret. q̄ facto aīa pōtificis tertio reuelata ī statu aplico se exhibēs purgatori suo memorato sp̄q̄ memorando hugoni gr̄as sue integritatis reportauit. lix

Anno dñi. M.c.xciij. philipp⁹ rex excercitu collecto cepit gisortium ⁊ paulo post totū vulcasiuz normānicū qd̄ rex anglie iniuste possidebat Eo aūt tp̄e salahadin⁹ obijt apud damascū. Cū aūt sciret sibi mortē īminere vocauit signiferū suū dicēs. Tu q̄ soles ferre vexilla mea per bella fer vexillū mortis mee ꝑ totā damascū. s. vilē pāniculū sup̄ lanceā clamitādo. Ecce rex orientis moriēs n̄ fert secum nisi hoc palliuz vile. ⁊ sic mortuus est.

Ex scriptis helinandi. lx.

Distin. quarta

Archidiacon⁹ q̄dā noīe burcar
d⁹ ꝯgnomēto de pinsato itur⁹
erat romā. rogauit aūt iohēz quēdā
aurelianēsē canonicū vt quēdaz cle
ricū natalē noīe dom⁹ sue economū
ei sociū daret. q̄ tantul⁹ erat in rei fa
miliaris custodia. bon⁹ dispēsator ⁊
prudēs ⁊ fidel⁹ qd̄ rarissime ī dispen
satorib⁹ inuenit̄. Volebat ergo idez
burcard⁹ hūc hr̄e sociū itineris sui
nō tā ideo ꝙ eū diligēt q̄z ꝙ pecunie
vt auarissim⁹ valde timēt. Ille autē
tā nobili ꝑsone ⁊ archidiacono suo
nō potuit negare. p̄cepit ergo nata
li clerico vt cū eo iret ⁊ ei tanq̄ sibi
obediret ī oīb⁹. qd̄ ille inuit⁹ ānuit
timēs mores burcardi cui⁹ auariciā
nō ignorabat. Inierūt āt dn̄s ⁊ na
talis fed⁹ qd̄dā secretissimuz ꝙ vter
ex illis duob⁹ morēt̄ intra. xxx. dies
si possz ad sociū suū rediret nil ei in
apparitiōe t̄roris incutiēs sz blāde il
lū ꝯmonefaciēs ⁊ de statu suo certi
ficās. Cū aūt iā ꝓpe romā eēnt acci
dit q̄dā die vt p̄fat⁹ burcard⁹ cū na
tali clerico rōnē ponē debēt de q̄ti
dianis expensis de magna sūma sin
gulos numos exigēt q̄ in q̄s vs⁹ ab
issēt. Natalis āt q̄ tā minutas rōes
reddē dn̄o suo non ꝯsueuerat. q̄ꝓpe
cui ille tq̄z sibi credebat irat⁹ aduer
s⁹ virū nobilē sordidissime ꝓuidētie
cū in reddēda rōe deficēt se qd̄ audi
tu q̄z horrēdū ē demōib⁹ ꝯmēdauit
Eodē aūt die cū q̄ndā aq̄m trāsua
darēt burcard⁹ ⁊ natalis idē natal⁹
submers⁹ ē. sequēti vero nocte ꝓxīa
cū ī lecto suo ꝑstin⁹ dn̄s natalis isti⁹
q̄escēt vigilās ⁊ corā se lumē fulgēt
in lāpade. ꝙ sēꝑ noctis ꝯsueuit tene
bras horrescē. ecce natalis cleric⁹ ei⁹
an̄ ip̄m astitit capa indut⁹ pluuiali
⁊ sic sibi videbat̄ pulcerrīa coloria
plūbei. ip̄e āt nihil oīo t̄rit⁹ q̄si gra
tulās cepit ad eū dicē. natalis bn̄ve
neritis. nūq̄d iā redijt archidiacon⁹
Nō inq̄t dn̄e. sz ego sol⁹ redij iuxta
ꝯstitutū. mortu⁹ em̄ sū. nolite ergo ti
mere. ego nullū timorē vobis īferā
sz p̄cor vt succurratis mihi. ego em̄
in magnis tormētis sū. Cur inq̄t sa
tis eī honeste vixistis apd̄ me. Dn̄e
inq̄t verꝫ ē. bn̄ q̄dē mihi essz nisi ho
die p̄uēt⁹ ira me demonib⁹ ꝯmēdas
sez. rogo āt vos vt q̄scūq̄z potuerit.
moneatis vt nūq̄z faciāt. q̄ eī se ꝯmē
dat demōib⁹ dat eis ptātē sup se. vn̄
ptātē habuerūt vt me statī sb̄merge
rēt. ⁊ ꝓpt̄ hoc solū torq̄or. Nā bene
ꝯfess⁹ erā de oīb⁹ pc̄cis meis ⁊ ī nul
lū reciderā. Tūc ille qūo tā pulcram
capā hētis si in tormētis estis? Dn̄e
inq̄t h̄ capa q̄ vobis tā pulcra vide
tur multo pōderosior ē mihi q̄ tur
ris pinariēsis si mihi supposita essz
Pulcritudo āt ista spes ē venie quā
hēo ꝓpt̄ ꝯfessionē quā feci si mihi tn̄
succurrat̄. Cui ait. Certe inq̄t ego
vobis succurrā q̄tuz potero. .lxi.

Referebat elebād⁹ henrici q̄ndaz
remēs archeip̄i cubiculari⁹ dicens.
Dn̄s me⁹ archiep̄us mittebat me a
pud attrebatū. dū āt circa meridiez
apd̄ qd̄dā nem⁹ a ꝓpinq̄ssem⁹ ego ⁊
famul⁹ me⁹ q̄ me p̄cedebat celeri⁹ eq̄
tās vt mihi ꝑaret hospitiuz audiuit
ille tumultū magnū ī nēore q̄si mul
tiplices ⁊ varios eq̄ꝝ fremit⁹ armo
rū sonit⁹ ⁊ velut voces multitudīs
īpetu ꝓruētis ī bellū. Expauefact⁹ ḡ
ip̄e ⁊ equ⁹ ei⁹ ꝯtinuo regressus ē ad
me. a q̄ cū q̄rerez q̄re reuerteret̄ ait.
Equ⁹ me⁹ nō fuste nec calcarib⁹ co
gi p̄t vt ꝓcedat. ⁊ ego ec̄ adeo t̄rit⁹
sū vt oīo ꝓcedē nō audeā. mira em̄
vidi ⁊ audiui. uem⁹ eī istd̄ defūctoꝝ

aīab⁹ ⁊ demōib⁹ ē plenū. audiui aūt illos clamare ⁊ dicē. Jā hēm⁹ p̄posi tū de area. ī ꝓxīo aūt hēbim⁹ archi ep̄m remēsē. Ad qd̄ ego rn̄di. Sig^m crucis nr̄is frōtib⁹ īp̄mam⁹ ⁊ securi ꝓcedam⁹. Cūq; ḡ ꝓcessissez ⁊ ad ne m⁹ ꝑuenissē iā vmbre ꝓcesserāt ⁊ tn̄ voces q̄sdaz ꝯfusas audiui ⁊ frago res armoꝝ ⁊ eq̄rū fremit⁹. ſz nec vm bras vidē nec voces intelligē potui Cū aūt redissem⁹ iā archiep̄m inue nim⁹ in extremis. nec p⁹ has voces q̄nq̄gīta dieb⁹ suꝑuixit. vn̄ ꝯijcit euz ab illis spiritib⁹ raptū a q̄b⁹ auditū fuerat rapiendū. Hinc apparet q̄les eq̄ sint illi suꝑ q̄s aliqn̄ defunctoruz aīe videnť eq̄tare. Sūt em̄ demōes se ī eq̄s tn̄sformātes q̄ꝝ sessores sūt aīe miserrime pcc̄is onerate tāq̄ ar mis q̄busdā ⁊ clypeis onustate. ſz re uera ꝓprijs scelerib⁹ in formis tali b⁹ onustate. iuxta illd̄ ꝓpheticū. De scenderūt ī īfernū cum armis suis. i. mēbris suis q̄ fecerunt arma iniq̄ta tis pcc̄o. nolētes ea facere arma iu sticie deo. Certū est aūt equū aīal eē suꝑbū ⁊ ꝯtumax. ꝯtētōis ⁊ belli cupi dū. feruēs ad coitū. ⁊ in libidine p̄ potētē. Demones igiť in eq̄s tn̄sfor mari demonstrat sessores suos se hu iusmodi scelerib⁹ oblectasse. .lxij.

Hmōi equ⁹ erat ille quez carbo nari⁹ mōstrauit comiti cuidā niuer nēsi. Erat eī carbonari⁹ iste vir pau ꝑ in seculo ſz diues ī deo. religios⁹ ⁊ timens deū ob qd̄ familiaris erat p̄ fato comiti. Huic nocte q̄daz cū vi gilaret ⁊ custodiret fossā suā carbo nificā incēsā acriť ecce q̄daz feīa nu da currēs apparuit. ⁊ p⁹ eā eq̄s q̄dā eq̄ nigro infidēs euaginato gladio velociť eq̄tās vt fugiētē apprehēdēt mulierē. q̄ dū fugiens fossam circui ret ꝯp̄hēsa est ab eo. ⁊ ꝑfossa gladio ⁊ facta ē q̄si mortua. quā ille ꝓijcit ī ignē ⁊ exustā rurs⁹ extraxit ⁊ posuit an̄ se suꝑ equū ⁊ abijt. Hec āt visio pluribus noctib⁹ illi ostensa est. cuz aūt q̄dā die de hmōi visione taz fre quēti nimis anxi⁹ cogitaret sic cogi tabūd⁹ ⁊ tristis obuiauit comiti. mi rat⁹ comes traxit cū in partē ⁊ secre te req̄siuit ab eo q̄d haberet dicens Si q̄s tibi fecit iniuriā vel molestiā aliquā ītulit ne celaueris a me. ego em̄ te bn̄ vindicabo. si in egestate es ego tibi subueniā. Qui rn̄dit Nihil nc̄e hēo. de nullo ꝯq̄roꝛ. ſz hec ⁊ hec totiēs vidi. ⁊ vtinaz vos vidissetis. Certe inquit comes ei⁹ tecū vadā ⁊ videbo visionē hanc magnaz. Igiť comes ꝯfessus oīa pcc̄a sua mutat habitū ⁊ assumit secū carbonariū ⁊ abijt cū eo sol⁹ in siluaz. et cū vigila rent circa mediā noctē audiūt quē dā buccinantē fortiť ⁊ signauit se ꝑ totū. Et ecce mulier illa accurrens nuda sicut p̄us cepit fossam fugiēs circuire. quā eq̄s ille insequens ⁊ cō p̄hendēs gladio p̄mit ⁊ in ignē ꝓie cit. ⁊ iterū resūpsit. qua suꝑ euz an̄ se posita cuz fugere vellz comes adin rauit eū in noīe dn̄i vt staret ⁊ dice ret ei q̄s essz ⁊ cur hoc faceret. Tunc ille subsistēs ait. Ego sum vester ille miles ⁊ hec est illa mulier nobilis vxor illi⁹ militis quē ꝑ amore meo interfecit vt licenti⁹ atq; frequētius meo ꝯcubitu frueret. ⁊ in hoc pcc̄o ambo mortui sum⁹. nisi ꝙ heu sero in hac ip̄a morte penituimus. nunc aūt tale tormētum patitur ꝙ singu lis noctib⁹ a me interficitur ⁊ com buritur. Tantū em̄ dolorē patiť in ictu gladij q̄ eam ferio q̄ntū vll⁹ vn q̄ in morte passus est ⁊ multo ma

sorem in ꝯbustione. Ad hec comes. Quis est ille equꝰ sup quem sedetis Diabolꝰ inquit quidā est q̄ nos ineffabili vexatione torquet. Posset ne vobis ait aliquis succurrē. Posset inquit si vos faceretis in cunctis ꝯgregationibꝰ q̄ vobis subiecte sūt orare ꝓ nobis. ⁊ a p̄sbris celebrari missas ⁊ psalmos a clericis decātari

Talis equꝰ erat sup quez .lxiij. ascendit infelix ille mathisconensis comes. d̄ quo refert petrus abbas cluniacensis in libro miraculorū. ꝙ cū militē quēdā iniuste occidisset et bona eiꝰ occupās heredes eiꝰ exheredassz apparuit ei miles occisus terribiliter semel ⁊ iterū admonens vt saltē ablata heredibus suis restitueret. Qd̄ cum dixissz aliquibus de suis illi hoc somniū ⁊ friuolū reputauerunt. Tunc tertia vice terribilius apparens occisus assignauit ei diez quo vellz nollet traheretur alibi responsurus. Tūc territꝰ vocauit magnā multitudinez armatoꝝ visa exponens. ⁊ rogans vt si aliquā violētiam sibi viderent fieri subuenirent Cum ergo assignata die ī ꝓprio paltaio resideret multis militibus diuersi ordinis ꝯstipatꝰ repente ignotus homo insidens eq̄ ꝑ ostium palacij ingressus cunctis videntibꝰ et ēmirantibus vsqz ad ip̄m peruenit. dicens se velle ei colloq̄ imperās ei vt surgeret ⁊ se sequeretur. qui visibili potentie non valens resistere surrexit ⁊ vsqz ad ostium domꝰ processit vbi equū paratum inuenit quem iussus statim ascendit. cuiꝰ habenas ille accipiens qui propter illum venerat velocissimo cursu ꝑ aera cunctis videntibns ferri cepit. Ille aūt miserabiliter clamans succurrite ciues succurrite. totam ciuitatez commouit. Omnes autez currentē cum per aera conspexerunt q̄z diu naturali oculoꝝ acie potuerunt. Sic qz tandem subtractꝰ visibus hominuz factus est eternus socius demonum

Ad conseruandā sanitatē .lxiiij. nihil efficatius facit q̄ ⁊ potꝰ idētitas conseruata. Varia enim fercula variarum sunt naturarum. Omnis autem talis varietas parit humoꝝ repugnantiam. ⁊ omnis humorum repugnantia repugnat sanitati. Vn̄ elegantissime ⁊ prudentissime respōdit quidam de nostris adolescentibus beluacensi ep̄o eum interrogāti. vnde contigerat ꝙ sanior ⁊ pulcrior essz in claustro q̄ solebat esse ī seculo. quia īquit vniformiter viuo ⁊ decenter. De quoꝝ primo habeo vt sanus sim. de scd̄o vt pulcer sim. In seculo enim viuebam taz deformiter q̄ multiformiter. de quorum p̄mo turpitudo nascitur etiā corporalis. de secundo egritudo Perrexit querere dicens. Quid ergo comedisti hodie? Satis inquit. Quid heri? Similiter satis. Non quero iuq̄t d̄ q̄ntitate sz de qualitate. Quid comedisti heri quid hodie? Heri inquit comedi pisa et olera. ⁊ hodie olera ⁊ pisa. cras aūt comedam pisa cū oleribus. postcras olera cuz pisis. Vide ergo q̄ pulcro circuitu eandem sn̄iam circunduxit vt varijs modis ostenderet eadem sp dieta vti q̄ prestat corpori sanitatē ⁊ pulcritudinē

Ex ecclesiastica ⁊ tripartita historijs.

Exemplum. lxv

Audi fabulam non fabulam sed rem gestam de iohanne apostolo ⁊ memorijs omniū traditā. Cū pꝰ domiciani tyranni

obitū de pathmos insula ephesum
rediret rogabatur etiam vicinas lu
strare ꝓuincias q̄ vel eccās fūdaret
in q̄bus nō erant locis.vel in q̄bus
erant sacerdotib⁹ ac ministris īstru
eret ꝑm qd̄ ei de vnoq̄z spūssanct⁹ ī
dicassz.Cum ergo venissz ad q̄ndā
vrbē haud longe positā oīb⁹ ecc̄ia
sticis solēnit̄ adimpletis vidit iuue
nē q̄ndā validū corpe⁊ vultu elegā
tē.sed ⁊ animis acrē nimis.Respici
ens q̄z ad ep̄m q̄ nup fuerat ordina
t⁹.Hūc inq̄t tibi sūmo studio com
mendo sub testimonio xp̄i ⁊ totius
ecc̄ie.Tūc ille suspiciens omnē se ad
hibiturū sicut p̄cipiebat diligentiā
pollicet̄.Sz iterū atz iterū eadez se
pi⁹ repetēs iuuenē ꝯmendabat attē
ti⁹.⁊ post hec ephesū redijt.Tū vēo
p̄sbr in domū suā adolescentez susce
pit ꝯmendatū.⁊ cū omni diligentia
nutrit.āplectitur .fouet.ad vltimuz
etiā baptismi gratiam tradit.Post
hec iā velut ꝯfidens gratie q̄ fuerat
ꝯmunit⁹ paulo indulgenti⁹ habere
iuuenē cepit.Sz ille īmatura liber
tate potit⁹ ⁊ ꝯtinuo ꝑ eq̄uos q̄bus
lux⁹⁊ desidia cordi ē amare vitia ⁊
corrupte vie incedere tramitez ꝑdo
cetur.Et p̄mo q̄dē ꝯuiniorūz illece
bris decipitur.inde nocturnis eum
furtis sociū sibi participez q̄z ꝯstitu
unt.post hec iā ad maiora flagicia
ꝑtrahunt Interea sensiz iuuenis for
mabatur ⁊ instituebatur ad scelera
⁊ q̄ essz acer ingenio sicut equ⁹infre
nis ⁊ validus duris morsib⁹ obfir
matis.recti itineris lineam derelin
quēs rectore cōtempto rabido cur
su tot⁹ fertur in p̄ceps.Ita succedē
tib⁹tp̄ibus perit.Dedignatur iā de
paruis sceleribus cogitare.grandia
molitur⁊ ex integro ꝑditioni se tra
dens nulli se inferiorem esse in flagi
tijs patit̄.Deniq̄z illos ipsos q̄ p̄us
magr̄i criminū fuerant discipulos
facit⁊ latronū ex his turmas q̄bus
ip̄e rex p̄nceps violent⁹ p̄essz institu
it ⁊ cum his omni crudelitate gras
satur.Ueruz tp̄e elapso cum rei ita
poposcissz vtilitas inuitatur iteruz
ad illam vrbem iohannes.Et cum
cetera q̄rū gratia venerat ordinassz
age inquit o episcope depositum re
presenta qd̄ tibi ego plane ⁊ xp̄us
ꝯmendauimus ecc̄ia teste quam re
gis.At ille obstupuit .p̄mo pecu
niam putans a se reposci quaz non
acceperat.sed rursum considerabat
nec posse fallere iohannē.quē iohā
nes herentē videns.iuuenem illū in
quit repeto abs te ⁊ animā fratris.
Tunc grauiter suspirans senior ⁊ in
lachrymis resolutus .ille ait mortu
us est.Quō ait aut q̄li morte ?Deo
ait mortu⁹est.quia pessimus ⁊ flagi
tiosus euasit.ad vltimū etiam latro
ciniū aggressus est.Deniq̄z nūc mō
tem quēdā cum multa latronū mul
titudine occupauit.Quib⁹ auditis
apl̄us vestē ꝯtinuo q̄ erat indutus
scidit.⁊ cū ingenti gemitu feriēs ca
put suū.Bonū te inquit custodem
anime fr̄is dereliq̄ sz nūc iam mihi
equ⁹ paretur ⁊ dux itineris.Et con
festim equū ascendens illuc concit⁹
properabat.Cūq̄z ꝑuenissz ad locū
tenetur ab his latronib⁹ qui custo
dias obseruabāt.Sz ille neq̄z fugē
neq̄z prorsus declinare vsq̄ nitens
ingenti tantum voce ꝓclamabat.q̄z
ad hoc ip̄m veni.adducite mihi p̄n
cipem vestrū.Qui cū veniret arma
tus eminus agnito iohe apl̄o pu
dore actus in fugā vertitur.Ille eq̄
post eū admisso ꝯfestim insequitur

fugientem etatis oblit⁹ simul ⁊ cla
mans. Quid fugis o fili patrē tuū?
Quid fugis inermē senez. Miser he
re noli timere. habes adhuc spez vi
te. ego xp̄o rōnem reddā ꝓ te. certe
⁊ mortē ꝓ te libenter excipiā sicut ⁊
dn̄s excepit ꝓ nobis ⁊ pro tua aīa
dabo aīam meā. Sta tm̄ ⁊ crede mi
hi quia xp̄us me misit. At ille audi
eus restitit ⁊ vultū dimisit in terraz
post hoc arma ꝓiecit. Tum deinde
tremefactus flebat amarissime ⁊ ac-
cedentis ad se senis ꝓuoluitur geni
bus. gemitib⁹ ⁊ vlulatib⁹ q̄b⁹ pote
rat satisfaciens ⁊ vberrimis lachry
marū suarū fontib⁹ iterū baptisaba
tur. occultās solū manū dexterā suā
Aplus vero sacramēto se ei a salua
tore impetraturū veniā polliciēs si-
mul q̄z genibus ei⁹ ꝓuolut⁹ atz ip̄az
dexterā q̄ tāq̄ eius cedis ꝯscia torq̄
batur tq̄ iam ꝑ p̄niam purgatā de-
osculans ad ecc̄iam reuocat ⁊ inde
sinenter pro eo or̄ones ꝓfundens.
⁊ cū ip̄o pariter ducēs crebra ieiu
nia indulgentiā a deo quaz ei polli
cit⁹ fuerat expetebat. Sz ⁊ varijs cō
solationib⁹ sermonū q̄si q̄busdā pre
cantationib⁹ efferos ⁊ exterritos ei⁹
animos mitigabat. nec ꝑus abstitit
q̄ eū emendatū in omnib⁹ etiā ecc̄e
p̄ficeret prebens ꝑ hoc exempla ve
re p̄nie. ⁊ documentuz ingens noue
generationis atz insignia q̄daz tro
phea visibilis in eo resurrectionis
ostendit. .lxvi.

In nostrā vsq̄z memoriā ab inco
lis loci ꝑhennis virtutum potamia
ne fama celebratur q̄ īmensos ⁊ in-
numeros agones ꝑmo ꝓ virginita
te ⁊ pudicicia desudauerit. deinde
etiā ꝓ martyrio exquisita ⁊ inaudi
ta tormenta pertulerit atq̄z ad vlti
mū vna cum venerabili matre mar
cella ignis supplicijs consūmata sit.
Tradūt igitur aq̄lam (hoc em̄ erat
iudicis nomen) postq̄z crudelibus
eaz supplicijs lacerauerit. ad vltimū
ob iniuriam ⁊ nobilitatis eius ⁊ ca
stitatis ꝯminatū esse potamiane q̄
eam crudelissimis gladiatorib⁹ vel
impudicissimis lenonibus traderet
At illa cum ab ea quid mallet q̄d
ve eligeret quereretur. ⁊ protulisse
dicitur aduersus tyrannum vocez
liberam que ob superstitionem ro
mani ritus sacrilega videretur ⁊ iō
sine mora in eam latam esse senten
tiam. Cunq̄ basilides vnus ex his
quibus implere spiculatoris officiū
mos est susceptam eam duceret ad
supplicium. ac multitudo impudico
rum pariter ⁊ impioruz potamiane
verbis ⁊ iniurijs conaretur illudē.
basilides abigere impudētius irru
entes ac deturbare cepit humanita
tis ⁊ miserationis obtentu. At illa
religiosum viri votum erga se ad
propositum humanitatis amplexa
Certus esto inquit q̄ cum abiero
ad dominum meuz sine mora boni
huius tibi remūerationem parabo
Post hec autem verba constanter
suscepit statuta supplicia picis cali
de paulatim per artus et membra
diffusa. et hoc modo beata virgo e
terris migrauit ad celum. Nō mul
tis autem post diebus basilides cū
inter collegas suos ob causaz quan
dam iuramentum posceretur ait si-
bi non licere. tum deinde cum con
stantius affirmaret pertrahitur ad
tribunal. vbi cuz perseueraret in cō
fessione vinculis traditur. Tum ve
ro visitantibus eum nostris ⁊ cām
subite ac laudabilis huius permu

tationis inqrentib⁹ dixisse fertur q̃ potamāia post diē tertiuz martyrij sui noctu assistens coronā capiti ei⁹ imposuerit dicens depcatam se pro ipo dñm ⁊ ipetrasse vt ꝓm qd̄ sept̄ū est. Qui recipit martyrem mercedē martyris consequatur. Quibus auditis pfestim fratres signū ei dñicū traduntz die postero ob dñi martyrium capite punitur. .lxvij.

Animi virtus q̃nta fuerit in beato narcisso vno ex eius gestis opere declarabitur. Is nāq̃ cū inter ceterа virtutū suarū bona essz valde pstantis animi. ⁊ iusti recti q̃ inde clinabiliter tenax. quidā homūculi neq̃ male sibi conscij metuentes ne criminū suozū si arguerētur nō possent effugere vindictaz preveniūt factionibus ⁊ circūuenire parant euz cuius iudiciū verebantur. Concinnant igitur adversus euz infame satis ⁊ noxium crimen. Conveniunt auditozes. testes ex semetipis pducunt qui sub sacramenti iuramento q̃ objiciebantur confirmarent. qrū vnus testis ita vt igni cōsumerer si non vera diceret precabatur. alius vt regio morbo corrumperetur. tertius vt luminib⁹ orbaretur. Et q̃ uis ne iuramentis quidez istis qsq̃ fideliū ⁊ deū timentium crederet eo q̃ vita narcissi ⁊ institutio ⁊ pudicicia ab omnib⁹ nosceretur. ipe tñ eorū que mota sūt indignitatē ac molestiā non ferens. simul ⁊ secretaz ac phicam vitā habere sp⁹ desiderans. subterfugit eccie multitudinē ⁊ in desertis locis atz angulis secretiozib⁹ delitescit annis q̃ plurimis. At ñ ille magn⁹ diuine puidentie oculꝰ qescit ī longū. hz in impios vltionez p ea ipa q̃ sibi in piurijs statuerant maledicta molitur. Prim⁹ nāq̃ ille testis parua ignis scintilla noctis tē pore domo sua succensa cū omni genere suo omniq̃ familia flāmis vltricib⁹ pflagrauit. ali⁹ repente ab imis pedib⁹ vsq̃ ad sūmū capitis verticē morbo regio quē fuerat imprecat⁹ replet⁹ pslumitur. Terti⁹ aūt pozum exitū videns ⁊ oculū diuinū nō se latuisse pspiciēs prumpit in medium ⁊ audiētib⁹ cūctis sera pnia vniversū cōcinnati sceleris ordinē pandit. Lātis aūt lachrymis īmanis pmissi facin⁹ deflet. vt luminib⁹ orbaretur ⁊ sic figmenti sui huiuscemodi penas exsoluit. .lxviij.

Iter sco gregorio ponti epo fuisse q̃ndā p alpes dicitur hyemis tpe et cū pueniss ad sūmū alpiū inguz niuib⁹ repleta erant omnia nullū vsq̃ diversoriū. Fanū ibi tātū apollinis erat vbi illa nocte qeuit. Sacerdos erat quidaz fani ei⁹ cui pstulere simulacrū apollinis mos erat ⁊ reddere respōsa poscentib⁹. ex q̃ ei etiaz alimonie q̃stus esse videbatur. Igit̄ p⁹ digressū gregorij offerre pstulta ⁊ rūsa poscere sacerdos accessit ex more nihil inde responsi veniebat. Reperit victimas silentiū pmanet iterū atz iterꝰ litat. surdis ingerit fabulā. Cūq̃ stupore noui filētij estuaret sacerdos. noctu ei assistens in somnis demoniū dicit. Quid me illic inuocas q̃ iam venire non possū. Percūctanti cām aduentu se gregorij dicebat expulsū. quid nunc remedij daretur cū perquirēt ait nō alic̄ sibi licere ingredi locū illuz nisi gregorius pmisiss. Quibus auditis sacerdos occupat viā multa apud se metipm volvens atz aio recusante ptractās venit ad gregoriū. adort⁹

q̄ eū rez pandit ex ordine. humanitatis sue atq̄ hospitalitatis admonuit. querelam depulsi numinis ponit. ademptaz facultatem sui quest⁹ deplorat. ac restitui sibi omnia in p̄stinum statuz deposcit. At nihil moratus scribit epistolam ī hec verba Gregorius apollini. permitto tibi redire ad locum tuū ⁊ agere que cōsueuisti. Hanc epistolam sacerdos accepit ⁊ ad fanum defert. posita q̄ ea iuxta simulacrum affuit demon ⁊ dedit responsa poscenti. Tum ille in semetip̄m conuersus ait. Si grego. iussit ⁊ deus iste discessit non potēs redire nisi iussus. ⁊ rursum iubente gregorio restitutus est quō nō multo melior isto gregorius cuius hic obtemperat iussis. Clausis ergo ianuis fani descendit ad gregorium epistolam secū quā acceperat deferens. omnē q̄ apud euz rei geste ordinē pandens. simul q̄ se ad pedes eius prosternens rogat vt illi se d̄o offerat cuius virtute dijs gentium gregorius imperabat. Cunq̄ enixius ⁊ pertinatius persisteret cathecuminus ab eo factus est. et cum se vite castissime ⁊ abstinentissime derelictis omnibus non solū erroribꝰ demonum sz ⁊ seculi actibꝰ mancipasset etiam baptisma consecut⁹ est. ⁊ in tantū vite merito ac fidei virtute ꝓfecit. vt ip̄e beato gregorio ī ep̄atu successor existeret. lxix.

Stagnum erat in ponti regionibus piscibus copiosum ex quorum captura prediuites reddit⁹ dōinis prestabantur. Ista possessio duobꝰ fratribus sorte obuenerat hereditatis. sed pecunie cupiditas fraternaz necessitatem violauit. Coibatur a fratribus tempore captionis non tam ad capiendos pisces q̄ ad homines capiēdos cedes ac bella mouebantur humanus sanguis pro piscibus fundebatur. Sed dei prouidentia affuit aliquando auxilium aduentus q̄ Gregorij. vidit prelia et mortes virorum furentes q̄ germanos. quid cause existeret ꝓ qua in exitium sui suorum q̄ fratres accenderentur inquirit. nullam nisi capturam piscium comperit. Tum ille cum pro honore aduentus sui vtreq̄ partes paululum siluissent. nolite inquit o filioli rationales animas pro mutis animalibus violare. fraternam pacem questus cupiditate dissoluere. dei leges et nature iura pariter temerare. sed vna mecum ad oram stagni exicialis accedite ego iam vos per virtutez domini omni certamine cruente contentionis absoluam. Et cum hec dixisset in conspectu omnium virgam quam in manu tenebat ad primas littoris vndas defigit. et ipse positis genibus palmam tendit ad celum atq̄ his verbis excelso supplicat deo. Tu domine deus pacruz nostrorum qui dum tibi p̄mus homo adaz peccasset et mādatum tuum preterisset penam culpe illius moderatus ad terram maledictionis detorsisti dicens. Maledicta terra in omnibus operibus tuis. tu nunc miserat⁹ horū iuuenum fratꝝ q̄ sanguinis qui periclitatur precipue vt maledicte sint aq̄ iste in omnibus istorū pro quibus furore succensi fraterne pietatis obliti sūt ita vt nunq̄ in hoc loco vel piscis appareat vel aq̄ resideat. sed sit cam

pus aratri patiens ac fruguz ferax
7 custos in eternū fraterne concor
die perseueret. Statim vt ille orādi
finē fecit se vnda subducens 7 cursu
velociori refugiens a conspectu su
perno iussa recedē abissis suis red
ditur. 7 arentē campū germanis iā
concordib' dereliquit. Sz in hodi
ernū diem frugū ferax dicitur eē so
lum qd̄ ante fuerat nauium ferax

Ammirabilis q̄dā 7 vene .lxx.
randa femina pulcritudine pariter
7 pudicicia formosa. genere nobilis
7 copiosa facultatib' cui erant due
filie virgines honeste satis 7 ad ma
terne pudicicie regulaz nutrite. spe
cie simul et moribus emula sibi p'
bitate certantes quas religiosa ma
ter fm preceptum diuinuz in timo
re dei educauerat. Sz pro his que
supra diximus vel nature vel insti
tutionum bonis prauorum hominū
multa erga virgines earum q̄ ma
trē contētio exagitabatur 7 summo
studio sūma q̄ diligentia perquire
bantur. Cunq̄ declinandi turbi
nis gratia sui absentiaz procurasset
agitur omni intentione vt earuz p̄
sentia fierer. missi ī hoc ip̄m milites
repertas eas venire anthiochiā co
gunt. Sed cum purgentibus militi
bus vehiculo imposite iter agerent
talibus religiosa 7 pudica mat̄ ad
filias vtitur verbis. Scitis dulcissi
me mihi filie q̄o in disciplina dei
vos educaueriz. scitis q̄ a paruulis
nobis deus nutritor 7 institutor ex
titerit 7 castitatis bonū ita mecum
pariter dilexistis vt ne oculus q̄dē
vester vnq̄ sicut vobis conscia sum
lasciuiore fuerit maculatus aspectu
Quid ergo nūc agimus videtis q̄
omnis ista vis aut a deo nos studet
aut pudicicia nos separare. Prosti
tuentur ergo publicis lupanarib'
membra que aer pene ipse public'
habuit incognita. Nunc queso filie
quia nec tam parua nobis in deo
fides est vt mortem pertimescamus
Nec tam despecta pudicicia vt vi
uere etiam cum turpitudine cupia
mus. Preueniamus carnificum im
puras manus et impudicorum pre
ripiamus incursus munduz q̄ hūc
qui nos ad impuram 7 impudicaz
compellit ac pertrahit vitam pura
ac pudica morte damnemus. Cun
q̄ talibus exhortationibus filias
ad simile propositum videret accen
sas ad fluuium quendam in itinere
positum venerunt vbi se humane
necessitatis causa descendisse cum si
mulassent et paululum custodes co
gente naturali reuerētia secessissent
adductis diligentius hincinde ve
stibus minacis se fluuij rapidis in
iecere fluentis. Sed et alie due vir
gines per omnia insignes sorores
genere nobiles vita mirabiles pri
me adhuc etatis specie pulcre satis
sed anima pulcriores ornatis mori
bus magis q̄ monilibus studijs ap
prime probabiles non ferentes vi
olari publicis edictis ac legib' ca
stitatem marinis se fluctibus dimer
serunt.

Bilere equum non .lxxi.
puto nobilissime femine in vrbe ro
ma mirabile factū suffronee cui' vir
prefect' vrbis rome sub maxentio
tyrāno agebat. Qui cū de supradi
cte feie pulcritudine cognouisset vt
ei mos erat misit stupratoruz mini
stros duci ad se feiaz iubet. Illa rē
ad maritū detulit. qui cuz ?perissz
multa secū voluēs ad vltimuz alu'

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ingemiscens. Et qd inqt faciemus
qbus aut hec toleranda sūt aut aīa
ponenda. Tū illa vt maritum vidit
metu mortis pterritu3 pdidisse pu
diciciā. paululū ait his q missi fue
rant expectate donec ꝯposita vt de
cet ⁊ ornata ꝓcedā. Sehinc ingres
sa cubiculū cum prius defixis geni
bus orass3 tanq̄ pudiciciā suā deo
immolatura pect⁹ ac viscera corre
pto mucrone transuerberat. extre
mos hmōi nūcios ad tyrannu3 per
assistentes famulos mittens. Tales
ait magis placeant xp̄iane fines ty
ranno. .lxxij.

In niceno illo solēni concilio cū
ex omnib⁹ pene locis ep̄i conuenis
sent. ⁊ vt fieri solet diuersis ex caus
inter se quedā iurgia detulissent in
terpellabatur constantin⁹ frequen
ter a singulis offerebantur libelli.
culpe proferebantur. ⁊ magis ad h̄
q̄ ad id pro quo ventū fuerat aīos
dabant. At ille videns q per hmōi
iurgia causa sūmi negotij frustraret
diē certā statuit qua vnusquisq3 epi
scoporu3 si quid q̄rimonie habere
videretur deferret. Et cum resedis
set suscepit a singulis libellos q̄s si
mul omnes in sinu suo ꝯtinens nec
in eis qd̄ contineretur aperiens ait
ad ep̄os. Deus vos ꝯstituit sacerdo
tes ⁊ ptātē vobis dedit de nobis q̄
q3 iudicandi ⁊ idcirco nos a vobis
recte iudicamur. Vos aūt non pote
stis ab hominib⁹ iudicari ꝓpter qd̄
diuinū expectate iudicium. ⁊ vestra
iurgia q̄cunq3 sunt ad illud diuinū
reseruentur examen. Vos eteni3 no
bis a deo dati estis dij ⁊ cōueniēs
non est vt homo iudicet deos. sed il
le solus de quo scriptū est. deus ste
tit in synagoga deorū in medio āt
deos discernit. Et ideo his omissis
illa que ad fidem dei ꝑtinent absq3
vlla animoꝝ contentione distingui
te. Cum hec dixiss3 omnes simul q̄
rimoniarum libellos iussit exuri ne
innotesceret vlli homini simultas
sacerdotum lxxiij.

Cunq3 in niceno concilio ess3 cō
fessoru3 magnus numerus sacerdo
tu3 omnes arrij nouitatibus aduer
sabantur. Fauebant vero ei viri in
questionibus callidi. ⁊ ob id simpli
citati fidei aduersi. Quantam vero
virtutem habebat simplicitas fidei
etiam ex his que ibi gesta referun
tur agnoscimus. Etenim cum pro
studio religiosi imperatoris constā
tini ex omni terra sacerdotes dei co
issent. opinione commoti physici q̄
q3 et dyalectici valde nobiles ⁊ opi
natissimi conuenerunt. In quibus
quidam insignis in arte dyalectica
per singulos dies conflictus summi
certaminis cum ep̄is nostris viris
eque in dyalectica non improbabi
liter eruditis mouebat. ⁊ fiebat in
gens spectaculum conuenientibus
ad audiendum doctis ⁊ litteratis
viris. nec tamen vllo genere philo
sophus concludi a quoq̄ poterat.
aut constringi. Tanta etenim dicen
di arte obiectis questiōibus occur
rebat. vt vbi maxime putaretur a
strictus velut anguis lubricus labe
retur. Sed vt ostēderet deus quia
non in sermone regnum dei sed in
virtute consistit. quidam ex confes
soribus simplicissime nature vir et
nihil aliud sciens nisi christum Je
sum et hunc crucifixum. inter cete
ros auditores episcopos aderat.
Qui. cum vidisset philosophum
insultantem nostris et callida se di

disputationū arte iactātē poscit ab omnib⁹ locū dicens velle se paucis cū pbo sermocinari. Tū vero nostri qui simplicitatē viri ⁊ imperitiam sermonis dūtaxat nossent pauere ceperunt ⁊ velut pudorē quēdā pati ne forte apud callidos homines risui efficeretur sancta simplicitas. p̄stitit tū senior ⁊ hinc monit sermonis exordiū. In noīe inquit iesu xp̄i pbe audi que vera sunt. Deus vn⁹ē qui fecit celum ⁊ terram qui q̄z homini quē de limo terre formauerat spūm dedit. vniversa q̄z que videnē ⁊ que nō videntur virtute verbi sui creauit. ⁊ spiritus sui sanctificatiōe firmauit. Hic verbum ac sapientia quē nos filiuz dicim⁹ hūanos miseratus errores ex virigne nascitur. ⁊ p passionez mortis a perpetua nos morte liberauit. ac resurrectione sua eternam nobis contulit vitam quē expectamus iudicem omnium que gerimus esse venturum. Credis hec ita esse philosophe? At ille velut si nunq̄ vllum sermonem contradicē didicissz. ita obstupefact⁹ virtute dictorum mutus ad omnia hoc solum potuit respondere. ita sibi videri nec aliud eē q̄ quod dixerat. Tū senior si hec inquit ita credidisti surge sequere me ad ouile dominicum ⁊ huius fidei suscipe signaculum. Et philpsophus conversus ad discipulos suos vel ad eos qui audiē di gratia conuenerant. Audite inq̄t o eruditi viri. Donec verbis mecuz res gesta est. verba verbis opposui. et que dicebantur dicendi arte subuerti. vbi vero pro verbis virtus p̄cessit ex ore dicentis. non poterunt resistere verba virtuti. nec homo aduersari potuit deo. ⁊ ideo si quis vestrum potuit in his que dicta sūt sentire que sensi. credat christo et sequatur hunc sene m in quo locutus est deus. Ita philosophus christianus effectus tandem gratulatus est se victum. .lxxiij.

Methodorus quidam philosophus inspiciendorum locorum et vrbes perscrutandi gratia vlterior em dicitur indiam penetrasse. cuius exemplum imitatus metropi⁹ quidam tirius philosophus simili ex causa adire indiaz voluit habēs secum duos paruulos quos liberalibus litteris vtpote propinquos instituebat. quorum vnus qui erat iunior edesius alter frumentius vocabatur. Igitur peruisis et in notitiam captis his quibus animus pascebatur. cum philophus redire cepisset. aque vel ceterorum necessariorum causa ad portum quendam nauis qua vehebatur applicuit. moris est inibi barbarorum vt si quando fedus sibi cum romanis turbatuz vicine gentes nuncianerint. omnes qui apud eos ex romanis inuenti fuerint iugulētur. Inuaditur nauis philosophi. cuncti cum ipso pariter perimuntur. Pueruli reperti sub arbore meditantes ⁊ lectiōes suas legentes barbarorum miseratione seruati ducuntur ad regem. Horum ille alteruz id ē edesium sibi pincernam fecit. frumentio vero quem quasi perspicatiorem deprehenderat ⁊ prudentiorem rationes suas scriniaq̄z commisit. Ex quo et in honore magno apud regem habiti sunt ⁊ amore. Vtuero moriens rex vxorem cū paruo filio regni re,

liquit heredem adolescentibus aut
quid vellent agendi liberam dedit
facultatem. Quos tamen regina sup
pliciter exorat. tamque que nihil habe
ret in toto regno fidelius vt secum
vsque quo adolesceret filius regendi
regni gubernaculo potirentur pre
cipue frumentium cuius prudentia
ad moderandum sufficeret regnum
Nam alius fidem puram et sobriam
mentem simpliciter exhibebat. Id
que cum agerent et regni gubernacu
la frumentius haberet in manibus
deo mentem eius et animos instigā
te requirere solicitius cepit si qui in
ter negociatores romanos christiani
essent et ipsis potestatem maximam
dare ac monere vt conuenticula p
loca singula facerent atque romano
ritu orationis causa confluerent.
Sed ipse multo magis eadem face
re et ita ceteros cohortari fauore et
beneficijs inuitare. prestare quic
quid oportunum fuisset. loca edifici
is, aliaque necessaria prebere et omni
modis gestire vt christianorum ini
bi semen exurgeret. Sed cum ado
leuisset regius puer cui procuratio
nem regni gerebant. expletis omni
bus et ex fide traditis. multum licet
detinentibus et rogantibus vt ma
nerent regina et filio ad orbem ta
men denuo nostrum reuertuntur.
Et edesio festinante tirum paren
tes propinquos que reuisere. frumen
tius alexandriam pergit dicens e
quum non esse opus occultare di
uinum. Igitur rem omnem vt gesta
est exponit episcopo. ac monet vt p
uideat aliquem dignum virum quē
congregatis iam plurimis christia
nis et ecclesijs constructis in barba
rico solo episcopum mittat. Cum ve
ro athanasius nam is nuper sacer
dotium susceperat attentius et pro
pensius frumentij dicta gesta que cō
siderans in psilio sacerdotum ait. Et
quem aliū inuenimus talem in quo
sit spiritus dei in ipo sicut in te qui
hec ita possit implere? Et tradito ei
sacerdotio redire eum cum domini
gratia iubet vnde venerat. Cui cum
episcopus perrexisset ad indiam tā
ta ei data esse a deo virtutum gra
tia dicitur vt signa per eum fierent
apostolica et infinitus numer' bar
barorum conuerteretur ad fidem.
Ex quo et in indie partibus et po
puli christianorum et ecclesie facte
sunt et sacerdotium cepit. Que nos
ita gesta non opinione vulgi. sed
edesio tiri presbytero postmodum
facto qui frumentij comes prius fu
erat referente cognouimus .lxxv.

Per idem tempus etiam hibero
rum gens que sub arte pontico iacet
verbi dei federa et fidem futuri susce
pit regni. sed huius tanti boni pre
stitit causam mulier quedam capti
ua que apud eos reperta cum fide
lem satis et sobriam vitam duceret
ac pudicam. totis que diebus ac no
ctibus obsecrationes deo peruigi
les exhiberet admirationi esse ipsa
rei nouitas barbaris cepit et quid
hoc sibi velit curiosius perquire
bant. Illa simpliciter vt res erat
christum deum se hoc ritu colere fa
tebatur. nihil ex hoc barbari ampli
us preter nouitatem nois mirabun
tur. Verum vt fieri solet ipsa perse
uerantia curiositatem quādam mu
lierculis iferebat si quid emolimē
ti ex tāta deuotiōe caperetur. Mos
apud eos esse dicitur vt si paruul'
egrotet a matre circumferatur per

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

singulas quo sez si aliquid remedij
nouerint pferatur egrotanti. Cũq
mulier quedam paruulum suum p
omnes circũtulisset ex moze.nec ali
quid remedij cũctas domos lustrã
do cepisset.venit etiam ad captiuaz
vt si quid sciret ostenderet. Illa se
humani quidem remedij nil scire te
statur.deum tamen suum christum
quem colebat dare ei desperatam
ab hominibus salutem posse confir
mat. Cũq cilicio suo paruuluz sup
posuissz atz ipa desup oronez fudis
set ad dñm sanũ matri reddidit infã
tem. Serino defertur ad plures fa
ciq fama magnifici vsq ad aures
regine plabitur. que doloze q̃dam
gravissimo cozporis afflicta in de
speratione maxima erat. rogat ad
se captiuam deduci. Illa ire abnuit
ne presumere amplius aliquid q̃ se
xus fineret videret.ipa se regina fer
ri ad captiue cellulam iubet. quam
similiter supza cilicium suũ positaz
inuocato xpi nomine continuo p
precem sanam z alacrem fecit exur
gere.christum esse deum dei summi
filium qui salutem hanc contulerat
docet.eum q qui sibi auctoz fuisset
incolumitatis z vite commonet in
uocandum.ipsum esse qui z regib
regna distribuit.z mortalibus vitã
At illa cum letitia domum regressa
marito percunctanti causaz taz subi
te sanitatis aperuit.qui cum pro sa
lute coniugis letus muliert munera
deferri iuberet.illa hozum inquit o
rex nil captiua dignatur.auruz de
spicit.argentum respuit .in ieiunio
quasi cibo pascitur .hoc solum mu
neris dabimus si euz qui me illa in
uocante sanauit xpm deum colam
Ad hoc rex tunc segnioz fuit z inte
rim distulit.sepi licet ab vxoze am
monitus.donec accidit quadaz die
venante eo in filuis cuz comitibus
suis obscurari densissimis tenebris
diem.et per tetre noctis hozozem
luce seducta cecis iter gressibus de
negari. Alius alio diversi ex comiti
bus oberrant.ipse solus densissima
obscuritate circundatus quid age
ret quo se verteret nesciebat. Tum
repente anxios salutis desperatio
ne animos cogitatio talis ascendit
Si vere deus est christus ille quem
vxozi sue captiua predixerat. nunc
se de his tenebris liberet vt ipsum
ex hoc omissis omnibus coleret et
adozaret. Ilico vt hec nonduz ver
bo sed sola mente deuouerat reddi
ta mundo dies regem ad vrbem p
ducit incolumem. Quiq regine rez
protinus vt gesta est pandit et di
xit.euocari iam iam q captiuam z
colendi ritum vt sibi traderet expo
scit.nec se vltra alium dominum q̃
christum venerandum esse confir
mat. Adest captiua edocet christuz
deum supplicandi ritum venerandi
q modum in quantum de his ape
rire fas erat femine pandit. fabrica
ri ecclesiam monet formam q de
scribit. Igitur rex totius gentis po
pulo conuocato rem ab initio que
erga se ac reginam gesta et facta fu
erat exponit.fidem q edocet et nõ
dum initiatus in sacris fit apostolus
sue gentis z populi. Credunt
viri per regem.femine per reginam
cunctis q idem volentibus ecclesia
constituitur instanter et elevato iaz
perniciter murozum ambitu tem
pus erat quo columne collocari de
berent. Cunq erecta prima et se
cunda ventum fuisset ad tertiam.

consumptis omnibus machinis et
boum hominū q̄ viribus .cum me
dia iam in obliquuz fuissz erecta.et
pars reliqua nullis machinis erige
retur.⁊ repetitis secūdo ⁊ tertio ac
sepius viribus nec loco quidem at
tritis omnibus moueri potuit .ad
miratio erat toti⁹ populi .regis ani
mositas hebescebat.et quid fieri de
beret omnes simul latebat. Sed cū
interuentu noctis omnes abcessis-
sent cuncti q̄ mortales ⁊ ipsa ope
ra cessarent.captiua sola in oratio-
ne pernoctans mansit intrinsecus.
Tum ecce matutinus ⁊ anxius cum
suis omnibus ingrediens rex vidit
columnam quam tot machine ac
tot populi mouere non quieuerant
erectam.et supra basim suaz librate
suspensam.nec tamen suppositam s̄z
quantum vnius pedis est spatium
in aere rependētē Tuz vero omnes
populi contuentes ⁊ magnificātes
deum veram esse regis fidem. ⁊ ca
ptiue religionez presentis miraculi
testimonio perhibebant. Ecce ad-
huc mirantibus et stupentibus cun
ctis in oculis eorum sensim supra
basim suam nullo contingente co
lumna deposita summa libratione
consedit. Post hoc reliquus nume
rus columnarum tanta felicitate su
spensus est vt omnes qui superfue
rant ipsa die locarentur. Postea ve
ro q̄ ecclesia magnifice constructa
est et populi dei fidem maiore ar-
dore sitiebant captiue monitis ad
imperatorem constantinum totius
gentis legatio mittitur.res gesta ex
ponitur .sacerdotes mittere exorta
tur qui ceptum erga se dei munus
implerent. Quibus ille cum omni
gaudio ⁊ honore transmissis multo
amplius ex hoc letatus est q̄ si inco
gnitas romano imperio gentes et
regna ignota iunxissz. lxxvi.

Anthiochiam ciuitatem roma
nis subditam persarum exercitus
cum suo rege sapore obsidebat. Et
cum septuaginta dies iugiter obser
uaret.et multa quidem circa hanc
molimina posuisset et vallos atq̄
fossata pro capienda vrbe fecisset
eam nequaq̄ valuit obtinere. Post
ea vero perse impetum migdonij
fluminis per ciuitatem mediaz pro
perantis a longe retinentes ⁊ vtras
q̄ ripas eius facientes celsiores vt
aqua in se collecta concresceret.quo
vi maiori posset irruere . cum vidis
sent iam etiam illas quas fecerant
sublimes ripas impleri subito aufe
rentes quas fecerant catharactas
dimiserunt impetum fluminis con
tra murum. Qui vehementis aque
pondus non ferens est inclinatus ⁊
cecidit.quo facto ingrediens aqua
cum magno impetu etiam aliā par
tem muri vnde fluuius solebat exi
re cum magna ruina deposuit Hoc
saporis inspiciēs credidit se sine pu
gna capere ciuitatem . Et illa qui-
dez die quieuit vt fundus fluminis
purgaretur et posset ambulari per
fluuium. Altera vero die cum om
ni militia credens per loca ruinosa
murorum ciuitatē intrare vidit mu
ruz ex vtraq̄ parte fabricatū .sacra
tissimus nanq̄ iacob⁹ ciuitatis cp̄s
orationib⁹ milites coarmauit ⁊ ali
os vrbis habitatores.quo facto et
murum restituit et propugnacula
fecit.quib⁹ repelleret accedentes.et
hoc non ad murum veniens egit.
sed ītra tēplū sacratū dño supplicās
adimpleuit. Porro saporem non so

lum muri fabrica terruit. sed etiā al
tera visio ꝑturbauit. Vidit em̄ stan
tem sup̄ muruz quēdam imp̄iali sce
mate circūamictū ⁊ taz purpura q̄
diademate resplendere. Arbitratus
aūt esse romanorū imp̄atorez mor
tem minatus est eis qui nunciaue-
rant non eum illic esse presentē. qui
bus affirmantibus vera se dixisse ⁊
constantium anthiocie ꝯmorari ex
vultu quem videbat agnouit eoruz
verba esse veracia. ⁊ ait deum bella
gerere pro romanis. Cūq; hoc gra
uiter haberet infelix sagittam dimi
sit in aerem. ⁊ cum vidisset q̄ in cor-
pore eum iaculari non potuit. tamē
a vesanie sue impetu non recessit.
Tunc ergo vir quidā egregi⁹ sacra
tissimo iacobo supplicabat vt veni
ret ad murum ⁊ videns barbaros
maledictionis iacula emitteret con
tra eos. Flex⁹ ergo venerabilis hō
ascendit in q̄ndam turrim. Et cum
multa milia videret exercitus aliaz
maledictionem eis non petijt nisi ci
nifes ⁊ culices vt ꝑ parua animalia
supernam virtutem potuissēt agno
scere. Orationem vero secuti sūt ne
bule cinifum ⁊ culicum. et elephan
torum quidez promuscidas cū sint
caue. equorum vero aliorū q; iumē
torum aures simul ⁊ nares impleue
runt. At illi ferre paruorum animn
liū importunitatē non valentes ses
sores suos ductores q; suos excus-
sos dorsis proiecerunt. ⁊ diruptas
acies ꝯfuderunt. exercitum q; relin
quentes summo impetu fugiebant.
Per hoc territ⁹ miserrim⁹ imp̄ator
pronā clementē q; correptionez in
se cognoscens factā a deo habente
ꝓuidentiā animarū eū pie colentiū
suū exinde reduxit exercituz confusi
onem non victoriā ex illa obsidiōe
percipiens. .lxxvij

Interminabatur impijssim⁹ im
perator apostata iulianus ꝑ eccles
as demonum se statuere simulacra.
Post has ergo minas ab vno viro
in beroea debellatus est. Is enim
nobilis erat eius q; ciuitatis curie
presidebat. quez zelus xp̄i reddidit
clariorez. Videns nanq; filiū in im
pietatez que tunc vigebat fuisse de
mersum expulit sua domo ⁊ coram
omnibus abdicauit. qui vicine ciui
tatis itinere aggressus imp̄atorem
suā voluntatē ⁊ abdicationē patris
innotuit. At ille quiescere inueni im
perauit placanduz ꝓmittens patrē
Cunq; venissz in beroā nobiles et
honoratos conuocauit ad prandi
um. inter quos erat ⁊ huius pater
quē cuz filio in suo prandere iussit
accubitu. Tūc circa medias epulas
dixit ad patrez. Non mihi videtur
iustū vim facere voluntati ad aliud
declinandi ⁊ animū ad alia inuita
re que nō vult. Noli itaq; esse filio
violentus sequi tua dogmata respu
enti. neq; ei ego tibi vim facio mea
sequi licz cogere valde possim. Ille
causam diuine religionis mente ꝑ-
cipiens. De isto inquit o imp̄ator
erroneo dicis ⁊ deo odibili ⁊ veri
tati preponente mendacium. Cui il
le rursus mā̄suetudinis induēs vul
tum. cessa inquit detrahere ⁊ decli
nans ab eo vultum adolescenti di-
xit. Ego tui curam habeo quoniaz
patri tuo vt hoc faciat suadere non
possum. hec itaq; non frustra retuli
sed volens ostendere non solum illi
us mirabilis viri fiduciam. sed quo
niam contempta iuliani a plurib⁹
sit potestas.

Epiphanius ciproꝝ lxxviij
epus ad cuius sepulcrū actenus de
mones expellūtur. is dū sbam ꝓpriā
ncitatē substinētib⁹ erogassz ⁊ mul
tis ei quoqꝫ offerentibus pecunias
manu largissima dispensaret. ꝯtigit
vt pecunijs deficiētib⁹ econom⁹ ec
clesie murmuraret. Quo facto assi-
stens q̄dā in domo q̄ manebat eco
nom⁹ sacculū multarū pecuniarum
dedit et ita disparuit. vt nec qui
dedit nec q̄ misit agnoscētur. qd̄ fa
ctū omnes diuinū esse iudicauerūt.

Quidā etiaz pauꝑes stu lxxix.
dētes epifaniū arte deludere vt eis
aliq̄d daret dū iter ageret vn⁹ eorū
supinū se ꝓstrauit in terra. alter sta
bat q̄si mortuū deflens nec hn̄s vn̄
eū sepelire potuissz. Epiphani⁹ aūt
suꝑueniēs orauit vt sub quiete dor
miret. et sepulture nc̄aria prebuit. si
mul qꝫ consolat⁹ est flentez dicens.
Quiesce fili a lachrymis. non em̄ fle
tu resuscitari poterit. est em̄ incuita
bile qd̄ euenit. Cunqꝫ discessissz epi
phani⁹ cepit ille pulsare sociū vt re
surgeret. et cum hoc semel ⁊ secūdo
fecissz dicens. Surge hodie tuis la
borib⁹ epulemur. ⁊ ille penitus nō
sentiret ꝯgnoscens vere mortuū cu
curit ad epiphaniuz flens ⁊ petens
vt eius sociū suscitaret. At ille cōso
lat⁹ est eū hortās ne ferret grauiter
qd̄ euenerat. non tn̄ defūctū denuo
suscitauit. Hoc em̄ credo ꝓuide ge
stum vt non ministri facile deludāt

Hormisda q̄dā valde no lxxx.
bilis apud persas erat q̄ p̄rem pre
fectū habuerat. Hūc dum rex agno
uissz eē xp̄ianū deduci fecit ⁊ impa
uit vt salutarē negaret deū. At ille
nec iustū inquit. nec vtile precipis
impator. Nā si summo supplicio di
gnus est qui tua sceptra ꝯtempserit
impator multiplicib⁹ tormentis sb̄
dendus ē qui cūctoꝝ negauerit cre
atorē. At impator cū debuissz mira
ri prudentiā fortissimū diuitijs ⁊ di
gnitate nudauit athletā. iussit qꝫ vt
nudus traheret cameloꝝ exercitus
Cunqꝫ plurimi transissent dies re-
spiciens de supiorib⁹ impator vidit
illū eminētissimū viruz solis radijs
inflāmatum. ⁊ pulueris squalore cō
pletū patrie qꝫ nobilitatis memor
eū ad se iussit adduci. ⁊ ex laneis ve
stibus operiri. Deinde putās quia
tā precedenti afflictione q̄ eius mise
ratione molliretur. Vel nūc inquit
illa obstinatione p̄uatus nega filiū
fabri. At ille dei zelo ꝯpletus diru
pit vestem ⁊ iactauit dicens. Si ꝓ-
pter hoc putas me a pietate recede
re habe hanc cū impietate quā pos
sides. Hanc eius fortitudinez ꝯtem
plat⁹ nudū cuz a suo ꝓiecit impio.

Beniamin diaconū idē ꝑ lxxxi
saꝝ impator ꝯprehendens clausit ī
carcere. Cunqꝫ duo trāsissent anni
suꝑuenit legatari⁹ romanoꝝ ꝓ ali
is causis acturus. et dum agnouissz
postulauit a rege vt dimittētur dia
conus. Porro rex iussit vt ꝓmittēt
beniamin quia nulli magoꝝ doctri
nam xp̄ianā predicare presumeret ⁊
dimitteretur exire Tunc legatarius
quidē custodire beniamin q̄ rex p̄ce
perat ꝯpromisit. beniamin autē au
diens monita legatarij. impossibile
est inquit non me participare lumē
alijs qd̄ ip̄e percepi. quanto em̄ sup
plicio dignus sit qui talenta abscō
dit sacra euangelioꝝ testatur histo
ria. Sed rex tūc horum nihil agno
scens iussit eum absolui a vinculis.
At ille predicare nullaten⁹ quiesce

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

bat.⁊ capiens eos qui ignorantie caligine tenebantur intelligibili luci iugiter offerebat. Cunq; transissz ann⁹ regi gesta illi⁹ nunciātur. Tūc deductū ad se negare iussit quē adoraret deū. verū ille requisiuit a rege dicens. Quo dignus honore est qui suū relinquēs regnuz inuadere studuerit alienū? Cunq; dixissz rex morte. nouissioq; supplicio. sapientissimus vir ille rn̄dit. Quid ergo nō iuste patiatur homo qui factorem mundiq; creatorem desereus vnum ꝯseruoꝝ suoꝝ deificare voluerit et debitū illi cultuz isti magis obtulerit. His sermonibus rex accens⁹ viginti clauos acui ⁊ totidem vnguibus digitorū ei⁹ manuū atz peduz precepit infigi. Cūq; hoc suppliciuz ab eo derideri conspiceret. aliū rursus calamū acutum in eius femore vnde humana origo descēdit iussit īmitti Cunq; crebro eijceretur ⁊ rursus induceretur ineffabiles ei dolores opabatur. Post hoc vero supplicīū impius atz ferox virgā grossam spinis vndiq; plenam ꝑ ei⁹ meatū iussit induci. ⁊ sic spūm fortissi⁹ decertator emisit. .lxxxij.

Quedam gens vltra rhenuz fluuiū est borgondionū Isti vitā q̄etā agunt ⁊ pene omnes fabri lignorū sunt ex qua mercede pascuntur. q̄rū regionē huni vastabāt crebra īuasione ⁊ plurimos occidebant. At illi licz anxietate constricti ad nullū se tn̄ hominū contulerunt. sed alicui deo se ꝯmittere cogitabant. Tunc audientes quia romanoꝝ deus fortiter adiuuat se timentes. omnes cōmuni ꝯsilio ad credulitatez xp̄i ꝯfugiunt. venientes in vnā ciuitatē galliarū rogabant vt ab ep̄o xp̄ianoꝝ baptisma mērent̄. At ille eos septez dieb⁹ faciens ieiunare ⁊ imbuens fide baptisatos octaua die ab ire p̄cepit. Qui sūpta fiducia ꝯtra tyrānos alacriter festinantes spe sua ꝓuati n̄ sunt. Nam rex hunoꝝ noīe subtar⁹ cum ꝑ noctē fuissz ciboꝝ nimia voracitate corrupt⁹ burgondiones gētem inimicā sine duce reperientes ⁊ pauci pluribus resistentes facta cōgressione vicerunt. Naz cum essent isti tria milia circa decez milia pere merūt. et ex illo die cuncta gens feruentissime in xp̄ianitate ꝑmansit

Finit distinctio quarta.
Incipit distinctio quinta.

Ex libro de proprietatibus apū
Exemplum primum

Accidit vt quidam canonici in electione pontificis cōuenire concorditer non valentes ea conditione in prepositum et decanum vota sua singuli transtulerunt vt nullum extra gremiuz ecclesie postularent. Illis autez in partē secedentibus vt de pontificis electione liberius ordinarēt vnus canonicorum prandij horam differre recusans extra capitulum in tabernā proximam decurrit. pransusq; ad tesseras ludere consedit. Erat autez iuuenis vite leuissime, sed mirabili sup̄ moduz callebat ingenio. affabilis omnibus bonis naturalibus īsignitus. Facta ergo collatione inter se prepositus ⁊ decanus videntes quia in suis omnibus sp̄ualem vel idoneum neminem, inuenirent. con